

STORTINGET

Innst. 6 S

(2020–2021)

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2021,
kapitler under Justis- og beredskapsdepartementet mv. (rammeområde 5)

Prop. 1 S (2020–2021) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021)

Innhold

	Side
1. Sammendrag	1
1.1 Innledning	1
1.2 Regjeringens budsjettforslag.....	1
1.3 Stortingets vedtak om rammesum.....	5
2. Komiteens merknader	5
2.1 Komiteens generelle merknader.....	5
2.1.1 Generelle merknader fra Arbeiderpartiet	5
2.1.2 Generelle merknader fra Høyre.....	6
2.1.3 Generelle merknader fra Fremskrittspartiet.....	7
2.1.4 Generelle merknader fra Senterpartiet	8
2.1.5 Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti.....	11
2.2 Merknader til de enkelte kapitler	13
2.3 Likestilling.....	61
2.4 Om anmodningsvedtak.....	61
3. Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 5	62
4. Forslag fra mindretall	67
5. Komiteens tilråding	67

Vedlegg

STORTINGET

Innst. 6 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Prop. 1 S (2020–2021) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021)

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2021, kapitler under Justis- og beredskapsdepartementet mv. (rammeområde 5)

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Martin Henriksen, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss, Peter Frølich og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Kjell-Børge Freiberg, fra Senterpartiet, Jan Bøhler og Jenny Klinge, og fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, fremmer i denne innstillingen forslag til bevilgninger på statsbudsjettet for 2021 under de kapitler som er fordelt til komiteen under rammeområde 5 ved

Stortingets vedtak 13. oktober 2020, jf. Innst. 1 S (2020–2021).

Komiteinnstillingen omfatter alle administrasjonsgrener under Justis- og beredskapsdepartementet med unntak av kap. 480 Svalbardbudsjettet, samt kap. 490/3490 Utlendingsdirektoratet og kap. 491 Utlendingsnemnda. Kap. 480 inngår i rammeområde 4 (Utenriks), mens kap. 490/3490 og 491 er en del av rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling og bolig).

Komiteinnstillingen omfatter også kap. 45 Norges institusjon for menneskerettigheter, som er omtalt i Prop. 1 S (2020–2021) for Finansdepartementet.

Justis- og beredskapsdepartementet orienterte i brev av 16. november 2020 om mindre rettelser i proposisjonen. Brevet er vedlagt innstillingen her.

1.2 Regjeringens budsjettforslag

Nedenfor følger en oversikt over bevilgningsforslaget under rammeområde 5 slik det fremgår av Prop. 1 S (2020–2021) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) fordelt på kapitler og poster.

90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 5

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 (2020–2021)
Utgifter			
<i>Stortinget og tilknyttede organ</i>			
45		Norges institusjon for menneskerettigheter	
	1	Driftsutgifter	26 100 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 (2020–2021)
<i>Høyesterett</i>			
61		Høyesterett	
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 410, post 01	121 211 000
<i>Justis- og beredskapsdepartementet</i>			
400		Justis- og beredskapsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	481 123 000
	23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting, kan overføres	38 521 000
	50	Norges forskningsråd	55 469 000
	70	Overføringer til private	12 651 000
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	15 365 000
410		Domstolene	
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 61, post 01	2 765 875 000
	21	Spesielle driftsutgifter	86 393 000
	22	Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, kan overføres	2 724 000
414		Forliksråd og andre domsutgifter	
	1	Driftsutgifter	248 433 000
	21	Spesielle driftsutgifter	38 591 000
430		Kriminalomsorgen	
	1	Driftsutgifter	4 912 066 000
	21	Spesielle driftsutgifter, kan nyttes under kap. 430, post 1	96 384 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	37 808 000
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., kan overføres	86 200 000
	70	Tilskudd	33 934 000
432		Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter	
	1	Driftsutgifter	179 972 000
433		Konfliktråd	
	1	Driftsutgifter	138 593 000
	60	Tilskudd til kommuner, kan overføres	13 611 000
	70	Tilskudd	22 622 000
440		Politiet	
	1	Driftsutgifter	19 624 092 000
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, kan overføres	9 689 000
	23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	33 239 000
	25	Variable utgifter ved ankomst, mottak og retur i politiets utlendingsforvaltning	130 255 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	214 549 000
	48	Tildeling fra EUs indre sikkerhetsfond (ISF), kan overføres	48 894 000
	70	Tilskudd	66 156 000
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	7 215 000
	73	Tilskudd til EUs grense- og visumfond	315 729 000
442		Politiets høyskolen	
	1	Driftsutgifter	633 778 000
444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	
	1	Driftsutgifter	1 023 388 000
445		Den høyere påtalemyndighet	
	1	Driftsutgifter	302 170 000
446		Den militære påtalemyndighet	
	1	Driftsutgifter	9 108 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 (2020–2021)
448		Grensekommissæren	
	1	Driftsutgifter	5 781 000
451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	
	1	Driftsutgifter	927 373 000
	21	Spesielle driftsutgifter	23 810 000
	22	Spesielle driftsutgifter – Nødnett, <i>kan overføres</i>	500 137 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	114 552 000
	70	Overføringer til private	6 898 000
	60	Refusjoner til kommunene	120 000 000
452		Sentral krisehåndtering	
	1	Driftsutgifter	27 009 000
453		Sivil klareringsmyndighet	
	1	Driftsutgifter	47 245 000
454		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	682 922 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 977 470 000
455		Redningstjenesten	
	1	Driftsutgifter	113 818 000
	21	Spesielle driftsutgifter	29 736 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 244 000
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	58 637 000
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	121 106 000
	73	Tilskudd til Redningsselskapet	124 798 000
457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	
	1	Driftsutgifter	344 961 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 000 000
460		Spesialenheten for politisaker	
	1	Driftsutgifter	54 502 000
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.	
	1	Driftsutgifter	1 224 855 000
467		Norsk Lovtidend	
	1	Driftsutgifter	4 492 000
468		Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker	
	1	Driftsutgifter	17 560 000
469		Vergemålsordningen	
	1	Driftsutgifter	260 816 000
	21	Spesielle driftsutgifter	115 105 000
470		Fri rettshjelp	
	1	Driftsutgifter	608 561 000
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	59 810 000
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettfærdsvederlagsordning	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	116 762 000
	72	Erstatning i anledning av straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	65 428 000
	73	Stortingets rettfærdsvederlagsordning	23 704 000
473		Statens sivilrettsforvaltning	
	1	Driftsutgifter	79 235 000
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	324 562 000
475		Bobehandling	
	1	Driftsutgifter	150 066 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 035 000
Sum utgifter rammeområde 5			40 197 898 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 (2020–2021)
Inntekter			
<i>Inntekter under departementene</i>			
3400		Justis- og beredskapsdepartementet	
	1	Diverse inntekter	5 782 000
	2	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	1 027 000
3410		Domstolene	
	1	Rettsgebyr	330 251 000
	2	Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene	25 045 000
	3	Diverse refusjoner	1 961 000
	4	Vernesaker jordskiftedomstolene	2 440 000
3430		Kriminalomsorgen	
	2	Arbeidsdriftens inntekter	96 268 000
	3	Andre inntekter	21 713 000
	4	Tilskudd	2 520 000
3432		Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter	
	3	Andre inntekter	1 117 000
3433		Konfliktråd	
	2	Refusjoner	746 000
3440		Politiet	
	1	Gebyr – pass og våpen	630 950 000
	2	Refusjoner mv.	278 210 000
	3	Salgsinntekter	79 301 000
	4	Gebyr – vaktelskap	4 354 000
	6	Gebyr – utlendingssaker	285 178 000
	7	Gebyr – sivile gjøremål	1 076 406 000
	8	Refusjoner fra EUs grense- og visumfond	65 000 000
3442		Politihøgskolen	
	2	Diverse inntekter	17 549 000
	3	Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvingssenter	19 513 000
3444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	
	2	Refusjoner	18 204 000
3445		Den høyere påtalemyndighet	
	2	Refusjoner	2 142 000
3451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	
	1	Gebyr	127 658 000
	2	Refusjoner driftsutgifter Nødnett	34 074 000
	3	Diverse inntekter	28 206 000
	4	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold Nødnett	75 118 000
	5	Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett	470 012 000
	6	Refusjoner	7 026 000
3454		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Refusjoner	28 358 000
3457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	
	1	Inntekter	29 723 000
3469		Vergemålsordningen	
	1	Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter	4 411 000
3470		Fri rettshjelp	
	1	Tilkjente saksomkostninger m.m.	4 326 000
	2	Fri rettshjelp, ODA-godkjente utgifter	5 396 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 (2020–2021)
3473		Statens sivilrettsforvaltning	
	1	Diverse inntekter	5 000
		Sum inntekter rammeområde 5	3 779 990 000
		Netto rammeområde 5	36 417 908 000

1.3 Stortingets vedtak om rammesum

Ved vedtak i Stortinget 3. desember 2020 er netto utgiftsramme for rammeområde 5 endelig fastsatt til 36 646 378 000 kroner, jf. Innst. 2 S (2020–2021). De fremsatte bevilgningsforslagene i innstillingen bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 43 femte ledd.

2. Komiteens merknader

2.1 Komiteens generelle merknader

Komiteen viser til den fremlagte Prop. 1 S (2020–2021) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021) fra Justis- og beredskapsdepartementet om budsjettforslaget for 2021 og Prop. 1 S (2020–2021) fra Finansdepartementet når det gjelder omtale av Norges institusjon for menneskerettigheter.

2.1.1 Generelle merknader fra Arbeiderpartiet

TRYGGHET OG RETTFERDIGHET

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil føre en politikk som både forebygger og bekjemper kriminalitet. Forbrytelser skal oppklares raskt og lovbrutere skal straffes med straff som virker. Ofre for alvorlig kriminalitet og deres pårørende skal tas vare på. Kriminalpolitikken må forebygge bedre, oppklare mer, reagere raskere og rehabilitere mer effektivt. Disse medlemmer vil føre en politikk som er tøff mot kriminelle gjenger og organisert kriminalitet. Mer må gjøres for å forhindre at kriminelle gjenger og nettverk rekrutterer unge mennesker inn i en kriminell løpebane, og her mener disse medlemmer at flere sektorer må spille på lag. Disse medlemmer mener ungdomsstraffen må forbedres og gjennomgås.

Disse medlemmer har høye ambisjoner for justissektoren. Det skal være trygt å bo i alle deler av landet. Politiet skal kjenne sine lokalsamfunn, ha kapasitet til å forebygge og respondere raskt når kriminalitet blir begått. Tilliten til rettssystemet må ivaretas, og kriminalomsorgen må tilby god rehabilitering som forebygger ny kriminalitet. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor rammene til justissektoren økes med 450 mill. kroner ut over regjeringens forslag, samtidig som disse medlemmer erkjenner at dette ikke vil være nok til å kompensere for de formidable driftskuttene sektoren har måttet gjennomføre over flere år. Den gjentatte underfinansieringen som

har endret justissektorens evne til å løse sine kjerneoppgaver, kan ikke kompenseres over ett års budsjett, men vil kreve opptrapping over flere år.

Disse medlemmer viser til at vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep er alvorlig kriminalitet og et stort samfunnsproblem. Disse medlemmer er sterkt bekymret over omfanget av særlig seksuelle overgrep mot barn, i sterk økende grad også på nett. Disse medlemmer mener det fremdeles er viktig at disse sakene har øverste prioritet og vil styrke arbeidet mot vold og overgrep ytterligere. Disse medlemmer mener det er sentralt å styrke krisesentrene og foreslår 4 mill. kroner til å styrke krisesentersekretariatet i sitt alternative budsjett. Disse medlemmer mener også hjelpeapparatet må styrkes og viser med dette til Arbeiderpartiets forslag i familie- og kulturkomiteen hvor vi foreslår 4,8 mill. kroner til drift av VO-linjen.

EN STYRKET LOKAL BEREDSKAP OG ET EGET PÅTALELOFT

Disse medlemmer vil vise til Gjørsv-kommisjonen som var tydelig på at den viktigste beredskapsressursen er det ordinære politiet. Økte rammer til politidistriktene vil gi økt beredskap lokalt og styrke folks trygghet i hele landet. Politiet må gis økt økonomisk handlingsrom så de kan ivareta sin kjernevirksomhet og utøve sitt samfunnsoppdrag. Økte ressurser til politidistriktene gir større rom for å forebygge kriminalitet og radikaliserings, bekjempe kriminalitet på nett og er viktig for å få raskere og økt beredskap lokalt nært folk.

Disse medlemmer mener det er positivt at de midlertidige koronastillingene gjøres permanente og at stillingene overføres til politidistriktene når de ekstraordinære behovene knyttet til korona-pandemien er over. Likevel vil disse medlemmer påpeke at det er helt umulig å tidfeste når dette blir, og at det derfor mangler sikre bevilgninger for å unngå bemanningskutt i politidistriktene i 2021.

Disse medlemmer mener regjeringen ikke følger opp enigheten i forliket om nærpolitireformen og stiller seg ikke bak resultatene av gjennomføringen. Regjeringen gjennomfører en annen reform enn den Stortinget vedtok. Disse medlemmer mener grunnleggende premisser og enighet om et styrket nærpoliti, klare krav til lokale prosesser og tiltak for kultur og ledelse, er brutt. Underfinansiering har i tillegg gjort det svært krevende for politidistriktene å gjennomføre reformen samtidig som de skal løse sitt brede samfunnsoppdrag.

Disse medlemmer vil vise til at Stortinget har vedtatt at alle gjenværende tjenestesteder skal styrkes og at dette ikke er fulgt opp av regjeringen Solberg.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det foreslås i overkant av 220 mill. kroner mer enn regjeringen for å styrke politidistriktene. Disse medlemmer mener det mest prekære er å styrke den samlede politikraften lokalt, gjennomføre etterforskningsløftet og sørge for et eget påtaleløft. Disse medlemmer foreslår derfor at 61 mill. kroner av disse midlene går til et påtaleløft for å fjerne køer i straffesakskjeden. Dette ville gitt et samlet påtaleløft på 100 mill. kroner for 2021.

Disse medlemmer vil understreke at bevilgningen til påtalemyndigheten i politidistriktene må synliggjøres i en egen post. Disse medlemmer foreslår også 10 mill. kroner mer til Økokrim og A-krimssenter, hvor vi blant annet foreslår å opprette et nytt A-krimssenter på Gjøvik. Disse medlemmer vil vise til egen merknad om Arbeiderpartiets arbeidslivskriminalitetspakke under overskriften «Arbeidslivskriminalitet» i innstillingen.

Disse medlemmer vil også understreke at det aller mest avgjørende i kampen mot kriminelle gjenger og organisert kriminalitet, er at politiet driver en stabil langvarig innsats over mange år. Disse medlemmer mener derfor det er nødvendig med en forsterket, dedikert og permanent innsats i politidistriktene gjennom økt kapasitet.

Disse medlemmer vil også vise til den formidable jobben som er gjort av Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB) i arbeidet med å få kontroll med koronapandemien, og at også sivil beredskap må prioriteres. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor DSB styrkes med 30 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Disse medlemmer viser også til at frivillige organisasjoner gjør en betydelig innsats i den samlede beredskapen og vil i sitt alternative budsjett styrke budsjettet med 21 mill. kroner for å sikre kostnadsfri tilgang til nødnett for den frivillige redningstjenesten.

EN RETTFERDIG, RETTSSIKKER OG TILGJENGELIG RETTSSTAT

Disse medlemmer vil styrke folks rettssikkerhet og føre en politikk for å få ned forskjeller mellom folk. Loven skal være lik for alle. Ofre for kriminalitet skal ikke måtte vente i flere år for å få sin straffesak oppklart, eller oppleve at en voldtektssak henlegges på grunn av ressursmangel. Dette svekker rettssikkerheten og tilliten til rettsvesenet. Disse medlemmer mener det er viktig å sørge for raskere saksbehandlingstid og er garantisten for en desentralisert domstolstruktur. Disse medlemmer mener også det er nødvendig med en klar plan for implementering av lyd og bilde i domstolene og vil styrke innsatsen til dette i sitt alternative

budsjett med 20 mill. kroner for 2021, og da om lag 100 mill. kroner over en fireårsperiode. For å bedre vanlige folks tilgang til rettshjelp og juridisk rådgivning vil disse medlemmer etablere nærtjenestesentre over hele landet og foreslår å bevilge på sitt alternative budsjett 16 mill. kroner til pilotprosjekt for slike sentre.

Disse medlemmer mener det også er et stort behov for en ny rettshjelpsmodell slik at flere får tilgang på rettshjelp.

STRAFF SOM VIRKER

Disse medlemmer mener det svekker samfunnssikkerheten ikke å sørge for best mulig rehabilitering og best mulig straffegjennomføring. Sulteforingen av norske fengsler og friomsorg må stanses. Innholdet i soningen må styrkes. Det må sørges for et straffeforløp som gjør den domfelte i stand til å komme ut til et liv uten ny kriminalitet. Disse medlemmer mener at soningsforholdene for kvinner ikke er et likestillings-samfunn verdig og vil understreke at kvinner skal ha rett til soningsforhold bygget på de samme prinsipper som for menn. Disse medlemmer mener videre regjeringen ikke tar Sivilombudsmannens kritikk av bruken av isolasjon i norske fengsler alvorlig. Det er hverken nok bemanning eller penger til å iverksette isolasjonsforebyggende tiltak. Målsettingen om to timer ute av isolasjon for innsatte, vil gi store positive ringvirkninger i kriminalomsorgen og virkelig være et steg på veien mot straff som virker og et tryggere samfunn. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor driftsmidlene til kriminalomsorgen økes med 100 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Disse medlemmer mener det vil ta flere år å få kriminalomsorgen tilbake til en akseptabel ressursituasjon. Disse medlemmer ber regjeringen ta initiativ til en opptrappingsplan for sektoren, der regjeringen legger frem en plan for Stortinget med sikte på å føre norsk kriminalomsorg til en slik standard at kriminalomsorgen og friomsorgen over hele landet har kapasitet til å gjennomføre straff som virker. I tillegg vil disse medlemmer be om at det nedsettes et utvalg og utarbeides en ny NOU for kriminalomsorgen hvor siktemålet er å få en konkret og helhetlig plan for videreutvikling av alle sider av kriminalomsorgen. På denne måten vil disse medlemmer sette søkelyset på blant annet økning av vold- og trusselhendelser i fengslene for både ansatte og innsatte, de mangelfulle soningsforholdene for kvinner og underkapasitetens betydning for håndteringen av psykisk syke i fengsel.

2.1.2 Generelle merknader fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til merknadene under.

2.1.3 Generelle merknader fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at samfunnets viktigste oppgave er å ta vare på tryggheten og sikkerheten til folk flest. Disse medlemmer viser til at utviklingen i trusselbildet har blitt stadig mer alvorlig, med stadig flere tilfeller av skyteepisoder, grov vold og kriminalitet på åpen gate. Disse medlemmer viser til at trygghet i hverdagen for den enkelte er avgjørende for god livskvalitet, og mener det er viktig at folks trygghetsfølelse styrkes. For å oppnå dette, mener disse medlemmer at hele justissektoren må sees under ett, fra kriminell handling til dom og soning. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2021 på denne bakgrunn foreslår en rekke tiltak for å styrke både politi, rettsvesen, kriminalomsorg og beredskap.

Disse medlemmer understreker at en forutsetning for å skape en trygg hverdag for landets innbyggere er at politiet har kapasitet til både å følge opp hverdagskriminalitet og til å håndtere store og alvorlige hendelser. Disse medlemmer viser til at politiet da må ha kapasitet til å trygge gatene og hindre at innbyggerne utsettes for kriminalitet, samtidig som det må sørges for videreutvikling og vedlikehold av beredskapen mot nasjonale hendelser, terror og organisert kriminalitet. Dette betyr at politiet må tilføres tilstrekkelig med midler til at det kan sikres raskere responstid, nok politi i gatene og økt tilstedeværelse i distriktene. Disse medlemmer understreker videre at Fremskrittspartiet mener det vil være urimelig å forvente økonomiske gevinster av politireformen allerede i 2021. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet derfor i sitt alternative statsbudsjett for 2021 legger til grunn at det ikke skal tas ut økonomiske gevinster fra politireformen, og foreslår i stedet å styrke politiet med 400 mill. kroner i 2021. Disse medlemmer mener dette er helt nødvendig for å sette politiet i stand til å utøve sitt viktige samfunnsoppdrag på en forsvarlig måte.

Disse medlemmer viser til at det de senere år har blitt dokumentert et stadig større omfang av vold og trusler, skoleelever som må betale for egen sikkerhet, blind vold på åpen gate og gjentatte tilfeller av «volds helger» i hovedstaden. Samlet sett viser dette at ungdoms- og gjengkriminaliteten i hovedstaden er ute av kontroll, og det har blitt rapportert om områder med nettverk av kriminelle unge og voksne som utøver vold, kommer med trusler og krever betaling for sikkerhet. Samtidig ser Fremskrittspartiet at ungdoms- og gjengkriminalitet øker i omfang også i andre deler av landet. Disse medlemmer understreker at dette er en svært uheldig og alvorlig utvikling, som krever umiddelbar respons. For å bekjempe denne utviklingen, spiller politiet en helt avgjørende rolle. Disse medlemmer understreker videre at dersom politiet skal ha tilstrekkelig fokus på å bekjempe ungdoms- og gjengkriminalitet, vil

dette kreve betydelige ressurser. Disse medlemmer mener regjeringen ikke tar denne utviklingen og situasjonen på alvor i sitt forslag til statsbudsjett for 2021, og mener den styrking av politiet som regjeringen legger opp til, er langt ifra nok til å bekjempe ungdoms- og gjengkriminalitet i tilstrekkelig grad. Disse medlemmer vil derfor vise til at Fremskrittspartiet tar kampen mot ungdoms- og gjengkriminalitet på alvor, og foreslår å bevilge 100 mill. kroner til bekjempelse av denne typen kriminalitet i alternativt statsbudsjett for 2021 – i tillegg til de nevnte 400 mill. kroner til generell styrking av politiets driftsbudsjett.

Disse medlemmer viser videre til at Fremskrittspartiet under sin tid i regjering sørget for å etablere dyrepoliti i en rekke av landets politidistrikt. Disse medlemmer understreker at dyremishandling og vold mot dyr utgjør et samfunnsproblem som må bekjempes. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2021 derfor foreslår at det skal etableres dyrepoliti i de resterende politidistrikt som ikke har dette i dag, og foreslår å bevilge 12 mill. kroner til dette formålet.

Disse medlemmer understreker viktigheten av å bekjempe vold og overgrep og viser til at Fremskrittspartiet alltid har stått på offerets side, og vært opptatt av å sikre et godt hjelpeapparat for volds- og overgrepsutsatte. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet derfor foreslår i sitt alternative statsbudsjett for 2021 å bevilge 4,8 mill. kroner til Krisesentersekretariatet for å opprettholde nødtelefon for volds- og overgrepsutsatte.

Disse medlemmer viser videre til at det i dag foregår mye organisert kriminalitet langs Norges grense mot Sverige. For å bekjempe denne typen kriminalitet, er det avgjørende med samarbeid på tvers av landegrensene. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i revidert nasjonalbudsjett for 2020 på denne bakgrunn fikk gjennomslag for å bevilge 5 mill. kroner til etablering av en felles norsk-svensk politistasjon på Magnormoen. En slik politistasjon vil styrke arbeidet med å bekjempe grenseoverskridende kriminalitet, og bedre forutsetningene for et godt samarbeid mellom politiet i Norge og Sverige, som er absolutt nødvendig for å bekjempe denne typen kriminalitet. Dessverre har regjeringen ikke levert i tråd med denne bestillingen i revidert nasjonalbudsjett, og Fremskrittspartiet foreslår derfor i alternativt statsbudsjett for 2021 at det bevilges 10 mill. kroner til å igangsette bygging av felles norsk-svensk grensestasjon på Magnormoen.

Disse medlemmer understreker at utviklingen i kriminalitets- og trusselbildet ikke bare påvirker politiet, men også landets domstoler. Utbruddet av covid-19 har ført til økt etterslep og økte restanser. Disse medlemmer understreker videre at domstolene av denne grunn har behov for økte ressurser til å ta unna økt saks-

mengde og sikre effektiv behandling av saker. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet på denne bakgrunn i sitt alternative statsbudsjett for 2021 foreslår å styrke landets domstoler med over 90 mill. kroner.

Disse medlemmer viser videre til at digitale løsninger er helt avgjørende for å kunne behandle flere saker raskere, men like fullt rettferdig, i landets domstoler. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett setter av betydelige midler til å utvide bruk av lyd- og bildeopptak i rettssalene, samt midler til å bedre sikkerhetskontrollen ved de største domstolene, slik at den digitaliseringsprosessen som Fremskrittspartiet satte i gang i regjering kan fortsette. I tillegg inkluderer Fremskrittspartiets satsing på domstolene at det sikres fortgang i prosjektet med å gjøre rettspraksis tilgjengelig for alle.

Disse medlemmer viser videre til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett også foreslår å finansiere driften av et DNA-analyselaboratorium ved Rettsgenetisk senter (RGS) ved Universitetet i Tromsø, for å bidra til å styrke rettssikkerheten ytterligere, og bevilger i alternativt budsjett for 2021 7 mill. kroner til dette formålet. Disse medlemmer viser til at et slikt laboratorium skal sikre god nok fremtidig kapasitet, et bredere nasjonalt kompetansemiljø og økt rettssikkerhet i form av «second opinion».

Disse medlemmer understreker at når flere kriminelle handlinger avdekkes, etterforskes og pådømmes, påvirker dette også kapasiteten i kriminalomsorgen. Disse medlemmer viser til at da Fremskrittspartiet satt i regjering, ble soningskøen avvirket. Nå ser man imidlertid dessverre at soningskøen igjen er på et alarmerende høyt nivå, en situasjon som har blitt forverret som følge av utbruddet av covid-19. Disse medlemmer mener derfor at det er viktig at kriminalomsorgen styrkes, slik at soningskøen igjen kan fjernes. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2021 foreslår at kriminalomsorgen tilføres ytterligere 30 mill. kroner til styrking av drift, for å ta unna soningskøen, hindre at kriminelle går fri og styrke sikkerheten for ansatte i norske fengsler. Disse medlemmer understreker særlig at personer som er dømt for overgrep mot barn, ikke skal stå i soningskø, men sitte i fengsel og gå direkte fra dom til soning.

Disse medlemmer viser videre til at Fremskrittspartiet, for å sikre en ytterligere styrking av kriminalomsorgen og for å bedre arbeidet med å redusere tilbakefallsprosenten, i alternativt budsjett for 2021 foreslår å bevilge 1 mill. kroner til Frelsesarmeens rusomsorg «Mellom oss», samt 2,3 mill. kroner til «Sammen for livet AS».

Disse medlemmer viser til at utbruddet av covid-19 har vist viktigheten av å bygge helhetlig beredskap. Samtidig har utbruddet vist oss hvordan Sivilfor-

svaret spiller en nøkkelrolle i både små og store kriser. Sivilforsvaret har imidlertid stort behov for tilføring av ytterligere ressurser, både for å styrke bemanningen, men også til å erstatte foreldet utstyr og materiell. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet er opp-tatt av å anerkjenne den viktige rollen Sivilforsvaret spiller for å trygge vår nasjonale beredskap, og foreslår derfor i sitt alternative budsjett å styrke Sivilforsvaret med 150 mill. kroner i 2021. Denne styrkingen inkluderer blant annet 100 mill. kroner til utstyrsanskaffelser, økt utdanning for tjenestepliktige og mer øving for tjenestepliktige.

Disse medlemmer viser videre til at Norske Redningshunder har et akutt behov for nødnett, for å sikre deres arbeidsforhold når de er ute og gjør en enormt viktig innsats for norske innbyggere gjennom hele året. Disse medlemmer understreker viktigheten av den innsatsen som frivillige mannskaper legger ned for å sikre norske innbyggers trygghet over hele landet. Norsk beredskap er bygget på frivillighet, og disse medlemmer understreker at Norske Redningshunder er et eksempel på en veldig viktig ressurs som innbyggere over hele landet er avhengige av å ha tilgjengelig. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet på denne bakgrunn i sitt alternative statsbudsjett for 2021 foreslår å bevilge 724 000 kroner til å sikre nødnett for Norske Redningshunder. Dette vil dekke behovet for 125 nødnettsterminaler, og gi mannskapene den tryggheten de trenger når de er ute på redningsaksjoner. Dette vil være viktig for å sikre at Norske Redningshunder, som med over 500 aksjoner i året legger inn mange tusen timer i arbeid og søker etter savnede, kan fortsette å eksistere.

2.1.4 Generelle merknader fra Senterpartiet

TRYGGE NÆRMILJØ

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet vil arbeide for å sikre trygghet, rettssikkerhet og nærhet til tjenester for folk over hele landet.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil prioritere politi og påtalemyndighet, domstoler, kriminalomsorg, samfunnssikkerhet og frivillige organisasjoner som arbeider kriminalitetsforebyggende eller i redningstjenesten.

Disse medlemmer vil vise til at det er en hovedoppgave for staten å sørge for innbyggernes trygghet og samfunnets sikkerhet. For å styrke beredskapen fremmer Senterpartiet en rekke forslag, herunder å opprette politihelikopterbase i Nord-Norge, opprette lensmannskontor og politiposter, ytterligere oppbemanning av politiet, styrking av nødnett og opprustning av Sivilforsvaret. De offentlige beredskapsaktørene er avhengige av et godt samarbeid med ideelle organisasjoner, stiftelser og frivillige.

Disse medlemmer mener de frivillige aktørene er en stor ressurs og en viktig del av landets totalberedskap.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår en økt satsing på de frivillige organisasjonene i redningstjenesten i alternativt statsbudsjett for 2021.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår en styrking av straffesakskjeden gjennom en satsing på politiet og påtalemyndigheten, domstolene og kriminalomsorgen. Straffesakskjeden opplever stadig økt belastning, straffesaksrestansene har ikke gått ned gjennom nærpolitireformen, det er trangt økonomisk handlingsrom og ikke minst har store endringer i justissektoren fått negative effekter som lang liggetid på straffesaker hos politiet, hyppige utsettelse av rettsmøter mv.

KRAFTIG SATSING MOT ORGANISERT KRIMINALITET

Disse medlemmer understreker at den sentraliserende nærpolitireformen har ført til en kraftig sveking av politiets arbeid mot organisert kriminalitet. Gjenger og kriminelle grupper basert på Østlandsområdet driver med utstrakt kriminell virksomhet innenfor en rekke bransjer, og står for stor omsetning av narkotika og menneskehandel. Disse medlemmer viser til representantforslag fremsatt av Senterpartiet om opprettelse av en dedikert gjengenhet ved Kripos og styrking av politidistriktenes innsats mot organisert kriminalitet og har forslått 130 mill. kroner til denne satsingen i alternativt statsbudsjett.

Disse medlemmer viser til at gjengenheten skal koordinere arbeidet mot organisert kriminalitet mellom politidistriktene og internasjonale samarbeidspartnere. Disse medlemmer viser til at det er behov for konstant oppmerksomhet knyttet til disse miljøene slik at politiet får nok kapasitet til å sikre bevis og stille bakmenn for retten innen rimelig tid.

Disse medlemmer viser til at fagmiljøene i politidistriktene knyttet til organisert kriminalitet har blitt bygget ned gjennom nærpolitireformen. Disse medlemmer viser til at det er svært viktig med kompetanse knyttet til organisert kriminalitet i politidistriktene.

Disse medlemmer understreker at organisert kriminalitet ikke har vært nevnt i regjeringens tildelingsbrev til Politidirektoratet verken i 2018, 2019 eller 2020. Disse medlemmer viser til at dette svært viktige feltet kun er nevnt tre ganger i Prop. 1 S (2020–2021).

Disse medlemmer viser til at de siste årene har det vært en stor økning av arbeidslivskriminalitet og økonomisk kriminalitet. Disse medlemmer understreker at fiskeri- og sjømatkriminalitet er et felt hvor betydelige beløp unndras beskatning og går inn i den sorte økonomien. Disse medlemmer viser til at Norge, ifølge Kystens tankesmie i Tromsø, eksporterte

142 000 tonn fisk mer enn kvantumet som produseres for eksport i 2019. Disse medlemmer mener at kriminalitet knyttet til fiskeri og sjømat har blitt oversett av regjeringen. Disse medlemmer viser til at dette kriminalitetsområdet ikke nevnes i statsbudsjettet, men er et felt med forgreininger både til arbeidslivskriminalitet, økonomisk kriminalitet og organisert kriminalitet.

ET NÆRT OG TILSTEDEVÆRENDE POLITI

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil at politiet skal være synlig og til stede der folk bor, enten det er på bygda, i et tettsted eller i en bydel. Senterpartiet er derfor imot den sentraliserende nærpolitireformen.

Disse medlemmer viser til at regjeringen ikke har fulgt opp Stortingets vedtak om å styrke de gjenværende lensmannskontorene etter nærpolitireformen. Disse medlemmer viser til at regjeringen har åpnet to lensmannskontor i 2019, Byremo i Agder og Evenes i Nordland. Disse medlemmer understreker at ingen av disse har åpningstid eller fast stedlig personell. Disse medlemmer viser til at det under regjeringen bestående av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet var 266 politistasjoner og lensmannskontor som var åpent daglig, mens det med denne regjeringen per november 2020 er under 110. Disse medlemmer er sterkt kritiske til at halvparten av landets lensmannskontor enten er helt stengt eller har åpent 3 dager i uka eller mindre.

Disse medlemmer er bekymret for at regjeringens sentraliseringspolitikk i politiet nå spiser seg inn i byene. Disse medlemmer viser til at Røyken og Hurum lensmannskontor fra 2020 er uten fast personell og stengt for publikum. Disse medlemmer viser til at Asker politistasjon og Majorstua politistasjon har åpent kun to dager i uka. Disse medlemmer viser til at Sentrum politistasjon i Oslo er åpent fire dager i uka, mens Manglerud politistasjon stengte for publikum fra januar 2020. Disse medlemmer viser til at denne utviklingen også gjelder i andre store byer. Disse medlemmer viser til Bergen hvor politistasjonene i Bergen vest og Bergen sør nå har åpent kun tre dager i uka.

Disse medlemmer registrerer at regjeringen har halvert rapporteringen på politiets responstidsmåling fra 1. til 2. tertial 2020. Disse medlemmer mener det er sterkt kritikkverdig at regjeringen fremfor å iverksette tiltak for faktisk å bedre responstiden til politiet, endrer rapportering for å få denne til å fremstå bedre enn den er. Disse medlemmer viser til at responstiden for politiet var bedre i 2016, før nedleggelse av 120 lensmannskontor.

Disse medlemmer understreker at situasjonen for påtalejuristene har vært kritisk i flere år. Disse medlemmer registrerer at statssekretær Thor Klep-

pen Sættem i Dagsnytt 18 den 25. november 2020 uttrykte at han var klar over situasjonen. Disse medlemmer reagerer med undring over at regjeringen ikke evner å gjøre noe med situasjonen ut over å gi enda mer penger til POD. Disse medlemmer viser til at det i forbindelse med revidert statsbudsjett ble satt av 13 mill. kroner til påtalejurister, men at det ifølge lederen for Politijuristene, Are Skjold-Frykholm, aldri var PODs intensjon å faktisk styrke politijuristene. Disse medlemmer understreker at dette også har blitt referatført fra PODs side. Disse medlemmer viser til at en samlet justiskomiteé i 2019 gikk inn for å skille ut påtalejuristene i egen budsjettpost. Disse medlemmer merker seg at regjeringen heller ikke i 2021 har klart å gjøre dette.

Disse medlemmer viser til at regjeringen stadig vekker viser til økende antall anmeldelser knyttet til seksuelle overgrep mot barn, men at det åpenbart skorter på forståelsen av at en sak verken er ferdig etterforsket eller ført for retten kun ved å bli anmeldt. Disse medlemmer viser til at Politijuristenes leder i Dagsnytt 18 den 25. november 2020 nettopp understreker at disse sakene, sammen med saker, om vold i nære relasjoner og andre svært alvorlige saker havner i kø hos påtalejuristene. Disse medlemmer understreker at dette er et svært alvorlig rettssikkerhetsproblem og enormt belastende for de involverte parter. Disse medlemmer viser til politiets innbyggerundersøkelse hvor det fremkommer at:

«Blant de som har blitt utsatt for kriminalitet, har de som har opplevd hatkriminalitet, utpressing, ran, mobbing/trakassering eller seksuelle overgrep/krenkelsers på internett, vold/trusler om vold, hærverk og biltyveri særlig lav tillit til politiet. Tilliten til politiet er også lavere blant innbyggere som har opplevd annen kriminalitet (...) Når det gjelder seksuelle overgrep eller krenkelsers på internett vurderer innbyggere i Oslo og Øst politidistrikt politiet dårligst.»

Disse medlemmer viser til at dette er funn som må bli tatt på alvor.

Disse medlemmer viser videre til statsadvokatens kvalitetsundersøkelse av prioriterte voldtektssaker i 2020 hvor det fremkommer at i de store politidistriktene blir over halvparten av voldtektssakene i snitt liggende i over en måned før de etterforskes. Disse medlemmer mener dette er svært alvorlige funn som underbygger innbyggerundersøkelsen. Disse medlemmer forventer at regjeringen faktisk tar tak i dette fremfor å bortforklare de faktiske forhold. Disse medlemmer viser videre til hovedtillitsvalgt for politijuristene i Øst politidistrikt som sier at situasjonen som har ført til varsling i politidistriktet «er en konsekvens av den mye omtalte nærpolitireformen.»

Disse medlemmer mener dette viser at regjeringen ikke evner å følge opp sin egen reform i politiet.

Disse medlemmer viser til at vold, drap, ran, voldtekt og vold i nære relasjoner er alvorlig kriminalitet som må prioriteres høyt i hele straffesakskjeden. Når publikum opplever at saker ikke blir prioritert og oppklart, blir tilliten til politi og rettsvesen svekket. I tillegg til en styrking av straffesakskjeden mener disse medlemmer at det er viktig å styrke de frivillige organisasjonene som driver kriminalitetsforebyggende arbeid, og som bidrar til at personer som har sonet i fengsel, kan bli gode naboer når de kommer ut igjen i samfunnet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår en styrking av disse frivillige organisasjonene i alternativt statsbudsjett for 2021.

STYRKE DOMSTOLENE

Disse medlemmer viser til at enigheten om domstolsreformen mellom regjeringspartiene og Framskrittspartiet innebærer tidenes nedleggelse av tingretter og jordskifteretter.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil opprettholde en desentralisert domstolstruktur for å ivareta den lokale rettspleien og sikre folk god tilgang til konfliktløsning. Disse medlemmer foreslår 5 mill. kroner mer enn regjeringen for å styrke domstolene i hele landet. Disse medlemmer viser videre til at Senterpartiet mener det verken er nødvendig eller formålstjenlig å gjøre vesentlige endringer i strukturen for tingretter og jordskifteretter. Domstolene må være tilgjengelige for dem som trenger å oppsøke dem. Disse medlemmer mener krav til kompetanse, fleksibilitet og kapasitet kan løses på en like god måte i en desentralisert struktur som i en sentralisert struktur. Disse medlemmer viser til at rask avgjørelse av straffesaker styrker rettssikkerheten og er positivt for alle involverte parter. Disse medlemmer mener det derfor må være en prioritet å sette domstolene i stand til å holde måltallene for saksavvikling.

Disse medlemmer viser også til at Senterpartiet vil stanse utviklingen hvor mindre domstoler i distriktene blir tappet for ressurser og utsettes for «sniknedleggelse». Disse medlemmer foreslår at de domstoler som i dag er enedommerembeter, får tilført faste dommerressurser fremfor dommerfullmektiger som praksis er i dag og dermed får opparbeidet og beholdt kompetanse, samt minsker sårbarhet for sykdom og annet fravær i de minste domstolene. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet setter av 11,6 mill. kroner til dette i alternativt statsbudsjett.

Disse medlemmer understreker at Senterpartiet mener at de ordinære domstolene og jordskiftedomstolene må styrkes med mer personell og setter av 18,4 mill. kroner mer enn regjeringen til dette i vårt budsjett. I tillegg må samtlige tingretter inkluderes i prosjektet «Digitale domstoler», som i dag kun omfatter de største tingrettene og domstolene som har gått med på å ha fel-

les ledelse. Disse medlemmer vil også fremheve at Senterpartiet vil styrke lyd- og bildeopptak i domstolene.

KRIMINALOMSORGEN

Disse medlemmer ser behovet for å forbedre kriminalomsorgen. Disse medlemmer vil imidlertid understreke at store strukturendringer ikke er løsningen på de utfordringene som finnes i kriminalomsorgen. Disse medlemmer registrerer at regjeringens nedleggelse av 262 soningsplasser har ført til at soningskøen har vokst de siste årene. Samtidig er det viktig å sørge for nok bemanning i fengslene for å ivareta sikkerheten til de ansatte og tilbudet til de innsatte. Kriminalomsorgen skal virke både allmennpreventivt og gjøre innsatte i stand til å bli tilbakeført til samfunnet og leve lovlige liv etter endt soning.

Disse medlemmer viser til at økt bemanning er en forutsetning for at kriminalomsorgen kan følge opp de politiske mål som er satt for innholdet i soningen, og ikke minst for å redusere bruken av isolasjon i fengsel. Disse medlemmer foreslår å gjenopprette Kleivgrend fengsel, utvide fengslene Vik og Hustad samt prosjektere Ilseng fengsel og Soningssenter Sunnmøre. Senterpartiet mener det er viktig å ta vare på fengsler som har praktisk rettede tilbud, slik som nettopp Kleivgrend. Disse medlemmer viser til at det vil være svært vanskelig å åpne denne type tilbud på nytt dersom slike fengsel legges ned. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår midler i sitt alternative statsbudsjett for å opprettholde Kleivgrend.

Disse medlemmer viser til at det er et stort behov for egnede forhold for unge lovbyrtere som i dag kun har til sammen 8 plasser på ungdomsenhetene i Eidsvoll og Bergen. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet derfor foreslår å opprette en ny ungdomsenhet i Midt-Norge etter samme modell som de to eksisterende ungdomsenhetene.

BEREDSKAP I HELE LANDET

Disse medlemmer viser til at nødetatene, kommunene og andre beredskapsaktører bruker nødnett til trygg kommunikasjon. Det har imidlertid vist seg at nødnett kan være sårbart. Flere steder i landet har folk opplevd at strøm, mobilnett og nødnett har falt ut under storm. Det kan være flere årsaker til at nødnett blir slått ut under slike hendelser, men ofte skyldes det strømbrydd og at mange av basestasjonene kun har få timers reservestromkapasitet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å styrke Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps (DSB) arbeid med å øke reservestromkapasitet for flere av basestasjonene til nødnett, og foreslår derfor midler til å sikre dette. Disse medlemmer foreslår å redusere kommunenes og de frivillige organisasjonenes egenandel for bruk av

nødnett. For små kommuner utgjør egenandelen en betydelig utgiftspost i forhold til bruk av nødnett.

Disse medlemmer viser til at Sivilforsvaret er i beredskap for å beskytte befolkningen i krigssituasjoner og ved store hendelser. Sivilforsvaret har en viktig rolle som støttefunksjon til nødetatene i fredstid, for eksempel ved ulykker og naturkatastrofer. Disse medlemmer viser til at Sivilforsvaret også har en sentral rolle for vedlikehold av tilfluktsrom. Disse medlemmer viser til at Sivilforsvaret har sterkt behov for økte ressurser slik at det kan holdes flere øvelser for mannskapet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet mener det er behov for et sterkt sivilforsvar, og foreslår derfor en satsing på 30 mill. kroner til Sivilforsvaret i alternativt statsbudsjett for 2021.

Disse medlemmer viser til at politiets nasjonale beredskapscenter utenfor Oslo ble ferdigstilt i 2020 og blant annet har fått tre politihelikoptre som kan dekke Sør-Norge. Disse medlemmer understreker at denne kompetansen må komme hele landet til gode og foreslår derfor å opprette politihelikopterbasen i Nord-Norge. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i alternativt budsjett foreslår 30 mill. kroner for å etablere den første politihelikopterbasen i Nord-Norge i 2021. Disse medlemmer viser til at regjeringen bruker om lag 25 mill. kroner for å leie et sivilt helikopter med langt dårligere kapasitet enn et politihelikopter som er stasjonert i Tromsø. Disse medlemmer mener disse midlene heller må brukes til et reelt politihelikopter som kan brukes til spaning, leteaksjoner, innsetting på bygg og som ildstøtteplattform.

2.1.5 *Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti*

Komiteen medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at rettsstatens fremste oppgave er å sikre folks grunnleggende rettigheter, samt forebygge og redusere kriminalitet. Dette innebærer at alle kjenner sine rettigheter, kan gjøre krav på dem, og har lik tilgang til domstoler og andre organer med avgjørelsesmyndighet. Dette medlem ønsker et rettssystem som er nært folk, over hele landet og som sikrer rettssikkerhet uavhengig av klassebakgrunn og økonomiske ressurser. Dette medlem viser til at rettsstatens institusjoner er underfinansiert, noe som påvirker om rettigheter blir tilstrekkelig ivaretatt. Dette medlem mener at det er viktig med en justispolitikk som fremmer Grunnlovens kjerneverdier. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2021 på denne bakgrunn foreslår en rekke tiltak for å styrke både rettsikkerheten, politi, rettsvesen og kriminalomsorgen.

Dette medlem mener at rettsstaten må tilpasses den nasjonale og internasjonale samfunnsutvikling. Kriminalitetsbildet er i endring, det kreves i dag større

fokus på vold i nære relasjoner, økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet. Den digitale utvikling åpner også for nye metoder for organisert kriminalitet. Dette medlem mener at det er viktig med juridisk forskning og et sterkt internasjonalt juridisk samarbeid. Dette medlem mener at politiet må styrkes for å ivareta tryggheten i Norge. Dette medlem viser til at i dag mangler politiet kapasitet og evne til å prioritere viktige deler av kriminalitetsbildet. Dette medlem viser til at vi ønsker et taktskifte i etterforskningen av voldtekt, overgrep og vold i nære relasjoner, gjennom øremerkede ressurser og økt kapasitet i alle politidistrikt. Dette medlem vil prioritere at politiet skal være der folk trenger dem, og ha fokus på forebyggende arbeid slik at de kan stoppe kriminaliteten før den finner sted. Dette medlem har derfor i sitt alternative budsjett fremmet tiltak for å reversere deler av nærpolitireformen.

Dette medlem mener målet med kriminalomsorgen er å rehabiliterer og ivareta folks rettssikkerhet og trygghet. Dette medlem viser til at de siste årene har fengslene fått kraftige budsjettkutt etter forslag fra regjeringen. Dette skader kriminalomsorgen, svekker rehabiliteringen av innsatte og forverrer arbeidsforholdene til ansatte. Dette medlem mener dette har resultert i at det har blitt flere voldsepisoder, mer innlåsing og isolasjon, og dårligere tilbud til de innsatte. Dette medlem vil understreke at ingen fødes kriminelle, og at rehabilitering er svært viktig for å forhindre ny kriminalitet.

Dette medlem mener at kriminalitetspolitikk først og fremst handler om å ha et samfunn som er trygt for alle, om trygge og gode lokalmiljø og oppvekstvilkår. Dette medlem mener at for å hindre kriminalitet må vi sørge for like muligheter og fremtid for folk som faller utenfor. Dette medlem understreker at det skal være et samsvar mellom hvilken alvorlighetsgrad konsekvensene av kriminelle handlinger har for enkeltmennesker og samfunnet, og hvilke ressurser som bevilges for å forebygge og bekjempe ulike former for kriminalitet. Dette medlem understreker at regjeringens forslag om å skjerpe straffer og øke strafferammer er en feilprioritering i kriminalitetspolitikken. Dette medlem ønsker en justispolitikk som styrker forebyggende tiltak, virker sosialt utjevne, styrker rettssikkerheten til folk og bryter opp urettferdige strukturer.

Dette medlem viser til at rekordmange mennesker er på flukt, men at få asylsøkere kommer til Norge. Dette medlem understreker at det er nærområdene som tar imot flest flyktninger og har den største belastningen. Dette medlem påpeker nødvendigheten av at land i nærområdene, slik som Tyrkia, Libanon, Jordan og Uganda, gis støtte og avlastning ved å ta ut flere kvoteflyktninger.

Dette medlem viser til at det på de greske øyene bor sårbare asylsøkere i uverdige teltleirer. Situasjonen

for flyktninger i Hellas har vært uakseptabel i svært lang tid, barn og sårbare får ikke grunnleggende menneskerettigheter ivaretatt. Mange kommuner har kapasitet og ønske om å bosette flere enn de er anmodet om.

Dette medlem vil derfor vise til forslag i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2021 om å imøtekomme FN's høykommissær for flyktnings anmodning til Norge om å ta imot til sammen 5 000 overføringsflyktninger gjennom FN-systemet, og i tillegg evakuere 1 000 asylsøkere fra de greske øyene til Norge.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en økning på denne posten med 16,5 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Dette medlem viser til at gebyret for å søke om familiegjenforening for flyktninger er altfor høyt, og Sosialistisk Venstreparti foreslår derfor i sitt alternative budsjett for 2021 å fjerne gebyret for å sikre at barn, foreldre og ektefeller som har kommet bort fra hverandre som følge av flukt, igjen kan være sammen. I tillegg foreslår Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett å senke gebyret for andre familiegjenforeningssøknader.

Dette medlem viser til PSTs nasjonale truselvurdering for 2020 der det forventes en økning i høyreekstremisme i Norge. Dette medlem understreker at PST viser til at trusselen fra de høyreekstreme først og fremst kommer fra enkeltpersoner, og et eventuelt terrorangrep sannsynligvis vil rettes mot samlingssteder for muslimer eller ikke-vestlige innvandrere. Terrorangrep internasjonalt og i Norge viser at det er personer med vilje og gjennomføringsevne som ønsker å ramme muslimer i vesten. Seinest i fjor kunne et alvorlig terrorangrep ha rammet Al-Noor-moskeen i Bærum, hvor mange liv kunne gått tapt. Dette medlem mener det er alvorlig og uakseptabelt at Justisdepartementet kun har bevilget 5 mill. kroner gjennom en tilskuddsordning som skal dekke sikringstiltak for tros- og livssynsamfunn. Dette medlem understreker viktigheten av å forhindre den mulige trusselen vi står overfor med mulige angrep mot moskeer og muslimske menigheter i fremtiden. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås 10 mill. kroner til terrorsikring av religiøse bygg.

Om budsjettbehandlingen

GENERELL MERKNAD FRA HØYRE OG FREMSKRITTPARTIET
OM BUDSJETTET FOR 2021

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at regjeringspartiene sammen med Fremskrittspartiet har blitt enige om store satsinger på justisbudsjettet. For 2021 foreslo regjeringen å øke politietatens driftsbudsjett med over 892 mill. kroner der hovedsatsingen er 400 nye stillinger i politiet som skal bidra til å styrke tilstedeværelsen av synlig politi i hele landet. I dette ligger det videre midler

til styrket grensekontrollssamarbeid med EU, økt trening for politiet ved det nye beredskapssenteret, en økning i kapasiteten i påtalemakten og hos namsmannen, styrking av førstelinjen i politiet som håndterer saker om statsborgerskap og en innsats mot forebygging av hatkriminalitet. I tillegg til regjeringens opprinnelige forslag er politibudsjettet styrket ytterligere med 189 mill. kroner etter enighet mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Disse midlene skal styrke politidistriktene ytterligere med økt tilstedeværelse og flere politipatruljer, de skal gå til tiltak mot ungdoms- og gjengkriminalitet, dyrepoliti i alle politidistrikt og DNA-analyselaboratorium ved Rettsgenetisk senter ved UiT i Tromsø. I tillegg foreslås det bevilget 10 mill. kroner til forprosjekt for bygging av en felles svensk-norsk politistasjon på grensen mellom Norge og Sverige på Magnar-moen i Eidsskog kommune i Innlandet.

Disse medlemmer viser til at siden 2013 har justissektoren hatt svært høy prioritet og er styrket på flere områder: politiet har fått over 3 000 ansatte i politi- og lensmannsetaten, et nytt beredskapssenter er etablert på Taralrud der politiet fra hele landet kan trene, beredskapstroppen er utvidet med 50 pst., nye politihelikoptre er anskaffet og politidistriktene er tilført 2 000 flere operative politifolk. Med politireformen har det blitt innført responstider, det er etablert nye operasjonssentraler i politidistriktene og politiet har blitt mer spesialisert til å håndtere et nytt kriminalitetsbilde. Politiet er mer synlig på nett der mye av kriminaliteten foregår, særlig med tanke på overgrep mot barn. Anmeldelser kan i større grad enn før leveres på nett, og muligheten til å bestille pass har blitt enklere både ved at man blir varslet i god tid før passet går ut, og at mobile enheter kan levere passtjenester i områder der det er lang reisevei. Politiet har fått nye biler, nye uniformer og nytt teknisk utstyr. Det er nå mye enklere for politiet å bedrive etterforskning på åstedet fremfor å reise til og fra kontoret for å ferdigstille saken.

Disse medlemmer viser videre til at digitalisering av domstolene har vært en viktig prioritet for regjeringen. Det er totalt brukt 400 mill. kroner på å digitalisere norske domstoler for en mer effektiv avvikling av sakene. For 2021 foreslås det bevilget et rekordstort bidrag til å ansette flere i domstolene. 71 mill. kroner skal gå til å ansette rundt 40 dømmende årsverk.

Disse medlemmer viser til budsjettenigheten mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiene. Det ble i denne forbindelse enighet om et verbalforslag:

«Stortinget ber regjeringen påse at kriminelle som er dømt for overgrep mot barn prioriteres i soningskøen, slik at de kan gå direkte fra dom til soning.»

Forslaget er behandlet i finansinnstillingen.

BUDSJETTBEHANDLING HØSTEN 2020

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er sterkt kritiske til hvordan årets budsjettprosess har foregått i Stortinget. Budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet ble først presentert på kvelden 1. desember, noe som umuliggjorde en grundig og seriøs budsjettbehandling i komiteene, tatt i betraktning at dato for finansdebatten var 3. desember.

Flertallet viser til at etter justert tidsplan for budsjettbehandling skulle justiskomiteen avgi budsjettinnstilling 10. desember. Regjeringspartiene og Fremskrittspartiet la inn sine første merknader og forslag først 7. desember, altså tre døgn før innstilling skulle avgis. Før dette hadde disse partiene ikke lagt inn noe som helst av forslag i budsjettinnstillingen. Det er helt umulig for opposisjonspartiene å forholde seg til flertallspartiens forlik med så korte tidsfrister. Flertallet vil vise til at dette fører til at opposisjonen heller ikke kan behandle de nye forslagene og satsingsområdene slik opposisjonen bør kunne, da finansinnstillingen ble vedtatt 3. desember 2020.

Flertallet viser til at budsjettet for justiskomiteen er på ca. 36,6 mrd. kroner og inneholder svært mange viktige områder. Flertallet mener et så viktig område hadde fortjent en langt grundigere og langt mer seriøs behandling enn det regjeringspartiene og Fremskrittspartiet i år ga Stortinget muligheten til.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at budsjettene for 2020 og 2021 er preget av koronapandemien, og inneholder store ekstraordinære kostnader og tiltak knyttet til håndtering av pandemien. Dette har bidratt til å gjøre forhandlingene ekstra krevende. Disse medlemmer vil samtidig peke på at Prop. 1 S (2020–2021) har vært tilgjengelig siden tidlig i oktober, og at forhandlingsresultatet knyttet til Tilleggsproposisjonen har vært kjent siden 4. oktober 2020. Det har derfor vært god tid for Arbeiderpartiet og andre til å gjøre seg kjent med hovedtrekkene i forslaget til statsbudsjett for 2021. Disse medlemmer vil også påpeke at etter at forhandlingsresultatet ble kjent 1. desember, har debatten om justisbudsjettet blitt satt til 18. desember, og øvrige frister for merknader er forskjøvet slik at alle partier skal ha mulighet til å sette seg inn i forhandlingsresultatet og gjøre sine vurderinger og ha tid nok til å legge inn sine merknader.

2.2 Merknader til de enkelte kapitler

Kap. 45 Norges institusjon for menneskerettigheter

Komiteen viser til at bevilgningen på kapitlet gjelder midler til drift av Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM), som har som hovedoppgave å fremme og verne om menneskerettighetene i tråd med

Grunnloven, menneskerettighetsloven og annen lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten ellers. Videre vil komiteen vise til at institusjonen er organisatorisk lagt under Stortinget og samlokalisert med Sivilombudsmannen.

Komiteen viser til at Norges institusjon for menneskerettigheter ble opprettet 1. juli 2015. Formålet og oppgavene til institusjonen følger av lov 22. mai 2015 nr. 33 om Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter og instruks om Norges institusjon for menneskerettigheter, som ble vedtatt av Stortinget 30. april 2016.

Komiteen viser også til at Gáldu – Kompetansesenteret for urfolksrettigheter er integrert i institusjonen fra 1. januar 2017. Dette innebærer at institusjonen har kontorer både i Oslo og Kautokeino. På kap. 45 post 1 foreslår regjeringen at det bevilges 26,1 mill. kroner for 2021.

Komiteen viser videre til justiskomiteens behandling av Dokument 6 (2019–2020) Melding for året 2019 fra Norges institusjon for menneskerettigheter og partienes respektive merknader i Innst. 84 S (2020–2021).

Kap. 400 Justis- og beredskapsdepartementet

Komiteen viser til at Justis- og beredskapsdepartementet forvalter ansvaret for de bærende elementene for Norge som rettsstat, blant annet politi, påtalemyndighet, domstol og kriminalomsorg. Departementet har også samordningsansvar for samfunnsstrygghet og trusler mot rikets sikkerhet på sivil side.

Komiteen viser til at forslaget til bevilgning på kap. 400, post 1 Driftsutgifter først og fremst skal dekke utgifter til lønn og godtgjørelse for ansatte i departementet og lønns- og driftsutgifter til råd og utvalg. Tallet på årsverk som er lønnet under post 1, er ca. 300. Forslaget til bevilgning på denne posten er på 479,5 mill. kroner.

Komiteen viser ellers til omtalen i proposisjonen når det gjelder post 23, 50, 70 og 71, som blant annet omhandler midler til forskning og tilskudd til internasjonale organisasjoner. Totalt er det foreslått bevilget 601,5 mill. kroner på kap. 400.

ABE-REFORMEN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen (ABE-reformen), som ble innført fra 2015. Reformen er et ledd i regjeringens produktivtetsarbeid, og har som mål å stimulere forvaltningen til å bruke ressursene mer effektivt. Flertallet viser til at justissektoren er spesielt sårbar for negative effekter av ABE-reformen, fordi tiltaket lett rammer drift og dermed noen av dem som i størst grad er underlagt statens

kontroll eller er avhengige av at staten hjelper til når de har vært i utsatte posisjoner. Dette gjelder blant annet oppfølging av domfelte under soning, samt etterforskning av anmeldte seksuallovbrudd, spesielt vold og overgrep i nære relasjoner. Flertallet viser til at ABE-reformen skal redusere unødvendig byråkrati og administrasjon, men ikke være et påskudd for å redusere personell i tjenestelinjen innenfor sektoren. Flertallet viser til manglende dokumentasjon på at ABE-reformen har fungert effektiviserende, og viser også til flere bekymringsmeldinger fra aktører i justissektoren om at ABE-reformen har ført til færre ressurser til grunnleggende oppgaver innenfor sektoren.

Komiteens medlemmer fra Høyre baserer sitt budsjettforslag på effektiv bruk av fellesskapets ressurser, og mener at det også i offentlig forvaltning er et potensial for å bli mer effektiv, og at regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform legger til rette for dette. Disse medlemmer viser til at tilsvarende effektiviseringsreformer for offentlig sektor er innført i en rekke land, herunder Danmark, Sverige og Finland, og at OECD har anbefalt at Norge innfører et slikt effektiviseringstiltak. Disse medlemmer legger til grunn at statlige etater har en årlig produktivitetsvekst, slik en finner i privat næringsliv, og at deler av denne produktivitetsveksten trekkes inn gjennom ABE-reformen for å finansiere høyt prioriterte sektorer. Disse medlemmer registrerer at ABE-reformen gir statlige etater sterke insentiver til å effektivisere og gode muligheter for å planlegge driften slik at produktivitetsgevinstene oppnås. Disse medlemmer vil vise til at det gjennom ABE-reformen frigjøres midler som settes inn på områder som er høyere prioritert enn administrasjon av offentlig sektor.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å øke satsen i ABE-reformen med 0,1 prosentpoeng fra 0,5 til 0,6 under alle rammeområder, med en budsjettendring på 31,554 mill. kroner innenfor dette rammeområdet.

GENERELT OM SENTRALISERING

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener mer må gjøres for at folk skal få en enklere hverdag, og at statlige tjenester i større grad desentraliseres fremfor å sentraliseres. Disse medlemmer mener at folk enklere og nærmere der de bor, må få tilgang på juridisk rådgivning og rettshjelpsveiledning, kunne ordne med pass og førerkort. Disse medlemmer mener at dersom regjeringen er av den oppfatning at det kan etableres mobile passkiosker, kan det ikke ligge noen hindringer i å knytte dette tettere på lokalt, og sørge for at statlige tjenester i større grad må komme til folk enn motsatt. Disse medlemmer mener også at det har noe å si hvor politiet befinner seg utenfor en pa-

truljebil, og mener slike nærtjenestesenter også bør være et sted hvor folk kan komme i kontakt med politi og jurister. Disse medlemmer vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett hvor det foreslås 16 mill. kroner til etablering av pilotprosjekt for Arbeiderpartiets modell om Nærtjenestesenter over hele landet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener sentraliseringsreformene i justissektoren har ført til større avstand mellom folk og sentrale, statlige tjenester. Disse medlemmer er sterkt kritiske til at folks behov for nærhet til tjenester som pass, våpentillatelse og utlendingsforvaltning er fjernet og vanskeliggjort over hele landet. Disse medlemmer viser til at politiet har en viktig oppgave knyttet til både forvaltningsoppgaver og veiledning for vanlige folk.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at sentralisering ikke er politisk bestemt. Det er en trend som har pågått i mange tiår. Hvis Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener denne regjeringen sentraliserer, kan de se på hva den rød-grønne regjeringen selv sentraliserte av gårdsbruk, sykehus, fødestuer og grendeskoler da de satt i regjering. For Høyre handler det ikke bare om fysiske lokaler, men hva man faktisk fyller dem med og kvalitet i offentlige tjenester. Disse medlemmer mener det var helt riktig å slå sammen flere lensmannskontorer for å begrense kontortiden og flytte ressursene ut i operativ tjeneste. Tidligere måtte politiet bruke tid og ressurser på å ha kontortid ulike steder i politidistriktet. Dette var i mange tilfeller ineffektivt og bidro ikke til en bedre polititjeneste. Disse medlemmer viser til at svært mange anmeldelser nå kan gjøres på Internett, og at minst 90 pst. av innbyggerne i et politidistrikt skal ha maksimalt 45 minutters kjøretid til nærmeste lensmannskontor eller politistasjon ifølge enigheten om politireformen.

FORSKNING

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser videre til at forskning på beredskap og samfunnssikkerhet er viktig for å forbedre samfunnets forebygging mot og innsats under hendelser og kriser. Det er etter flertallets oppfatning uheldig at det ikke legges opp til en styrking av den samlede innsatsen innen dette feltet, og viser til Forskningsrådets uttalelse til justiskomiteens budsjetthøring, der de blant annet påpeker:

«Det er skuffende at JBD, som beredskapsdepartement, ikke tar en større del av ansvaret for kompetansebyggende tiltak for å styrke samfunnets beredskap og evne til å håndtere framtidige digitale sårbarhetsutfordringer.»

Flertallet mener det i arbeidet med neste langtidsplan for forskning og høyere utdanning, må settes mer ambisiøse mål for prioriteringen «Samfunnssikkerhet og sårbarhet i en globalisert verden», med forpliktelser om økte midler i kommende budsjetter og økt forutsigbarhet for forskningsmiljøer innen samfunnssikkerhet.

Flertallet viser også til at mangel på IKT-utdannet personell er en utfordring for både private og offentlige aktører i arbeidet mot digital sårbarhet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er bekymret for mangelen på utdannede kandidater innen IKT-sikkerhet, blant annet kandidater som kan sikkerhetsklareres og utdannes til kryptologer, og viser i denne sammenheng til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett der det ble foreslått 3 000 nye studieplasser i 2021, med særlig vekt på områder som er strategisk viktige, herunder IKT og teknologi.

ARBEIDET MED FNs BARNEKONVENSJON

Komiteen vil vise til at FNs barnekonvensjon ble en del av norsk lov i 2003. Konvensjonen gir barn egne menneskerettigheter for hvordan det offentlige skal gå frem i alle saker og beslutninger som angår barn. Komiteen mener det er viktig å sikre at sentral lovgivning på justisfeltet er i tråd med konvensjonen, og ønsker derfor at det foretas en gjennomgang av prosesslovgivningen og forvaltningsloven for å sikre overensstemmelse med barnekonvensjonens rettigheter.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at prosesslovgivningen og forvaltningsloven er i tråd med FNs barnekonvensjons grunnleggende rettigheter til å få uttale seg fritt, informasjon, privatliv og at beslutninger tas til barnets beste.»

Kap. 3400 Justis- og beredskapsdepartementet

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 61 Høyesterett

Komiteen viser til at Høyesterett er Norges øverste domstol og har hele landet som sitt virkeområde. Hovedoppgaven til Høyesterett er å arbeide for rettsavklaring og rettsutvikling. Høyesterett behandler anker over avgjørelser tatt av lavere domstoler, både i sivile saker og straffesaker.

Komiteen viser videre til at forslaget til bevilgning på post 1 dekker faste og variable lønnskostnader og andre driftsutgifter. Bemanningen i Høyesterett utgjorde 21 høyesterettsdommere og 58 andre årsverk per

31. desember 2019. Det blir foreslått en bevilgning på 121,0 mill. kroner på posten for 2021.

Komiteen registrerer at Høyesterett hvert år tar imot en vesentlig mengde saker, og de rapporterer selv om mer komplekse saker. Rettskildebildet blir stadig mer sammensatt og internasjonalt.

Kap. 410 Domstolene

Komiteen viser til at de alminnelige domstolene har ansvaret for å ivareta rettsikkerheten ved å avsi dommer og treffe avgjørelser i straffesaker innen rimelig tid og med høy kvalitet. Dette stiller krav til effektivitet og god saksflyt i domstolene. I tillegg til straffesaker behandler de alminnelige domstolene sivile saker som tvistesaker, gjeldsordningssaker, konkurssaker, skiftesaker, skjønssaker osv.

Komiteen viser videre til at forslaget til bevilgning på post 1 skal dekke driftsutgifter til Domstoladministrasjonen, tingrettene, lagmannsrettene og jordskifterettene. Bevilgningen skal også dekke utgifter til Finnmarkskommisjonen, Utmarkskommisjonen for Finnmark, tilsynsutvalget for dommere og Innstillingsrådet for dommere. Totalt er det foreslått bevilget 2 760,9 mill. kroner til disse formålene på post 1.

Komiteen viser til at også domstolene har hatt utfordringer knyttet til virusutbruddet i år. Domstolene fikk en tilleggsbevilgning til midlertidige dommerstillinger for å bygge ned restanser. Det foreslås nå at dette blir en varig budsjettøkning på 71 mill. kroner for å korte ned saksbehandlingstiden. Dette innebærer en helårseffekt av de midlertidige stillingene.

Komiteen viser til at post 21 Spesielle driftsutgifter dekker utgifter som etter rettsgebyrloven er inkludert i rettsgebyret. Dette kan være kostnader som kunningsutgifter, nødvendige utgifter ved tvangsforretninger, registrering mv. ved offentlig bobehandling og forkynning som er nødvendig etter loven. I noen saker dekkes også utgifter til meddommere, vitne og rettsvitne mv. Komiteen merker seg at posten også i noen tilfeller dekker arbeidsgiveravgift av kompensasjon av meddommere og tolker i sivile saker der partene selv dekker kompensasjonen. Komiteen registrerer at det foreslås en bevilgning til å dekke nevnte utgifter på 86,4 mill. kroner.

Komiteen bemerker at jordskiftedomstolene har hjemmel til å kreve inn sideutgifter i visse saker, som skal dekke det tekniske arbeidet i disse sakene. Slike utgifter skal føres i egne saksregnskap. Komiteen registrerer at det foreslås en bevilgning på 2,7 mill. kroner under post 22 Vernesaker/sideutgifter.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til budsjettforliket der det også har blitt enighet mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet om å styrke domstolenes budsjett

med 40 mill. kroner ut over regjeringens opprinnelige forslag, hvorav 15 mill. kroner settes av til økt bemanning og 25 mill. kroner investeres i digitale løsninger for lyd- og bildeopptak av rettsaker for å bidra til økt rettsikkerhet for alle nordmenn.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til forslaget til statsbudsjett for 2021 der domstolene får en økning på 71 mill. kroner til bemanning. Dette tilsvarer rundt 40 dømmende årsverk. Forslaget til bevilgning skal være en varig økning i domstolenes budsjetter som skal bidra til å bygge ned restanser og korte ned saksbehandlingstiden.

DOMSTOLSTRUKTUR OG ORGANISERING

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er imot regjeringens forslag til domstolstruktur og vil vise til at disse medlemmer foreslår 5 mill. kroner i sitt alternative statsbudsjett som er den samme summen regjeringen mener domstolsreformen vil spare inn i 2021.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser også til forslaget om ny domstolsreform som åpner for at saker kan fordeles mer jevnt mellom domstolene innenfor hver rettskrets. Dette, i kombinasjon med en varig styrking av domstolenes budsjett, vil bidra til å løfte aktiviteten i alle norske domstoler og styrke rettsikkerheten og tilbudet til det rettsøkende publikum.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at Stortinget høsten 2020 behandlet Prop. 11 L (2020–2021) Endringer i domstoloven (domstolstruktur).

Disse medlemmer viser til at forslag til ny inndeling av Finnmark i to rettskretser representerer en sterk ubalanse hva gjelder befolkningsgrunnlag og størrelse på fagmiljø, hvor Sis-Finnmarkku diggegoddi/Indre Finnmark er vesentlig mindre enn Ytre Finnmark.

Disse medlemmer legger til grunn at den samiske befolkningen skal ha god tilgang på tvisteløsning av høy kvalitet ut fra de samme kriterier som den øvrige befolkning. All den tid man legger til grunn at større rettskretser er nødvendige, er det vanskelig å forstå at en slik forbedring ikke skal bli den samiske befolkningen til del i form av en større rettskrets for domstolen som særlig skal ivareta den samiske dimensjonen. Kompetanse i domstolene om samiske forhold krever kompetansebygging om samisk språk, kultur og samfunnsniv, men også sterkere fagmiljø.

Disse medlemmer ønsker derfor at regjeringen styrker den samiske dimensjonen i domstolene ved å utvide rettskretsen som skal ivareta saker med samiske interesser til å omfatte hele Øst-Finnmark. Finnmark og Nord-Troms (kun Kvænangen) deles inn i følgende rettskretser.

Tingrett	Rettskrets (tidligere tingretter med tilhørende rettskretser)	Bemannede rettssteder	Kommuner
Vest-Finnmark	Alta Hammerfest/Håmmerfeasta Nord-Troms (kun Kvænangen)	Alta Hammerfest/ Håm- merfeasta	Alta, Hammerfest/Håmmerfeasta, Hasvik, Kvænangen, Loppa, Måsøy, Porsångu/Porsanki/Porsanger, Nordkapp
Øst-Finnmark	Øst-Finnmark Sis-Finnmárkku diggegoddi/Indre Finnmark	Deatnu/Tana Vadsø	Deatnu/Tana, Guovdageaidnu/Kautokeino, Kárásjohka/Karasjok, Unjárga/Nesseby, Sør-Varanger, Berlevåg, Båtsfjord, Gamvik, Lebesby, Vadsø, Vardø

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil i motsetning til regjeringen opprettholde en desentralisert domstolstruktur for å ivareta den lokale rettspleien og sikre folk god tilgang til konfliktløsning samt profesjonell rettshjelp. Flertallet viser videre til at Senterpartiet mener det verken er nødvendig eller formålstjenlig å gjøre vesentlige endringer i strukturen for tingretter og jordskifteretter.

Flertallet viser til Riksrevisjonens undersøkelse av saksbehandlingstid og effektivitet i tingrettene og lagmannsrettene, Dokument 3:3 (2019–2020). Flertallet understreker at det i denne rapporten ikke fremkommer funn som indikerer behov for strukturendring eller de løsninger regjeringen har lagt frem i Prop. 11 L (2020–2021). Flertallet viser for øvrig til merknader og vedtak som fremkommer i Innst. 166 S (2019–2020).

Flertallet mener domstolene må være tilgjengelige for dem som trenger å oppsøke dem. Flertallet mener krav til kompetanse, fleksibilitet og kapasitet kan løses på en like god måte i en desentralisert struktur som i en sentralisert struktur. Flertallet viser til at en rask avgjørelse av straffesaker styrker rettssikkerheten og er positivt for alle involverte parter. Flertallet mener det derfor må være en prioritet å sette domstolene i stand til å holde måltallene for saksavvikling.

Flertallet viser også til at disse partiene vil stanse utviklingen hvor mindre domstoler i distriktene blir tappet for ressurser og utsettes for «sniknedleggelse». Flertallet viser til pressemelding fra Parat i domstolene den 16. november 2020 hvor følgende fremkommer:

«Digitalisering og endring av domstolstruktur skjer samtidig med at domstolene som følge av ABE-reformen må nedbemanne med 250 årsverk for saksbehandlerne, noe som tilsvarer nesten 300 stillinger i perioden 2020-2025. Dette skjer samtidig som mange domstoler allerede er på bristepunktet når det kommer til ressurser som saksbehandling.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet understreker at Senterpartiet mener at de ordinære domstolene og jordskiftedomstolene i lys av pandemien må styrkes med personell fremfor å nedbemannes.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår en styrking på 45 mill. kroner ut over foreslått budsjett i Prop. 1 S (2020–2021). Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å erstatte dommerfullmektiger med faste dommere i enedommerembeter for å redusere sårbarhet for fravær, øke effektivitet og minske turnover.

Disse medlemmer viser til at det er stor mangel på både administrativt personell og dommere i jordskifterettene og ved domstolene, og foreslår å sette av 18,6 mill. kroner ut over regjeringens opprinnelige forslag for å styrke disse.

Disse medlemmer viser til at både sikkerhetssituasjonen og IT-utstyr i landets domstoler har store mangler og foreslår derfor å sette av 15 mill. kroner for å bedre denne situasjonen.

DOMSTOLSLOKALER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Høyre, viser til at det også foreslås en bevilgning på 11 mill. kroner til forprosjektering av nytt tinghus i Bergen som har stort behov for modernisering. Det bevilges også 7 mill. kroner til et lokale i Oslo tingrett som skal håndtere saker som er gradert som «strengt hemmelig». Flertallet støtter dette.

DIGITALISERING AV DOMSTOLENE

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det videre foreslås en bevilgning på 42,6 mill. kroner til digitalisering av saksbehandlingen i domstolene. Disse medlemmer viser til at det fra 2014 til 2020 har blitt bevilget 400 mill. kroner til digitalisering av norske domstoler.

LYD- OG BILDEOPPTAK

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig å sørge for at lyd og bilde kommer på plass i landets domstoler. Disse medlemmer vil vise til at vi henger langt etter andre sammenlignbare land. Disse medlemmer mener det er positivt at domstolene får en styrking i regjeringens forslag til budsjett for 2021, men mener det er behov for ytterligere ressurser for å

sørge for raskere implementering av lyd- og bildeopptak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett hvor det foreslås 25 mill. kroner mer til domstolene ut over regjeringens forslag. Disse medlemmer vil vise til høringsuttalelser fra Domstoladministrasjonen som uttalte på justiskomiteens budsjett høring at med om lag 20 mill. kroner over en fireårsperiode ville implementeringen av lyd- og bildeopptak være på plass i norske domstoler.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til budsjettenigheten der det har blitt enighet mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet om å styrke domstolenes budsjett med 40 mill. kroner ut over regjeringens opprinnelige forslag, hvorav 15 mill. kroner settes av til økt bemanning og 25 mill. kroner investeres i digitale løsninger for lyd- og bildeopptak av rettsaker for å bidra til økt rettsikkerhet for alle nordmenn.

UTENRETTLIG MEKLING

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til følgende komitémerknad fra budsjettinnstillingen for 2020 hvor en samlet komité skrev:

«Komiteen vil vise til at da Stortinget vedtok Lov om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) i 2005, var det stort fokus på mekling som tvisteløsningsmetode. Justiskomiteen pekte i Innst. O. nr. 110 (2004–2005) på at mekling både ville gi en bedre utnyttelse av domstolsressurser, og lavere kostnader for partene. Domstollederen ble pålagt å sette opp et utvalg av rettmeklere (tvisteloven § 8-4 (4)). Komiteen vil videre vise til at Juristenes Utdanningscenter tilbyr som følge av dette, en forbedret etterutdanning som fører til en sertifisering som mekler.

Komiteen mener at erfaringene viser at til tross for lovgivers føringer gjennom tvisteloven, og til tross for at domstolene sliter med å overholde ønskede saksbehandlingstider, er potensialet som ligger i mekling og av bruk meklere i utvalgene lite utnyttet. I tillegg er det lite kjennskap til utenrettslig mekling som tvisteløsningsmetode blant publikum. Komiteen vil vise til at dette gir store samfunnsøkonomiske utslag, og partene påføres unødvendige belastninger i form av økt konfliktnivå og lang løsnings tid.

Komiteen vil vise til at de store aktørene innenfor entreprenørbransjen tar stadig mer i bruk mekling som tvisteløsningsmetode. Komiteen er kjent med et viktig initiativ som er etableringen av «Meklingscenteret», et samarbeid mellom de største offentlige byggherrene (Bane Nor, Nye Veier og Statsbygg), entreprenørorganisasjonene (EBA, NELFO, MEF), Advokatforeningen og universitetene i Oslo og i Bergen. Hensikten er å styrke ordningen med mekling gjennom informasjon og kvalitetssikring. Komiteen vil vise til at ifølge «Meklingscente-

ret» så finner de sakene som mekles i stor grad en løsning.»

Flertallet mener det er viktig å sørge for at tvistelovens regler om mekling utnyttes bedre og at reglene kan gjøres mer kjent. Flertallet viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmet forslag om dette i forbindelse med budsjettbehandlingen i 2019 og vil fremme dette forslaget på nytt.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå hvordan potensialet som ligger i tvistelovens regler om mekling, bedre kan utnyttes, og hvilke tiltak som kan settes inn for å gjøre ordningen med utenrettslig mekling kjent og mer brukt.»

Kap. 3410 Domstolene

Komiteen viser til at rettsgebyret er et grunngebyr som danner utgangspunktet for utregning av betaling for tjenester i offentlig virksomhet. Det foreslås å øke rettsgebyret fra 1 172 kroner til 1 199 kroner med virkning fra 1. januar 2021. Dette er i tråd med beregnet prisvekst. Det blir foreslått en bevilgning på post 1 på 330,3 mill. kroner.

Kap. 414 Forlikråd og andre domsutgifter

Komiteen viser til at hovedoppgaven til forlikrådene er å legge til rette for at partene ved mekling eller dom får løst saken enkelt, raskt og rimelig. Komiteen merker seg at saksbehandlingen i forlikrådene skal bli mer digital blant annet ved at det skal bli mulig for publikum å fremme forliksklage digitalt.

Komiteen registrerer at det foreslås en bevilgning på post 1 på 248 mill. kroner. Dette er en økning fra inneværende års budsjett med 13,6 mill. kroner med utgangspunkt i regnskapstall og forventet utvikling i sivile saker.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Oslo Forlikråd er en av landets største domstoler, og er den reelle førsteinstans for flertallet av sivile saker som har vernet i Oslo. Oslo Forlikråd erfarer at kompleksiteten i sakene som kommer til forlikrådet generelt har økt og dermed krever mer tid både til forberedelser og til forhandlingene i rettsmøtene. I tillegg forventer både advokater og parter i økende grad at saker skal få sin avslutning i forlikrådet, uavhengig av tvistesummens størrelse. Konsekvensene av nedstenging i samfunnet vil formodentlig føre til at flere bedrifter og enkeltpersoner havner i økonomiske vanskeligheter og sannsynligheten er stor for at antall forliksklager vil øke betraktelig i tiden som kommer.

Ventetiden har økt, og flertallet mener at dette er forhold som kan medføre enten at tingretten får flere tvistesaker grunnet tremånedersregelen, eller at færre mennesker får prøvd sin sak i rettssystemet fordi de ikke har økonomi eller krefter til å ta sin sak videre til tingretten. Lang ventetid i forliksrådet vil gå ut over rettssikkerheten og slå usosialt ut.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil på denne bakgrunn vise til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det settes av 1 mill. kroner til å opprette et 5. råd ved Forliksrådet i Oslo slik at denne avdelingen kan være på plass i forbindelse med oppnevning av nye rådsmedlemmer for perioden 1. januar 2021–31. desember 2024.

Kap. 430 Kriminalomsorgen

Komiteen viser til at kriminalomsorgen skal baseres på en justispolitikk som sikrer den enkeltes trygghet og rettssikkerhet. Kriminalomsorgen skal gjennomføre straff både i fengsel og i samfunnet ellers. Kriminalomsorgen skal bidra til å motvirke nye straffbare handlinger, være betryggende for samfunnet og sikre vellykket tilbakeføring til samfunnet etter endt straff.

Komiteen viser til at kriminalomsorgen skal sørge for at de som blir dømt til straff av domstolene, gjennomfører straffen, og de skal stille varetektsplasser til disposisjon for politiet. Mengden av oppgaver som kommer til kriminalomsorgen, avhenger av aktivitetene og prioriteringene til virksomhetene foran dem i kjeden. Dette er politiet, påtalemyndigheten og domstolene.

Komiteen mener at en riktig kapasitet og en god utnyttelse av kapasiteten sikrer en effektiv kriminalomsorg. Det er et mål at domfelte starter straffegjennomføringen så raskt som mulig etter domsavsigelsen, at siktet som er varetektsfengselet blir overført fra politiarrest til fengsel innen fastsatt frist og at soningskøen holdes på et stabilt lavt nivå.

Komiteen viser til at den domfelte, med de begrensninger som følger av straffegjennomføringen, har de samme rettigheter og plikter som den øvrige befolkningen. Kriminalomsorgen skal sørge for at både straffegjennomføring og løslatelse skjer i samvirke med ansvarlige myndigheter samt kommunen som den løslatte skal bosettes i.

Komiteen viser også til at regjeringen i proposisjonen opplyser at den arbeider med en stortingsmelding om kriminalomsorgen. Meldingen vil beskrive sentrale utviklingstrekk og peke på utfordringene fremover. Komiteen ser frem til at denne meldingen kommer til Stortinget.

Komiteen viser til at regjeringen foreslår følgende satsinger i 2021:

- 11,8 mill. kroner til reduksjon av isolasjon i fengsel, inkl. forslag til bevilgning på Helse- og omsorgsdepartementets budsjett
- 46,3 mill. kroner ytterligere til arbeid med forprosjekt av nytt Oslo fengsel inkl. bevilgning på Statsbyggs budsjett.

Komiteen viser til at forslaget til samlet budsjett for kap. 430 for 2021 er på om lag 5, 126 mrd. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til budsjettforliket der det også har blitt enighet mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet om følgende:

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å øke bevilgningen til Kriminalomsorgen med 1 mill. kroner øremerket som tilskudd til Frelsesarmeens rusomsorgstilbud «Mellom oss».

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å øke bevilgningen til Kriminalomsorgen med 2,3 mill. kroner øremerket som tilskudd til Sammen for livet AS.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener kuttene som er påført kriminalomsorgen over flere år gjennom blant annet ABE-reformen, svekker samfunnssikkerheten. Når kriminalomsorgen ikke sikres tilstrekkelige ressurser og når kuttene overfor sektoren griper inn i førstelinjetjenesten, vil kriminalomsorgens mulighet for å bidra til rehabilitering og en god straffegjennomføring reduseres. Flertallet mener sulteføringen av norske fengsler og friomsorg må stanses. Videre mener flertallet at innholdet i soningen må styrkes. Det må opprettholdes et straffeforløp som gjør den domfelte i stand til å komme ut av soning til et liv uten ny kriminalitet. Flertallet mener regjeringen Solbergs konsekvente nedbygging av soningsplasser med lavere sikkerhet viser et tydelig linjeskift i norsk kriminalomsorg. Dette understrekes av at det i dag overføres dommer til soning i høysikkerhetsfengsler, som kunne sonet på lavere sikkerhet. Etter flertallets mening bryter dette med straffelovens intensjon om at ingen skal sone under et strengere regime enn nødvendig, og at dette må ses som en direkte konsekvens av regjeringens politikk overfor sektoren.

Flertallet viser til at det på bakgrunn av tilbakemeldinger fra kriminalomsorgen, ansatte, innsatte, tilitsvalgte og deres organisasjoner nå er høyst nødvendig å styrke kriminalomsorgen og friomsorgen i Norge. Flertallet vil imidlertid understreke at strukturendringer og omorganisering ikke alene er løsningen på de utfordringene som finnes i kriminalomsorgen. Samfunnssikkerheten for vårt fellesskap og rettssikkerheten for den enkelte avhenger av at soningskøen må holdes lav og at det er god og tilstrekkelig bemanning i fengsle-

ne, både for å ivareta den dynamiske sikkerheten knyttet til innsatte og ansatte, og for å styrke det viktige rehabiliterende innholdsarbeidet som skal finne sted under hvert enkelt soningsforløp. Kriminalomsorgen skal virke både allmennpreventivt og gjøre innsatte i stand til å bli tilbakeført til samfunnet og leve lovlige liv etter endt soning. Flertallet vil påpeke at økt bemanning er en helt nødvendig forutsetning for at kriminalomsorgen og friomsorgen skal settes i stand til å følge opp de politiske mål som er satt for sektoren og etaten.

Flertallet vil vise til at regjeringens budsjettavtale med Fremskrittspartiet påfører kriminalomsorgen ytterligere flate kutt i driftsbudsjettene når de øker ABE-kuttet med 5 mill. kroner. Flertallet viser i det videre til Norsk Fengsels og Friomsorgsforbund som understreker at:

«Budsjettavtalen vil redusere kriminalomsorgens evne til å tilbakeføre innsatte og domfelte til et lovlig liv etter soningen. Avtalen innebærer en reduksjon av bemanningen i fengslene og friomsorgen og dette er svært alvorlig. Regjeringen og FrP viser på nytt at de ikke lytter til de ansatte i kriminalomsorgen. Det vil bli mindre programvirksomhet og andre tiltak til innsatte for å forebygge ny kriminalitet. Det går utover sikkerheten og arbeidsforholdene til de ansatte. Taperne er ansatte, innsatte/domfelte og samfunnet. Nedbyggingen fortsetter!» (<https://fengselogfriomsorg.no/kriminalomsorgen-taperen-i-budsjettavtalen> dato: 3. desember).»

Flertallet peker på at det er svært uheldig når statssekretær Thor Kleppen Sættem på Dagsnytt 18 den 30. november 2020 uttaler at kriminalomsorgen er styrket med 1,3 mrd. kroner av regjeringen Solberg, men unnlater å forklare at økningen for det aller meste er gått til nye fengselsbygg og ikke til drift. Flertallet viser til at statssekretærens uttalelse står i sterk kontrast til hva hans eget fagdirektorat (KDI) fremholder; det har vært kutt i driftsbudsjettene på over 220 mill. kroner siden 2015.

Flertallet vil vise til at situasjonen forverres ytterligere når regjeringen ikke fullt ut kompenserer kostnader i forbindelse med pandemien, og kriminalomsorgen selv må dekke 25 mill. kroner til ekstraordinære tiltak innenfor eget budsjett.

Flertallet viser til at regjeringen og Fremskrittspartiet etter forhandlingene velger å gi øremerket støtte til et par frivillige organisasjoner. Dette er selvsagt positivt, men inndekningen påføres kriminalomsorgen. Disse medlemmer mener dette er problematisk og vil ytterligere forverre kriminalomsorgens situasjon.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det foreslås å øke støtte til frivillige organisasjoner med 17 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Senterpartiet vil vise til at det er eit overordna mål i straffegjennomføringa å redusere tilbakefall til ny kriminalitet og sikre at domfelte kan gå tilbake til utdanning og arbeid etter gjennomført straff. Desse medlemene vil framheve at tilrettelegging for og kapasitetsauke innan alternative soningsformer har gjort at ein større del av dei straffedømde no gjennomfører soninga ute i samfunnet.

Medlemene i komiteen frå Høgre registrerer at økt bruk av straffegjennomføring med elektronisk kontroll for domfelte med kortare dommar kan syne til gode resultat. Den straffedømde vil få avgrensa fridomen, men kan behalde bustad og arbeid under soninga. Desse medlemene vil vise til at straffedømde som sonar med elektronisk kontroll, utgjør den gruppa som i minst grad gjentek kriminelle handlingar seinare i livet. Bruk av elektronisk kontroll utgjør også eit viktig verkemiddel i utslusinga av domfelte til samfunnet. Desse medlemene merkar seg at talet på innsette i fengsel har gått ned, men ser samstundes at innsettepopulasjonen har endra seg over tid, og at det i dag er fleire som sonar lengre dommar for meir alvorleg kriminalitet enn tidlegare. Desse medlemene ser med uro på at talet på valdshendingar og trugslar mot tilsette og mellom innsette syner ei auke frå 2019 til 2020 etter fleire år med nedgang. Dette er noko som vil krevje oppfølging framover og som må møtast med økt kompetanse og målretta tiltak.

Desse medlemene vil vise til at det blir arbeid med ei eiga stortingsmelding for Kriminalomsorga, og at denne etter planen skal leggast fram våren 2021.

Desse medlemene meiner at tryggleiken for innsette og tilsette i fengsel skal ha høg prioritet, og er glade for at dei to siste åra er løyvd 30 mill. kroner til ekstra tryggingstiltak i fengsla. Desse medlemene vil presisere at dette er særskilte midlar som har komme i tillegg til rehabilitering og nybygg i kriminalomsorga, som også er viktige faktorar for tryggleiken i fengsla. Desse medlemene merkar seg at talet på rømningar frå fengsel har halde seg stabilt svært lågt over tid og at forsøk på å innføre farlege gjenstandar i fengsla i større grad enn tidlegare vert avdekt.

Desse medlemene vil vise til at det er sett i gong eit arbeid med ny tryggleiksstrategi i regi av kriminalomsorga som skal avdekke risiko og utforme nødvendige tiltak. Desse medlemene vil vidare vise til at kriminalomsorgsregionane i dette arbeidet er pålagt å utarbeide tiltaksplanar på område som dei vurderer som kritiske eller svært alvorlege.

Desse medlemene er særleg glade for at straffegjennomføring for kvinner har fått økt merksemd dei seinare åra. Desse medlemene viser til Strategi for kvinner i varetekt og straffegjennomføring 2017–2020

der føremålet er å sikre kvinner likeverdige soningsforhold som menn. Disse medlemmene meiner at kvinner utgjør ei svært avgrensa gruppe domfelte og difor har eit særleg behov for å bli synleggjort for å sikre likeverdige rettar. Disse medlemmene vil peike på at det er få kvinnefengsel i landet, noko som set krav om avbøtande tiltak med tanke på kontakt med familie og venner. Disse medlemmene meiner det er positivt at kriminalomsorga no arbeider med å legge til rette for «videobesøk» der kvinner kan møte egne born og andre som står dei nær gjennom lyd og bilde i tillegg til fysiske besøk.

Disse medlemmene vil vise til at det i 2016 vart opna eit fengsel for kvinner i Telemark fengsel, Kragerø avdeling og at det i 2019 vart opna eit nytt fengselsbygg for kvinner ved Agder fengsel, avdeling Evje med 30 nye plassar. I 2020 er ei avdeling ved Bergen fengsel gjort om til ei kvinneavdeling med 18 plassar på lågare tryggleiksnivå som erstatning for bortfall av plassane ved Osterøy.

Disse medlemmene er særleg glade for at det i budsjettet for 2021 er foreslått å opprette eit eige ressursteam ved Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt som skal bidra til å førebyggje og hindre langvarig isolasjon for kvinnelege innsette med alvorlege psykiske lidningar.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, registrerer at regjeringens nedleggelse av 262 soningsplasser har ført til at soningskøen har vokst siden 2019. Samtidig er det viktig å sørge for nok bemanning i fengslene for å ivareta sikkerheten til de ansatte og tilbudet til de innsatte. Kriminalomsorgen skal virke både allmennpreventivt og gjøre innsatte i stand til å bli tilbakeført til samfunnet og leve lovlydige liv etter endt soning. Flertallet viser til at økt bemanning er en forutsetning for at kriminalomsorgen kan følge opp de politiske mål som er satt for innholdet i soningen, og ikke minst for å redusere bruken av isolasjon i fengsel.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at Kriminalomsorgen har blitt systematisk nedprioritert av regjeringen gjennom flere år. Disse medlemmer viser til årsmelding fra Kriminalomsorgen i 2019 hvor det fremkommer at budsjetttrimmen har blitt redusert med omtrent 200 mill. kroner i perioden 2014–2019.

Disse medlemmer viser til at det er viktig at unge under 18 år som dømmes til ubetinget fengsel, ikke skal sone i vanlige fengsler, men i tilrettelagte ungdomsenheter som på Eidsvoll og i Bergen. På grunn av stort behov ønsker Senterpartiet å opprette enda en

ungdomsenhet i Midt-Norge og setter av 15 mill. kroner til dette formålet.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår styrking av Kriminalomsorgen med 93,6 mill. kroner og foreslår følgende fordeling av midlene:

- 15 mill. kroner for å ansette flere fagutdannede og forbedre tilbudet i fengslene
- 5 mill. kroner til å prosjektere Soningscenter Sunnmøre
- 20 mill. kroner til å utvide Vik fengsel
- 5 mill. kroner til å prosjektere IIseng fengsel
- 20 mill. kroner til å utvide Hustad fengsel
- 13,6 mill. kroner til å gjenopprette Kleivgrend fengsel
- 15 mill. kroner til å opprette en ny ungdomsenhet i Midt-Norge.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser i sitt alternative budsjett til at målet med kriminalomsorgen blant annet er å styrke rehabilitering for å forhindre ny kriminalitet. Gode soningsforhold, med redusert innlåsing og isolasjon, opplæring og utdanning er en forutsetning for at straffedømte kan vende tilbake til et liv uten kriminalitet. Dette medlem foreslår derfor i det alternative budsjettet å starte en opptrappingsplan for kriminalomsorgen ved en ytterligere styrking på 55 mill. kroner for budsjettet i 2021. Av dette foreslås 35 mill. kroner til opprustning og vedlikehold av Oslo fengsel, hvorav 10 mill. kroner er foreslått til styrking av soningsplasser for kvinner ved Bredtvet fengsel.

STRUKTURENDRINGER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener norsk kriminalomsorg må gjenreises. Flertallet vil imidlertid understreke at store strukturendringer og omorganiseringer ikke alene vil kunne være løsningen på de utfordringene som finnes i kriminalomsorgen. Tilstrekkelig og god bemanning er viktig for å ivareta sikkerheten til de ansatte og tilbudet til de innsatte. Kriminalomsorgen skal virke både allmennpreventivt og gjøre innsatte i stand til å bli tilbakeført til samfunnet og leve lovlydige liv etter endt soning. Flertallet viser til at økt bemanning er en forutsetning for at kriminalomsorgen kan følge opp de politiske mål som er satt for innholdet i soningen, og ikke minst for å redusere bruken av isolasjon i fengsel.

Flertallet viser til at regjeringen Solberg har lagt ned syv fengsler på lavere sikkerhet.

I det videre viser flertallet til at det nå foreligger en proposisjon til behandling i Stortinget der regjeringen foreslår en storstilt omorganisering av etaten.

Flertallet er bekymret for at dette ser ut til å være enda et ledd i regjeringen Solbergs iver etter å redusere

offentlig sektor, velferdsstaten og med det tjenestetilbudet i ytre etat. Flertallet vil komme tilbake til denne saken når den skal behandles i komiteen, likevel understreker flertallet at det i all hovedsak er andre virkemidler som må til for å gjøre godt igjen for den negative utviklingen regjeringen Solberg over år har utsatt kriminalomsorgen for.

AVBYRÅKRATISERINGS- OG EFFEKTIVISERINGSREFORMEN I KRIMINALOMSORGEN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til at ansatte i kriminalomsorgen og deres fagforeninger over tid har vært tydelige i sine tilbakemeldinger om at situasjonen i kriminalomsorgen, friomsorgen og landets fengsler nå er uholdbar, særlig når det gjelder konsekvensene av stadig kutt overfor etaten.

Flertallet mener samfunnssikkerheten står i fare med regjeringens umoderne politikk overfor kriminalomsorgen og friomsorgen. Flertallet ønsker straff som virker, slik at dagens lovbrytere etter endt soning kan vende tilbake som gode naboer i sine lokalsamfunn.

Flertallet viser til at andre land over tid har sett til Norge og Norges resultater når det gjelder straffegjennomføring og tilbakeføringsarbeidet til samfunnet for straffedømte. Flertallet ser nå at vi står i fare for å være bedre på å fortelle om hvordan god straffegjennomføring utføres, enn faktisk å utføre den selv.

Flertallet mener at kriminalomsorgen skal styres ressurreffektivt. Flertallet vil imidlertid bemerke at den såkalte ABE-reformens intensjon skulle knyttes til reduksjon av administrative kostnader, og ikke gå på bekostning av ressurser til ytterste etat og tjenestetilbudet. Flertallet viser til at ABE-reformen slik den forløper ikke tar hensyn til om det faktisk er innsparinger å hente på den enkelte enhet, og at Stortinget nå i flere år har mottatt signaler og tilbakemeldinger om at reformen har medført færre ansatte på jobb og som følge av redusert innholdsarbeid, mer isolasjon av innsatte og mer vold og trusler overfor ansatte og innsatte ved fengslene.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Framstegspartiet vil vise til at Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreforma (ABE-reforma) gjeld for alle etatar og er eit viktig ledd i arbeidet med å redusere byråkrati og skaffe nødvendig handlingsrom for politiske prioriteringar. Desse medlemene meiner at det er naturleg å forvente at også kriminalomsorga må arbeide målretta for å effektivisere drifta. Desse medlemene registrerer at KDI følgjer opp dette på ein god måte gjennom arbeidet med ein eigen innsparings- og effektiviseringsplan for kriminalomsorga, men at dette arbeidet per i dag ikkje er avslutta. Desse medlemene

ne registrerer også at departementet følgjer nøye med på korleis reforma vert følgt opp – og kva konsekvensar den får i kriminalomsorga. Desse medlemene vil understreke at ABE-reforma bidreg til å frigjere midlar på statsbudsjettet som også kan prioriterast til nye viktige tiltak i kriminalomsorga. Desse medlemene meiner at Arbeiderpartiet set fram feilaktige påstandar om den økonomiske utviklinga innan kriminalomsorga for perioden 2014–2021. Desse medlemene vil understreke at differansen mellom saldert budsjett 2013 og foreslått budsjett for 2021 på post 1 er på om lag 1,3 mrd. kroner, der 1/3 utgjer nye tiltak i kriminalomsorga.

INNHOOLD I STRAFFEGJENNOMFØRINGEN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det er helt sentralt å sikre et godt tilbud til den enkelte straffedømte slik at vedkommende kan føres tilbake til samfunnet etter endt soning til et liv uten kriminalitet. Flertallet vil derfor påpeke at det er viktig med gode og rehabiliterende soningsforhold. Det er etter flertallets syn viktig at samfunnets velferdsordninger kommer den straffedømte til gode. Tilgang til nødvendig helsehjelp, utdanning og arbeid skal sikres som en rettighet, men er også nødvendig for å sikre tilbakevending til samfunnet etter endt soning.

Flertallet viser til at elektronisk kontroll (EK), også kalt fotlenkesoning, har vist gode resultater på blant annet tilbakefall. Flertallet er derfor positive til at denne soningsformen utvides, og at det utvikles en bedre kjennskap til straff i samfunnet i justissektoren for øvrig.

Flertallet viser til det grunnleggende prinsipp at straffedømte er dømt til frihetsberøvelse, ikke til dårlige soningsforhold. Målet med straffegjennomføringen er blant annet å styrke rehabilitering for å forhindre ny kriminalitet. Gode soningsforhold, med redusert innlåsning og isolasjon, opplæring og utdanning er en forutsetning for at straffedømte kan vende tilbake til et liv uten kriminalitet. Flertallet reagerer derfor på at regjeringen Solberg de siste årene har gjort kutt i kriminalomsorgen og friomsorgen og på den måten gjort soningsforholdene dårligere, spesielt med hensyn til rusmestring og reell arbeidstrening. Flertallet vil understreke at en slik prioritering svekker innsattes rehabilitering og reduserer muligheten innsatte har til å vende tilbake til et liv i frihet uten ny kriminalitet.

Det er etter flertallets mening nødvendig at det er tilstrekkelig antall ansatte i kriminalomsorgen, og at disse har relevant og god kompetanse. Flertallet understreker at ABE-reformen ikke må gå på bekostning av kravet til tilstrekkelig antall kvalifiserte ansatte, slik den gjør i dag. Derfor har Arbeiderpartiet i sine alternative

budsjetter i denne perioden tilbakeført regjeringen Solbergs kutt ved ABE-reformen, og i tillegg styrket driften til kriminalomsorgen og friomsorgen.

Flertallet understreker også at soning, så langt det er mulig, skal foregå i nærheten av straffedømtes sosiale, familiære og arbeidsrelaterte nettverk. Flertallet påpeker at regjeringen Solbergs nedleggelse av en rekke soningssteder har gjort denne målsettingen svært vanskelig å nå.

RESSURSTEAM

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til egen merknad tilknyttet regjeringen Solberg i budsjettet for 2020:

«Desse medlemmene ønsker at flere fengsel skal kunne nytte seg av erfaringa med eige ressursteam, og er glade for at regjeringspartia i budsjettprosessen har blitt samde om å foreslå å løyve 2 mill. kroner til oppstart av eit ressursteam ved Bergen fengsel. Desse medlemmene vil peike på at Bergen fengsel er det nest største fengselet i landet og har til dels mange av dei same utfordringane som vi har sett ved Ila. Desse medlemmene viser vidare til at Sivilombodsmannen har retta sterk kritikk mot fengselet sin bruk av utelukkingar og isolasjon. Det er desse medlemmene sin intensjon at eit eige ressursteam ved Bergen fengsel skal gjere det mogeleg å redusere bruken av utelukkingar og isolasjon ved fengselet.»

Flertallet vil peke på at mye grunnet den ekstra bemanningen som i en periode tilfalt Bergen fengsel i forbindelse med nedleggelsen av avdeling Osterøy, fikk Bergen fengsel satt i gang et prosjekt med et ressursteam til tross for at bevilgningene fra statsbudsjettet 2020 ikke var verken forutsigbare eller tilstrekkelige. Evalueringen fra ressursteamet var svært gode og viste at isolasjonsproblematikken hadde bremsset kraftig ned. Det er derfor svært overraskende og skuffende når flertallet nå får tilbakemeldinger fra tillitsvalgte ved Bergen fengsel at midlene ut over de 2 mill. kroner som ble bevilget i 2020 og som skulle drifte ressursteamet i et halvt år, ikke er blitt videreført slik det ble forespeilet fengslet, med en ytterligere bevilgning av midler til drift videre i 2021 beregnet til 4–5 mill. kroner. I det videre viser de tillitsvalgte til at i utkastet til disponeringsbrevet for 2021 er det bevilget 2 mill. kroner til drift. Betimelig nok etterspørres det nå en bekreftelse på at de tildelte 2 mill. kronene er ment å dekke drift første halvår og om ytterligere 2–3 mill. kroner vil bevilges slik at tiltakene kan videreføres hele året 2021. Det er etter flertallets oppfatning at en slik uforutsigbar og lite tilstrekkelig håndtering av en svært krevende situasjon vil svekke tilbudet ved Bergen fengsel. Flertallet forventer at regjeringen sørger for skriftlige og forutsigbare rammer for kriminalomsorgen og i denne særskilte situasjonen for ressursteamet ved Bergen fengsel.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke kriminalomsorgen med 105 mill. kroner ut over regjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer vil peke på at dette er et første steg på veien for å gjenreise norsk kriminalomsorg, etter tapte år under Solbergs regjering. Disse medlemmer vil derfor også fremme forslag om en konkret og forpliktende opptrappingsplan for kriminalomsorgen. Dette for å sette kriminalomsorgen i stand til å utføre sitt samfunnsoppdrag og med det styrke samfunnsikkerheten.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det totalt foreslås en styrking av kap. 430 post 1 med 105 mill. kroner som fordeles slik:

- 5 mill. kroner til prosjekt for utvidelse av ungdomsenhetene. Samt oppstart av overføringsavdeling fra barn til voksen i fengsel.
- 100 mill. kroner vil gå til å styrke bemanning, og innholdsarbeidet i kriminalomsorgen og friomsorgen. Herunder å opprette flere plasser på lavere sikkerhet.

Medlemene i komiteen frå Høgre er glade for at det i budsjettet for 2020 kom på plass 2 mill. kroner til å etablere eit eige ressursteam ved Bergen fengsel for å styrke tilbodet til psykisk sjuke innsette og forebyggje isolasjon. Desse medlemmene meiner at dette tilbodet er viktig å prioritere då isolasjonsutfordringane ved Bergen fengsel har blitt kritisert ved fleire høve både av Sivilombodsmannen og i media. Desse medlemmene håpar at KDI vil sikre dei nødvendige midlane i fordelinga av budsjettmidlane i 2021 for å trygge heilårsdrift for ressursteamet.

SONINGSKAPASITET

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, synes det er positivt med en utvidelse av elektronisk kontroll (EK) og innføring av bøtteneste over hele landet. Flertallet mener også det vil være verdifullt å vurdere om EK kan brukes som varetaktsurrogat.

Flertallet viser til at for mange vil EK være en soningsform som fremmer rehabilitering på grunnlag av nærhetsprinsippet og normalitetsprinsippet for gjennomføring, andre vil derimot ha nytte av at deler av soningen foregår i åpent fengsel med lav sikkerhet for å kunne jobbe med de bakenforliggende grunnene til kriminaliteten, slik som rusproblematikk.

Flertallet mener at ressursene i kriminalomsorgen skal brukes i Norge, at den norske kapasiteten skal være tilpasset behovet, og at innsatte bør sone i nærheten av eget nettverk. Flertallet understreker derfor at

leie av soningsplasser i utlandet for fremtiden bør unngås.

Flertallet viser til at det fortsatt er mangel på varetektsplasser, noe som fører til at mange blir sittende for lenge i politiarrest.

Flertallet mener regjeringen Solberg gjennom en rekke nedleggelse av åpne fengselsplasser har gjennomført et linjeskift i norsk kriminalomsorg. Flertallet mener beslutningsgrunnlaget for å legge ned åpne soningsalternativer er for tynt og baseres utelukkende på regjeringens syn på kapasitet, og ikke på kvalitet.

Flertallet viser til at det er en kjensgjerning i den norske rettsstaten at ingen skal sone under et regime strengere enn det som er nødvendig. Flertallet har ved flere anledninger pekt på at regjeringen Solbergs nedleggelse av åpne fengselsplasser ville føre til at innsatte som kunne sone ved lavere sikkerhet, ville ende opp med å sone i fengsel med høyere sikkerhet. Flertallet viser til komiteens flertallsmerknad ved budsjettet for 2020:

«Ved regjeringen Solbergs nedleggelse av de åpne fengselsplassene mener flertallet at resultatet vil være at en del av de innsatte som i dag soner i åpent fengsel, og som ikke kan overføres til soning med fotlenke, vil måtte sone i lukket fengsel på grunn av kapasitetsmangel i de åpne fengslene som en følge av de foreslåtte nedleggelsene. Flertallet mener at i tillegg til å bryte med det tidligere nevnte prinsippet om soningsregime, vil dette gjøre skade på den enkelte innsattes soningsprogresjon, og det vil sette arbeidet med tilbakeføring til samfunnet flere skritt tilbake. Flertallet mener at man dermed vil kunne stå i fare for å slippe flere kriminelle gjengangere ut i samfunnet.»

Flertallet viser nå til at dette er blitt et faktum ved at eksempelvis 80 dommer som kunne vært sonet ved lavere sikkerhet, er sendt til soning ved høyere sikkerhet i Agder fengsel avdeling Froland.

Flertallet vil også vise til det samme komitéflertallets merknad vedrørende soningskø i behandling av budsjettet for 2020:

«Flertallet viser til at regjeringens begrunnelse for nedleggelsene av åpne fengselsplasser de siste årene i stor grad er at regjeringen mener det er overkapasitet på åpne soningsplasser i landet. Flertallet vil imidlertid understreke at nedgangen i belegget i fengslene ikke skyldes noen plutselig og dramatisk nedgang i antall kriminelle. Gjennomføringen av politireformen bidrar blant annet til at politiet med påtale fungerer som en propp i straffesakskjeden, og flere politidistrikt går med store budsjettunderskudd. Politiet sliter med kapasitetsproblemer, og et stort antall saker med kjent gjerningsperson blir henlagt. Dersom politiet begynner å levere flere saker, kan dette få alvorlige konsekvenser for kriminalomsorgen, som har opplevd store budsjettkutt i regjeringen Solbergs styringsperiode.»

Flertallet vil nå vise til at vi igjen har høye soningskøer. Noe er grunnet koronapandemien, og noe

er grunnet nedleggelse av fengsler og med det for liten kapasitet på lavere sikkerhetsnivå som fører til at fengsler med høyere sikkerhetsnivå ikke får sendt innsatte til tilpasset fengsel etter soning på høyere sikkerhet. Flertallet vil gjøre oppmerksom på at dersom nå politi og domstol skulle få ned sine køer, vil en direkte konsekvens være at køene igjen vil øke for soning. Flertallet er bekymret for at soningskøen med dette vil øke og at dette vil gå ut over vår felles samfunnsikkerhet, den enkeltes rettssikkerhet og mulighet til å gjennomføre sin pålagte straff for så å gå videre i livet.

Flertallet vil understreke at det ikke er et mål i seg selv at fengslene skal ha et belegg på 100 pst. Tvert imot har målet lenge vært å få ned belegget i fengslene til ca. 90 pst. Flertallet vil peke på at fengslene også må ha ledig kapasitet som politiet kan benytte til varetekt ved behov. I tillegg må det stå plasser ledige for å muliggjøre overføring mellom fengsel og mellom avdelinger internt i fengslene. Flertallet vil vise til at det igjen har vært en økning av hendelser med vold og trusler i fengslene. Dette skyldes i stor grad at kompetente ansatte ikke har tid til å være ute i fellesskapet på avdelingene, noe som ville styrket den dynamiske sikkerheten, men at et for høyt belegg i fengslene også vil begrense denne muligheten til meningsfylte og forebyggende aktiviteter.

Flertallet vil påpeke at det foreligger et stort behov for erstatning av eldre, små lukkede fengsler. De såkalte «1860-fengslene» er bygget i en tid der holdningen til rehabilitering var svært annerledes enn i dagens moderne kriminalomsorg. Disse fengslene møter i det store ikke dagens behov for infrastruktur blant annet med tanke på rehabilitering i fellesskap. I KVU-en for Østlandet og den nå forelagte KVU-en for Vestlandet, er dette et vesentlig poeng. Flertallet mener det nå er på høy tid med en gjennomgang av både kapasitet og innhold i kriminalomsorgen, der alle soningsalternativer drøftes inngående. Det er svært viktig at en slik gjennomgang gjøres i nært samarbeid med de ansatte, tillitsvalgte og deres organisasjoner. På denne måten mener flertallet at det vil kunne legges et grunnlag for hvilken type institusjoner kriminalomsorgen og friomsorgen har behov for i tiden fremover.

Komiteens medlemmer frå Høgre meiner at ei god kapasitetsutnytting og kortast mogeleg soningskøar er viktig. Desse medlemene vil framheve at regjeringa gjennom målretta innsats dei siste åra lykkast i å nærast avvikle soningskøane, og at kapasitetsutnyttinga no er på eller under Kriminalomsorga sitt mål om 90 pst. Desse medlemene registrerer at soningskøane diverre, men ikkje uvent, har økt under covid-19-pandemien, fortrinnsvis på lågare tryggingnivå. Desse medlemene meiner at tiltaka som har blitt sett i verk for å hindre smitte i fengsla har vore

nødvendige, då mange av dei innsette har dårleg helse-tilstand og er i risikograppa. Desse medlemene vil vise til at å halde smitte ute av fengsla også er viktig med omsyn til tilsette og andre aktørar som har sitt virke i fengsla, for å kunne oppretthalde tilstrekkeleg tryggleiks- og bemanningsnivå og eit godt aktivitetstilbod.

Desse medlemene har støtta tiltaka og har sett det som positivt at det mellom anna har blitt lagt til rette for ytterlegare å auke bruken av elektronisk kontroll under pandemien, både for å halde soningskøane nede men også for å sikre at dei domfelte får gjennomført straffa innan rimeleg tid. Desse medlemene er positive til at innsette som i utgangspunktet skal sone på lågare tryggleiksnivå, har fått anledning til å komme i gang med soninga i Agder fengsel, avdeling Froland. Fengselet er heilt nytt og vart tatt i bruk denne sommaren. Desse medlemene meiner at landet står i ein særskilt situasjon under covid-19-pandemien og at det må vere rom for fleksibilitet og alternative løysingar i ei slik tid. Desse medlemene har merka seg at fengselskøane vaks frå vel 400 til 1 400 på kort tid under pandemien, og ser det som viktigast at soningskøa vert redusert og normalisert. Desse medlemene registrerer vidare at soningskøa no er redusert til 900 og at utviklinga går i positiv retning.

Desse medlemene vil i tillegg vise til at det har blitt løyvd ekstra midlar for å tilby avbøtande tiltak som videosamtalar som kompensasjon for bortfall av besøk og permisjonar. Desse medlemene vil gje ros til tilsette i kriminalomsorga for den ekstraordinære jobben som har blitt utført i denne krevjande tida, og for å ha varetatt tiltaka på ein slik måte at smittespreiing i fengsla så langt har vore minimal.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at elektronisk kontroll (fotlenke) er et tiltak som har styrket rehabiliteringen, ført til en avlastning av soningskøene og gir personer en mulighet til å sone sin straff uten samtidig å bli utestengt fra samfunnet. 10 mill. kroner foreslås i alternativt budsjett til å øke antall soningsplasser med fotlenke.

DUBLERING I FENGSEL

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at bruk av dubleringer kun skal skje etter tett samarbeid og avtale med kriminalomsorgen. Dubleringer skal kun brukes ved ekstraordinære tilfeller og ikke som en langvarig strategi for å få ned soningskøen. Flertallet vil også vise til at det i tiden under den pågående pandemien ikke må benyttes dubleringsceller som utfordrer hensynet til smittevern.

Medlemene i komiteen frå Høgre viser til proposisjonen s. 91 der det går fram at dei 100 midlertidige dubleringsplassane som vart oppretta ved norske fengsel etter at leiga av fengselsplassar i Nederland vart avslutta i 2018, vert avvikla frå 2021.

SONINGSOVERFØRING

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at Norge skal praktisere soningsoverføring av utenlandske innsatte til soning i eget hjemland prinsipielt av hensyn til at soning i nærheten av eget nettverk og egen kultur styrker rehabiliteringen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil understreke at soningsoverføring kun skal skje til land som har soningsforhold i tråd med internasjonal standard gitt av FN og EMK.

POLITIAARREST

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at sentrale menneskerettigheter må ivaretas for den innsatte, og vil understreke at ingen skal sitte på glattcelle ut over den tillatte fristen på 48 timer. Flertallet mener at ungdom mellom 15 og 18 år ikke skal plasseres på glattcelle, med mindre det foreligger helt spesielle omstendigheter som gjør det nødvendig.

Flertallet viser til at Riksadvokaten utformet midlertidige retningslinjer om bruk av politiarrest i 2014. Formålet med retningslinjene er å sikre en strengere praktisering av overføringsfristen på 48 timer, samt å avbøte isolasjonsvirkningene av oppholdet i politiarrest.

Flertallet vil påpeke at selv om standarden på cellene i politiarresten er bedre og «mindre glatte», kan ikke dette i seg selv være et påskudd for at fristen på 48 timer overskrides. Det er kriminalomsorgen som er best egnet til å ta vare på personer som varetaktsfengsles ut over dette.

Medlemene i komiteen frå Høgre viser til Kriminalomsorga sin årsrapport for 2018 og 2019 der det går fram at det ikkje har vore oversitjing i politiarrest desse åra på grunn av mangel på varetaktsplassar i fengsel. Desse medlemene merkar seg at Kriminalomsorgsdirektoratet også viser til at det sjeldan er kapasiteten i fengsla som ligg til grunn dersom oversitjing førekjem. Desse medlemene vil understreke at det er viktig at fristen på 48 timar vert halden så langt råd er, og det ikkje ligg føre særlege grunnar for å overskride denne.

ISOLASJON

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at regjeringen foreslår å bevilge 11,8 mill. kroner til reduksjon av isolasjon i fengsel. Flertallet vil bemerke at denne bevilgningen overhodet ikke imøtekommer forventningene som kom som en følge av Sivilombudsmannens særskilte rapport til Stortinget vedrørende isolasjon i fengsel. regjeringen Solbergs forslag til bevilgning for å bekjempe isolasjonsproblematikken må kunne omtales som dråper i havet.

Flertallet viser til at Sivilombudsmannen 18. juni 2019 kom med særskilt melding til Stortinget om forekomst av isolasjon i norske fengsler som konkluderer med at hver fjerde innsatt i norske fengsler er innelåst på sin egen celle 16 timer eller mer i døgnet på hverdager. Denne meldingen ble behandlet av Stortinget våren 2020. Det ble konkludert med at en stor andel av de som isoleres etter denne praksisen, får såkalte isolasjonsskader. Videre at den norske isolasjonspraksisen medfører risiko for brudd på forbudet mot tortur og umenneskelig behandling. Slike brudd kan klassifiseres som ulovlige og et brudd på FNs og EMKs regler samt norsk lov.

Flertallet mener at ulovlig isolasjon i norske fengsler, og eventuelle brudd på torturforbudet, blant annet skyldes nedbemanning ved norske fengsler. Flertallet finner det uakseptabelt at regjeringen Solberg viderefører kutt i budsjettet til kriminalomsorgen og viser til at regjeringens såkalte styrking på 11,8 mill. kroner, som er ment å gå til isolasjonsforebyggende arbeid, ikke en gang tar opp i seg kuttet gjort overfor etaten ved årets ABE-kutt. Flertallet vil derfor peke på at regjeringen Solbergs underfinansiering av etaten bidrar til å øke risikoen for brudd på det internasjonale torturforbudet.

Flertallet viser til at både ansatte, deres organisasjoner og Sivilombudsmannen har uttrykt bekymring for en økning i bruk av isolasjon i norske fengsler. Dette kommer særlig sterkt til uttrykk i Sivilombudsmannens særskilte rapport til Stortinget høsten 2019 vedrørende isolasjon i fengsel (Dokument 4:3 (2018–2019)).

Flertallet vil påpeke at det alltid må vurderes om mindre inngripende tvangsmidler kan brukes før isolasjon. Flertallet mener det er uholdbart dersom bruk av isolasjon skjer på bakgrunn av kapasitetsutfordringer. Isolasjon skal brukes kun i ekstraordinære tilfeller og som en «siste utvei»-løsning. Flertallet vil også vise til Norges institusjon for menneskerettigheter, som retter klar kritikk mot regjeringen på dette området.

Flertallet viser til gruppen «særlig sårbare innsatte», med dette menes innsatte med psykisk utviklingshemning, psykiske lidelser eller innsatte med dom som kan føre til stigmatisering og utestengning fra

fellesskap blant resten av de innsatte. Flertallet vil peke på at denne gruppen innsatte står i en særskilt fare for selvisolering og bør ha et spesielt fokus med tanke på aktivisering og tilrettelegging for rehabilitering i fengsel.

Flertallet viser til kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling av «Melding for året 2019 fra Sivilombudsmannen om forebygging av tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved frihetsberøvelse». Der et samlet storting stilte seg bak komiteens vedtak, som er oppsummert i vedtak i korthet:

«Stortinget har behandlet og vedlagt protokollen innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om årsmelding for 2019 fra Sivilombudsmannens forebyggingsenhet. Meldingen markerer enhetens femårsjubileum, med 65 besøk til ulike steder i Norge hvor mennesker kan være utsatt for frihetsberøvelse. Komiteen har merket seg at arbeidet har bidratt positivt til bl.a. økt rettssikkerhet under innleggelse innen psykisk helsevern, på barnevernsinstitusjoner, i politiarrest samt til økt satsing på å forebygge isolasjon i fengslene, jf. Dokument 4:3 (2018–2019) og Innst. 172 S (2019–2010). Komiteen viser til at anbefalingene må følges opp og på egnet måte rapporteres tilbake til Stortinget. Bruken av beltelegging i sikkerhetsseng er løftet frem som tema i årsmeldingen. Komiteen forventer at regjeringen og kriminalomsorgen vil følge opp de forhold Sivilombudsmannen påpeker, slik at praksis med bruk av beltelegging i sikkerhetsseng følger internasjonale menneskerettighetsforpliktelser.»

Flertallet forventer at regjeringen følger opp Stortingets vedtak.

Flertallet vil understreke at dersom problematikken knyttet til økt bruk av isolasjon i norske fengsler skal opphøre, vil det kreve en økning av midler til bemanning i ytre etat for å imøtekomme den pressede ressursituasjonen som har oppstått som et resultat av regjeringen Solbergs sulteføring av kriminalomsorgen.

Medlemene i komiteen frå Høgre meiner at Kriminalomsorga er ein viktig del av samfunnsvernet, og for at fengselsopphald skal ha best mogeleg rehabiliterande effekt, er det viktig med eit godt og rett innhald. Desse medlemene har merka seg at det dei siste åra har vore eit økt fokus på utestenging frå fellesskap og isolasjon i fengsel. Desse medlemene vil understreke at dette er ein problematikk som har vore kjent langt tilbake i tid, og som på nytt har blitt aktualisert mellom anna gjennom Sivilombudsmannen si særskilte melding til Stortinget om isolasjon i norske fengsel. Desse medlemene vil understreke at det er fleire ulike årsaker til isolasjon, og at nokre innsette også vel å isolere seg sjølv. Desse medlemene registrerer at det av smittevernomsyn i samband med covid-19-pandemien har vore nødvendig å halde innsette

meir fråskilt. Dette har gjort arbeidet med å motverke isolasjon ekstra krevjande dette året.

Desse medlemene meiner det er positivt at isolasjon har fått økt merksemd, og vil understreke at regjeringspartia i sine budsjettprioriteringar dei seinare åra har synt at denne utfordringa blir tatt på høgste alvor. Desse medlemene vil vise til at det er komme på plass fleire etterspurte og fagleg forankra tiltak for å styrke aktivitets- og helsetilbodet til alvorleg psykisk sjuke innsette, rusavhengige og for innsette dømde for seksuelle overgrep. Desse medlemene set pris på at denne merksemda er vidareført i budsjettet for 2021 der regjeringa foreslår å auke løyvinga med ytterlegare 11,8 mill. kroner for å motverke isolasjon i fengsel. Desse medlemene merkar seg at 6,8 mill. kroner vil gå til etablering av eit nasjonalt ressursteam for kvinner ved Bredtveit fengsel og forvaringsanstalt, og at det i tillegg er foreslått 5 mill. kroner til aktiviseringsteam i kriminalomsorga. Desse medlemene vil vidare vise til følgjande budsjettprioriteringar dei seinare åra som har vore viktige for å motverke isolasjon og utestenging frå fellesskap i fengsel: 10 mill. kroner årleg frå 2015 for å styrke tilbodet for psykisk sjuke innsette (ressursteam ved Ila fengsel), 10 mill. kroner årleg frå 2014 for å kunne auke bruken av straffegjennomføring i rehabiliteringsinstitusjon (§ 12), 30 mill. kroner årleg frå 2016 til landsdekkande og permanent etablering av narkotika-program med domstolskontroll, 12 mill. kroner årleg frå 2017 til tre nye stifinnareiningar, eit pilotprosjekt for avrusing vert oppretta ved Bjørgvin fengsel (11 mill. kroner), etablering av ei nasjonal forsterka fellesskapsavdeling (18,3 mill. kroner) ved Ila fengsel og forvaringsanstalt og oppstart av ressursteam for å motverke isolasjon ved Bergen fengsel (2 mill. kroner).

Desse medlemene vil vidare vise til at Justis- og beredskapsdepartementet har starta opp eit arbeid med å gjennomgå og vurdere endringar i regelverket om utestenging frå fellesskap og bruk av tvang i kriminalomsorga. I dette ligg det også ei vurdering av moglegheitene for å innføre ein nasjonal standard for eit minimum av tal timar den innsette skal vere utelåst frå cella kvar dag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Sivilombudsmannen 18. juni 2019 kom med en rapport om forekomsten av isolasjon i norske fengsler. Rapporten konkluderer med at hver fjerde innsatt i norske fengsler er innelåst på sin egen celle 16 timer eller mer i døgnet på hverdager. I helgene er omfanget enda større. En stor andel av de som isoleres, opplever en eller annen form for fysiske eller psykiske plager. Skadevirkninger kan komme umiddelbart, og risikoen øker med varigheten av isolasjonen. Konklusjonen i rapporten er at den norske isolasjons-

praksisen medfører risiko for brudd på forbudet mot tortur og umenneskelig behandling. Slike brudd kan klassifiseres som ulovlige, og er brudd på FNs og EMKS regler og norsk lov, jf. straffegjennomføringsloven § 17. FNs standardiserte minimumsregler for behandlingen av innsatte, Mandelareglene, etablerer særlige tidsgrenser for å begrense de mest skadelige formene for isolasjon.

Flertallet viser til at Sivilombudsmannen siden 2014 har besøkt 19 norske fengsler med høy sikkerhet. I den særskilte meldingen 18. juni 2019 slås det fast at det er store svakheter ved myndighetenes styring av fengslenes bruk av isolasjon.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil gjøre regjeringen oppmerksom på representantforslag fra Sosialistisk Venstreparti, Dokument 8:227 S (2017–2018), jf. Innst. 145 S (2018–2019), men forslagene ble nedstemt i Stortinget.

VEDLIKEHOLD

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet anerkjenner at det i noen tilfeller kan være fornuftig å legge ned et fengsel fremfor å legge ut store vedlikeholdsutgifter over tid. Disse medlemmer vil imidlertid understreke at det ved etablering av nybygg må tas hensyn til hvor det gamle bygget lå, hvor det er behov for soningsplasser, samt nærhetsprinsippet i kriminalomsorgen.

Disse medlemmer merker seg også at regjeringen har foreslått å bevilge 46,3 mill. kroner til ytterligere arbeid med forprosjektet av nytt Oslo fengsel. Disse medlemmer støtter forslaget, men vil samtidig vise til det store etterslepet på vedlikehold ved en stor del av landets øvrige fengsler.

Komiteens medlemmer fra Høyre er kjende med at flere av fengsla har eit omfattande vedlikeholdsetterslep, og er glade for at regjeringa har prioritert å bygge ned dette etterslepet. Desse medlemene viser til at det har blitt løyvd totalt 1,4 mrd. kroner til vedlikehold av fengsla i perioden 2013 til 2020. I tillegg til dette vil desse medlemene minne om at nye Agder fengsel har hatt ei kostnadsramme på om lag tilsvarande beløp. Desse medlemene registrerer at fengsla sine fysiske rammer betyr mykje for moglegheitene for fellesskap, aktivitet og tryggleik. Desse medlemene reknar rehabiliterings- og nybygg i kriminalomsorga som blant dei viktigaste tiltaka for å kunne gi dei innsette eit innhaldsmessig godt tilbod under soning i fengsel. Desse medlemene meiner også at moderne fengselsbygg med tilrettelagde fellesskapsavdelingar og oppdaterte tryggingssystem gir større tryggleik for innsette under soning og ein tryggare arbeidskvardag for tilsette i fengsla.

Desse medlemene vil særleg få trekkje fram nye Agder fengsel avdeling Froland og Mandal som stod ferdig sommaren 2020, og som er det største enkeltstående byggjeprojektet i kriminalomsorga nokon gong med sine 300 soningsplassar på høgt tryggingnivå. Desse medlemene har positivt merka seg at dette fengselet skal kunne gi alle innsette tilbod om aktivitet, at det er lagt til rette for nye digitale løysingar og høgt fokus på tryggleik. Til det siste vil desse medlemene framheve viktige tiltak som tryggingsskannarar og tilrettelegging for nytt pust- og rørslesystem som vil gi meir effektiv kontroll med innsette og besøkande.

Desse medlemene er uroa over tilstanden ved Oslo fengsel og dette fengselet si viktige rolle med omsyn til varetektskapasitet for politiet i Oslo og det sentrale austlandsområdet. Desse medlemene er glade for at regjeringa prioriterer å halde oppe framdrifta i arbeidet med forprosjekt til ny løysing, og at det i denne samanhengen er foreslått å auke løyvinga med 46,3 mill. kroner til dette arbeidet i 2021.

VOLD OG TRUSLER I FENGSEL

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, forventer at departementet følger med på varslersakene i kriminalomsorgen og gjør et arbeid for å kartlegge tendenser og komme tilbake med tiltak for å forbedre miljøet i norske fengsler.

Flertallet registrerer igjen en økning av volds- og trusselhendelser i fengslene, både mellom innsatte og mot ansatte. Flertallet mener reduksjon av volds- og trusselhendelser avhenger av en trygg bemanningssituasjon.

Flertallet viser til at det er en stor utfordring knyttet til sikkerhetsutstyr og adgangskontrollen til fengslene. Etter dom i Gulating lagmannsrett er det nå gjort store endringer i rutiner og regelverk knyttet til kroppsvisitasjon. Flertallet mener det er viktig og bra med fokus på forholdene rundt de innsatte i norske fengsler, og at det er grunnleggende for Norge som rettsstat at de menneskerettslige forpliktelsene overholdes i våre fengsler. Dommen fra Gulating er svært alvorlig og viser til svikt overfor enkeltmennesker. Flertallet mener det derfor er av stor betydning at kriminalomsorgen settes i stand til å overholde lov og rette seg etter dom.

Flertallet vil understreket at det er uforståelig at regjeringen Solberg ikke har sørget for midler i sitt forslag til statsbudsjett slik at sikkerhetsskannere kan innføres i fengslene for å imøtekomme dommen fra Gulating. Flertallet viser til at når etaten nå står overfor en situasjon der den statiske sikkerheten også svekkes på grunn av manglende ressurser til sikkerhetsskannere, utgjør dette en fare for liv og helse, både for ansatte på jobb men også overfor innsatte. Flertallet mener at regjeringen Solberg ikke lenger kan neglisjere tema og

lukke øynene overfor denne utfordringen i landets viktigste institusjoner for samfunnsikkerhet, fengslene.

Flertallet vil understreke at dersom det nå blir slik at kriminalomsorgen ser seg nødt til å be om dispensasjon fra konsekvensene av dommen ved Gulating, frem til sikkerhetsskannerne er på plass ved fengslene, så vil dette etter flertallet mening være en direkte konsekvens av regjeringens sendretthet ved å unnlate å prioritere midler til implementering av sikkerhetsskannere. Det er etter flertallets mening en regjering oppgave å sørge for at statlige institusjoner settes i stand til å følge loven og at domstolenes avgjørelser får konsekvenser.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at sikkerhetsskannere implementeres ved landets fengsler for å imøtekomme dom av Gulating lagmannsrett vedrørende kroppsvisitasjon, og ber regjeringen komme tilbake med dette i revidert nasjonalbudsjett for 2021.»

Flertallet vil videre vise til at når nye regler og rutiner innføres i fengslene, er det avgjørende at de rette tiltakene for å opprettholde et tilfredsstillende sikkerhetsnivå for innsatte og ansatte blir iverksatt. Det er derfor etter flertallets mening svært viktig at tiltak som iverksettes blir utarbeidet i samarbeid med de ansatte, tillitsvalgte og deres organisasjoner for å sikre at rutiner er i samsvar med hverdagen i fengslene.

Flertallet viser til at med de nye midlertidige reglene for kroppsvisitering av innsatte, dvs. undersøkelse med avkledding og besiktigelse av naken kropp, skal disse tiltakene ikke finne sted rutinemessig. Hvorvidt kroppsvisitasjon er nødvendig, skal ifølge Kriminalomsorgsdirektoratet i alle tilfeller bero på en konkret og/eller individuell vurdering. Det er åpenbart at med de nye midlertidige retningslinjene, vil det bli færre visitasjoner, og dette kan føre til at det blir lettere å ta inn narkotika i norske fengsler. Situasjonen forverres ved at det ikke er sikkerhetsskannere i alle høysikkerhetsfengslene som kunne avdekket innsmuglingsforsøk av innsatte som kan være presset til å smugle inn eksempelvis narkotika. Det er da å forvente at rusbruken vil stige. Dette vil igjen over tid endre sikkerheten til innsatte og for ansatte som jobber i fengsel. Det vil også hemme progresjonen til mange innsatte som trenger et rusfritt miljø for å kunne jobbe med egen endring, og på denne måten motvirke tilbakefall til kriminalitet. Derfor er det etter flertallets mening ikke nok i seg selv å få utplassert skannere i alle fengsler. For å imøtekomme de nye rutinene og med det den nye hverdagen hva angår sikkerhet i fengslene, bør andre tiltak også vurderes.

Slik flertallet har redegjort for i partienes øvrige merknader, vil en økt bemanning styrke den dynamiske

sikkerheten. For i tillegg å styrke den statiske sikkerheten kan tiltak som å styrke hundetjenesten være et viktig verktøy opp mot den nye virkeligheten i norske fengsler. Flertallet vil vise til at pr. i dag er kapasiteten for lav til å ta i bruk hund som et forebyggende tiltak i hverdagen.

Medlemene i komiteen frå Høgre har merka seg innhaldet i dommen frå Gulating lagmannsrett med omsyn til kroppsvisitasjon. Desse medlemene meiner at det er liten tvil om at kriminalomsorga har strekt strikken for langt i den aktuelle saka, og at bruken av kroppsvisitasjon har blitt utført rutineprega utan at det alltid har lagt føre ein sakleg grunn. Desse medlemene finn domstolen sin korreks betimeleg og nødvendig og meiner at det er viktig at denne vert tatt på alvor.

Medlemene i komiteen frå Høgre og Senterpartiet vil vise til at det er løyvd 30 mill. kroner dei 2 siste åra til tryggingstiltak i fengsel, og at gjenomlysingsmaskiner og kropps-skannarar no er på plass ved dei fengsla der behovet er størst. Desse medlemene vil vise til at Kriminalomsorgsdirektoratet har starta eit arbeid med å gjennomgå regelverket knytt til straffegjennomføringslova § 28 om kroppsvisitasjon. Desse medlemene vil understreke at det framleis vil vere fullt mogeleg å gjennomføre kroppsvisitasjonar når det er behov for det eller ved mistanke om at den innsette prøver å ta med stoff eller gjenstandar som ikkje høyrer heime i eit fengsel. Desse medlemene viser til at dei midlertidige retningslinjene understrekar at det skal gjerast individuelle vurderingar, at bruk av kroppsvisitasjon skal vere grunngeven, forholdsmessig og at den skal skje trinnvis.

FORVARING

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til tilbakemeldinger fra tillitsvalgte fra Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund ved Ila fengsel og forvaringsanstalt, som uttaler en bekymring for samfunnsoppdraget i forvaringsinstituttet og rettssikkerheten til de innsatte som soner særreaksjonen. De tillitsvalgte peker på en bekymring vedrørende rettssikkerheten til de forvaringsdømte samt kriminalomsorgens (ved Ila fengsel og forvaringsanstalt) evne til å ivareta samfunnsoppdraget som ligger i forvaringsinstituttet; verne samfunnet mot fare for alvorlig kriminalitet.

Slik flertallet har pekt på en rekke ganger, kreves det tilstrekkelig bemanning for å ha tid til å jobbe med rehabilitering av innsatte. Når ansatte forteller oss at dagene i stadig større grad fylles opp med andre fengselsmessige gjøremål, betyr at det blir mindre tid til å

følge opp de forvaringsdømte. De ansatte får da dårligere grunnlag for å vurdere de innsatte og skrive gode observasjonsdokumenter som igjen er deler av grunnlaget for psykologenes viktige risikovurdering av den enkelte. Flertallet peker på at dette er svært alvorlig og vil kunne medføre at innsatte løslates fra forvaring før de er klare for det. Flertallet understreker at dette vil kunne utgjøre en reell samfunnsrisiko. Det påpekes fra de ansatte at de ved flere anledninger har opplevd at dokumentasjonen som er forelagt domstolene ikke har vært tilstrekkelig, for å kunne få medhold i å forlenge forvaringen. Domstolen har også løslatt innsatte fra forvaring mot kriminalomsorgens anbefaling grunnet at tilbudet den forvaringsdømte har fått under soning, ikke ble vurdert å være godt nok. Ved flere tilfeller har disse personene begått ny alvorlig kriminalitet og blitt fengslet på nytt.

Flertallet vil også peke på at rettssikkerheten til de innsatte må ivaretas i hverdagen. Kriminalomsorgen må ha nok ressurser til å gi den enkelte tilrettelagt tilbud, som igjen gir en reell mulighet til endret atferd for den enkelte og dermed mulighet til å komme ut av den tidsbestemte straffen. Kriminalomsorgen må evne «å få rett mann ut til rett tid», noe tilbakemeldingene viser at nå er vanskeliggjort i fengslene.

Flertallet viser til at det på Ila fengsel soner rundt 100 forvaringsinnsatte. I 2020 fikk Ila midler for 67 forvaringsplasser, og en ekstra bevilgning på 8 mill. kroner. I 2021 er det foreslått midler for 77 forvaringsplasser. Dette utgjør da 77 pst. dekning av dagens tall, som forventes å øke fremover.

Flertallet vil påpeke at dersom det i tillegg er en underbemanning hva gjelder både psykologer som skriver de viktige risikovurderingene og jurister, så forverrer dette situasjonen ytterligere. Flertallet peker på at kriminalomsorgens evne til å gi denne gruppen innsatte et tilbud i hverdagen ofte krever større grad av tilrettelegging, enn for doms- og varetektsinnsatte. Det trengs små arbeidsenheter hvor innsatte som krever stor grad av tilrettelegging og høyere grad av bemanning, kan jobbe. Dette er avgjørende for at denne gruppen skal kunne stå i aktiviteter. Flertallet viser til at på forvaring er det innsatte som blant annet innehar samfunnets alvorligste overgrepdommer. Fagmiljøet mener disse trenger tett oppfølging og miljøterapeutisk tilnærming over tid for å kunne evne å endre atferd. Flertallet viser til at dette opplagt er viktige oppgaver, som nå oppleves svekket grunnet kuttene og mangel på forvaringsmidler. Flertallet er bekymret for at mangel på midler forårsaker alvorlig kriminalitet som kunne vært unngått, i tillegg til at enkeltmennesker må sone under strenge forhold over lengre tid, enn det som ellers ville vært nødvendig.

YRKESKADEERSTATNING FOR ANSATTE I KRIMINALOMSORGEN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til at det per i dag er mangelfull yrkesskadeerstatning for ansatte som skader seg på obligatoriske treningsøvelser. Flertallet viser til at spørsmålet om yrkesskadeerstatning for ansatte i kriminalomsorgen har vært reist ved flere anledninger i Stortinget og opp til flere av regjeringen Solbergs justisministere. Flertallet er positiv til at nåværende statsråd har vist interesse for problemstillingen og forventer at ordningen med yrkesskadeerstatning for ansatte i kriminalomsorgen nå kommer på plass på lik linje som for de ansatte i politiet.

BARN OG UNGE I FENGSEL

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil uttrykke at barn og unge under 18 år som hovedregel ikke skal sone i fengsel. Der som barn og unge under 18 år likevel skal gjennomføre straff i fengsel, skal dette etter flertallets mening kun skje ved de tilrettelagte ungdomsenhetene i kriminalomsorgen. Soningsforholdene skal imøtekomme barns behov for sosial og psykisk utvikling og utdanning.

Flertallet påpeker at enhver form for straffereaksjon eller sanksjon overfor barn skal være til barnets beste. Konfliktrådets arbeid har vist seg å være vellykket i forhold til barn og unge som begår lovbrudd. Ungdomsstraff med ungdomsstormøte, ungdomsplan og oppfølgingsteam fungerer godt i mange tilfeller. Likevel er det et behov for tilpassede soningsplasser for barn og ungdom. Dagens ungdomsenheter fungerer i så måte godt for å ivareta denne formen for straffereaksjon og bør styrkes og utvikles. Flertallet motsetter seg på det sterkeste regjeringen Solbergs innføring av soningsplasser for barn og unge under 18 år i høysikkerhetsfengsel for voksne.

Flertallet vil påpeke at det oppstår en glippsoneproblematikk for ungdom i det øyeblikk de ikke lenger er under 18 år og dermed ikke har mulighet til å sone ved ungdomsenhetene, men overføres til ordinært fengsel. For mange unge vil dette by på utfordringer i forhold til deres soningsprogresjon og arbeidet med tilbakeføring til et normalt lovlydig liv.

På denne bakgrunn vil flertallet fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avvikle all praksis med at barn under 18 år soner i ordinære fengsler, og at det opprettes en overgangsavdeling fra barn til voksen i fengsel.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor det foreslås å styrke ungdomsenhetene.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til partiets alternative budsjett, hvor det foreslås å opprette en ny ungdomsenhet i Midt-Norge.

KVINNERS SONINGSFORHOLD

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at kvinners soningsforhold er ytterligere svekket i løpet av de siste årene. Regjeringen Solberg har lagt ned to soningsenheter med lavere sikkerhet for kvinner og har ikke sørget for forutsigbare og akseptable rammer for en rekke av soningsalternativene som i dag eksisterer for kvinner. Flertallet vil understreke at opprettelsen av avdeling Evje ikke på langt nær er nok for å sikre at kvinner har samme rettigheter som menn under soning.

Flertallet viser til at det er viktig å sikre gode soningsforhold for kvinnelige innsatte. Det lave antallet kvinner i fengsler fører ofte til at fengsler og administrasjonen blir organisert etter menns behov. Flertallet påpeker at det er store utfordringer når det gjelder straffegjennomføring for kvinner i fengsel. Flertallet viser til at det, som et eksempel, ved Ravneberget fengsel soner fremdeles opptil fire kvinner på samme rom.

Flertallet mener det er uakseptabelt at kvinnerspektivet i kriminalomsorgen får lite fokus. Det kan se ut til at soning for menn dominerer prioriteringer innen kriminalomsorgen. Dette kan ha sin begrunnelse i at menn i stort flertall er representert på statistikk over kriminalitet og i straffegjennomføring. Når soningskapasiteten for kvinner er begrenset til få fengsler, medfører dette at kvinner ikke stiller likt med menn når det kommer til medbestemmelse over egen soningsprogresjon. Nærhetsprinsippet og normalitetsprinsippet er svært viktig ved straffegjennomføring. Flertallet vil vise til at det kommer tilbakemeldinger fra både ansatte og innsatte om at kvinner i særdeleshet uttrykker både et ønske og behov for kontakt med sin familie og sine pårørende også under straffegjennomføring i fengsel. Dette anses å være en viktig faktor generelt når det gjelder tilbakeføringsarbeid.

I det videre vil flertallet påpeke at heller ikke kvinner generelt har et tilpasset og tilrettelagt innhold under soning. Det tilbys ikke gode og tilrettelagte arbeids- og undervisningstilbud. Helsetilbudet til kvinner er også begrenset i fengsel.

Flertallet viser til at mange kvinner soner i dag på et for høyt sikkerhetsnivå fordi det ikke finnes tilstrekkelig med plasser på et lavere nivå, noe som er ytterligere forsterket ved regjeringen Solbergs nedleggelse av to enheter på lavere sikkerhetsnivå for kvinner.

Kvinneres soningsforhold i Norge i dag innebærer vedvarende brudd på likestillings- og diskrimineringslovens forbud mot diskriminering pga. kjønn, se § 6, jf. også kvinnekongresskonvensjonen art. 1 og art. 3.

Flertallet vil videre understreke at det i region Vest er et stort behov for å få på plass en fullverdig soningstilbud for kvinner, situasjonen er ytterligere forverret etter at avdeling Osterøy ble nedlagt. Tilbakemeldinger fra tillitsvalgte ved Bergen fengsel viser at det ikke foreligger budsjettmidler for tilsetninger til avdelingen slik det tidligere har blitt forespeilet fra både jus- og beredskapsminister Mæland og KDI. Disse tildelingene er etter flertallets forståelse helt nødvendige for at avdeling D ved Bergen fengsel skal gjøres permanent. Flertallet forutsetter at regjeringen følger opp avdelingen for kvinner ved Bergen fengsel på en konkret og forpliktende måte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti forventer at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en konkret og forpliktende plan for hvilke tiltak som må iverksettes for å sikre likeverdige og gode soningsforhold for kvinner. I dette arbeidet må det tas hensyn til nærhets- og normalitetsprinsippet, det må inneholde løsninger knyttet til rehabilitering, undervisning og ivaretagelse av sosiale relasjoner.

Disse medlemmer viser til at regjeringen opplyser at i 2019 utgjorde kvinnelige innsatte om lag ti prosent av alle innsatte i Norge. Om lag seks prosent av de som venter på soning i fengsel, er kvinner. Kvinner er i mindretall i norske fengsler. Dette går ut over soningsforholdene. Årsaker til problemene er manglende politisk vilje, underfinansiering og nedprioritering over tid.

Disse medlemmer merker seg at Kriminalomsorgsdirektoratet har erkjent at kvinner har langt fra likeverdige soningsforhold med menn i en utredning fra 2015. Så vel Sivilombudsmannen som Likestillings- og diskrimineringsombudet har i rapporter fra hhv. 2016 og 2017 konkludert med at kvinnelige fanger er dårligere stilt enn menn. Tilsvarende er også rapportert fra Juridisk rådgivning for kvinner (JURK) Kritisk kriminalomsorg for kvinner, 2020. Mange kvinner soner i dag på et for høyt sikkerhetsnivå fordi det ikke finnes tilstrekkelig med plasser på et lavere nivå. Dette vanskeliggjør en integrering i samfunnet etter endt soning. Kvinneres soningsforhold i Norge dag innebærer vedvarende brudd på likestillings- og diskrimineringslovens forbud mot diskriminering pga. av kjønn, se § 6, jf. også Kvinnekongresskonvensjonen art. 1 og art. 3. Ifølge rapport Kritisk kriminalomsorg for kvinner, fra JURK 2020, kommer det frem at en stor andel kvinner i fengsel sliter med psykiske lidelser. Fengslene rapporterer om en økning i antallet kvinner med psykiske lidelser de siste årene. Mange kvinner har traumer etter vold og overgrep.

Forskning viser at 4 av 10 kvinner hadde opplevd seksuelle overgrep som voksne, mens 6 av 10 hadde vært utsatt for seksuelle overgrep som barn. En annen studie blant 316 innsatte i 7 norske fengsler viste at kvinnelige innsatte i større grad enn mannlige innsatte sliter med angst, alvorlig depresjon og selvmordstanker.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti stiller seg positiv til at regjeringen endelig har satt i gang arbeid for å sikre trygge og likeverdige soningsforhold for kvinner. Det er foreslått 6,8 mill. kroner til etablering av et nasjonalt ressursteam for kvinner ved Bredtveit fengsler. Dette medlem vil understreke at dette langt ifra er nok. Regjeringens forslag til tiltak dekker ikke nærhetsprinsippet, og innebærer ikke løsninger knyttet til rehabilitering, undervisning og ivaretagelse av sosiale relasjoner.

Dette medlem foreslår å styrke soningsplasser for kvinnelige innsatte ved Bredtvet fengsel med ytterligere 10 mill. kroner i sitt alternative budsjett.

RUSAVHENGIGE OG PSYKISK SYKE INNSATTE

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det soner over 3 000 innsatte i Norge, fordelt over 59 fengsler. I disse finnes det i dag 262 plasser som er avsatt til rusmestring, og disse er tilknyttet 18 rusmestringsenheter. Levekårsstudier viser at 65 pst. av de innsatte har erfaring med narkotika og 35 pst. har brukt narkotika i fengsel. Andre undersøkelser viser at 92 pst. av innsatte viser tegn til psykiske lidelser. I en rapport vedrørende helse- og rusutfordringer i fengsel, laget i et samarbeide mellom Actis (Rusfeltets samarbeidsorgan) og NFF (Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund), kommer det frem at kun halvparten av de som søker seg til et rusmestringsprogram, får plass. Videre viser de til at det er de ressurssterke og mest motiverte som søker og får plass, mens innsatte med store rus- og psykiske utfordringer også er taperne her. Rapporten viser at noen er så syke at de ikke er i stand til å fylle ut søknadsskjemaet for rusmestring. Ifølge ansatte i kriminalomsorgen trenger de sykeste mye tettere oppfølging enn det fengselshelsetjenesten er i stand til å tilby.

Flertallet mener at dette taler for at spesialhelsetjenesten i større grad enn i dag må kobles på tilbudet i kriminalomsorgen. Ifølge straffegjennomføringsloven har innsatte de samme rettighetene til helsehjelp som resten av befolkningen. Men, det at man har rett, betyr ikke at man alltid får hjelp. Noe som understrekes ved problemstillingene i fengslene. Det er opplagt at tilbudet som tilbys de innsatte henger tett sammen med økonomi og ressurser. Flertallet mener det er et stort behov for å trappe opp antall rusmestringsenheter og

styrke tilbudet til innsatte med psykiske helse- og rusutfordringer.

Flertallet vil også peke på at den ovennevnte rapporten viser til at de ansatte i kriminalomsorgen peker på at innsatte og domfelte med psykiske problemer eller rusutfordringer, er blitt dårligere de siste to årene. Utstrakt bruk av isolasjon gjør ikke situasjonen bedre. I 2019 fremmet Sivilombudsmannen en særskilt melding til Stortinget der det rettes kritikk mot ulovlig bruk av isolasjon, syke innsatte som ikke får helsehjelp og manglende kontroll med norske fengsler. Videre vises det til at innsatte med store psykiske helseutfordringer sitter isolert under kritikkverdige forhold i uker, måneder, og i noen tilfeller år. Sivilombudsmannen påpeker at isolasjon og manglende menneskelig kontakt er skadelig og må begrenses. I norske fengsler er hver fjerde innsatt innelåst på sin egen celle i 16 timer eller mer i døgnet på hverdager. Flere personer soner i norske fengsler på tross av at de er så alvorlig psykisk syke at de egentlig er soningsudyktige. Norge har også mottatt internasjonal kritikk for dette fra FNs menneskerettighetskomité. Praksisen har pågått i mange år. Flertallet mener det er grunnleggende viktig at alvorlig psykisk syke som sitter i fengsel skal ha nødvendig helsehjelp.

Flertallet vil peke på at en av konsekvensene vedrørende regjeringen Solbergs kutt til kriminalomsorgen over år, er at programvirksomheten i mange av landets fengsler nå ikke lenger kan gjennomføres. For innsatte med rusproblemer er dette svært alvorlig og til hinder for god soningsprogresjon og tilbakeføring til samfunnet som rusfri. Flertallet ber regjeringen følge opp sitt eget punkt i tidligere regjeringserklæringer der det står beskrevet et ønske om å styrke livsmestrings- og rusmestringsprogrammene i kriminalomsorgen. Flertallet understreker at dette vil kreve ressurser. Pr. dags dato er det fremdeles ansatte i kriminalomsorgen som innehar kunnskap for å gjennomføre disse programmene dersom det var tilstrekkelige ressurser til dette arbeidet. Dersom kuttene videreføres overfor sektoren, står kriminalomsorgen i fare for å miste verdifull kompetanse hos ansatte, og det vil koste enda mer å gjeninnføre dette viktige rehabiliterende arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det i år er 60 år siden Jens Bjørneboe skrev sin rystende roman om norsk fengselsvesen «Den onde hyrde». Boken slo hardt ned på den tidens fengselsvesen og behandling av innsatte. Bjørneboe tok et oppgjør med datidens fengselsvesen, og i ettertid har fengselsvesenet blitt reformert og det er skapt et helt annet syn på soning, straff, rehabilitering og tilbakeføring. Et sitat fra boken er verdt å trekke frem. Scenen er hentet fra den dagen Tonnie er sluppet ut av fengslet. Han har bestemt seg for at han ikke skal tilbake. Han skal bli som «nor-

male folk», få seg jobb og flytte til en skikkelig bolig med kjæresten sin. Så møter han en gammel kamerat, Rødtopp er bekymret for at Tonnie ikke innser sin egen virkelighet. Han sier til kameraten:

«Det er litt for lenge, det, å ligge levande og værre dau i e'kiste i atten måner... Litt for lenge... Han så han i øynene, rått og ærlig: Men, Tonnie, trur'u at du er blitt mere nor'mal av det? Trur'u at du er blitt mere lik andre folk i aua av å sitte der å bli gærn? Trur'u det? Du blei nok flat av det, Tonnie! Det stemmer. Du lærte nok å krype på gølv! Det stemmer. Du fikk nok dukken i nakken! Det stemmer. Du lærte nok å spørre andre folk om å få lov tel å gå på dass! Det stemmer. Du lærte nok å ligge og smågrise med deg sjæl mange ganger om da'en. Det stemmer. Og du lærte å bli redd for å værre aleine, også. Men tru'u atte du er blitt mere lik andre folk av det? Er'u blitt nor'mal av det?»

Disse medlemmer vil vise til at Bjørneboe åpnet debatten om straffegjennomføring, og det er etter disse medlemmers mening på tide at vi igjen får en fri og åpen debatt om hvilken retning vi ønsker for norsk kriminalomsorg. For det er et paradoks at vi 60 år etter «Den onde hyrde» i Norge fremdeles har en isolasjonspraksis som bryter med menneskerettigheter og at vi ikke har en tilstrekkelig behandling av syke innsatte. Det er uverdigg for den enkelte, og farlig for samfunnet. Det er også etter disse medlemmers mening slik at regjeringen Solbergs politikk overfor norsk straffegjennomføring tar oss i feil retning. Dagens politikk er på mange måter umoderne og ikke i tråd med premisset som ligger i kriminalomsorgens samfunnsoppdrag: «straff som virker».

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet over år, gjennom partiets alternative budsjetter, har styrket driften av kriminalomsorgen slik at innhold og programvirksomheten med Arbeiderpartiets forslag til budsjett ville vært betydelig styrket i forhold til dagens situasjon. Disse medlemmer viser videre til Arbeiderpartiets alternative budsjett for 2021 hvor kriminalomsorgen foreslås styrket slik at rus- og livsmestringsprogrammer igjen kan bli gjennomført i fengslene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det bør lages en opptrappingsplan for blant annet å styrke kapasiteten til å håndtere alvorlig psykisk syke straffedømte i psykiatrien, og styrke behandlingstilbudet i fengslene. I tillegg mener flertallet at det bør lages en handlingsplan for kriminalomsorgen for å sikre en helsemessig forsvarlig behandling av denne gruppen straffedømte. Handlingsplanen bør inneholde tilstrekkelig opplæring av ansatte, styrke og utvikle ressursteamene, beskrive hvordan kriminalomsorgen kan tilby hen-

siktsmessig psykisk helsevern og omsorg ved bruk av «forsterket fellesskapsavdeling», og sikre straffedømte som tas ut av fellesskap på grunn av alvorlig psykisk sykdom medisinsk utredning av lege for raskt å begjæres innlagt i det psykiske helsevern dersom nødvendig.

Medlemene i komiteen frå Høgre merkar seg at Arbeidarpartiet meiner at kriminalomsorga ikkje er kommen så mykje lenger sidan Jens Bjørneboe skreiv romanen «Den onde hyrde» for 60 år sidan. I denne samanhengen finn desse medlemene det rimeleg å nemne at Arbeidarpartiet har styrt Noreg og norsk kriminalomsorg i 2/3 av denne tida. Desse medlemene vil vise til at regjeringa Solberg har styrkt drifta av og innhaldet i kriminalomsorga med 1,3 mrd. kroner sidan regjeringa Stoltenberg i 2013. I tillegg er det løyvd 1,4 mrd. kroner til vedlikehald og rehabilitering av fengsel og eit tilsvarande beløp til nybygg.

Desse medlemene meiner at utfordringane i kriminalomsorga, som i mange år har blitt peikt på av ulike instansar, endeleg har blitt løfta fram i lyset og tatt tak i. Desse medlemene er glade for at regjeringspartia ikkje heng att i gammalt tankegods, men har evne til å møte samfunnsutfordringar med nye idear og betre løysingar.

Samfunnet endrar seg kontinuerleg, og desse medlemene meiner difor at det er viktig å vurdere og teste ut nye måtar å gjere ting på. Desse medlemene meiner dette også må gjelde i kriminalomsorga, og ser mellom anna bruk av alternative straffereaksjonar og nye behandlingstilbod for innsette som ein del av dette. Desse medlemene meiner det er hensiktsmessig å skaffe erfaring med kor treffsikre reaksjonane og tilboda er, før dei vert gjort landsdekkande. Desse medlemene ser positivt på at det er etablert ein pilot for avrusing ved Bjørgvin fengsel der helsepersonell skal gjennomføre avrusing inne i fengselet. Desse medlemene registrerer at dette kan bli eit nasjonalt tilbod dersom erfaringane viser ønskt effekt.

Desse medlemene har vidare merka seg at dei regionale helseføretaka har fått i oppdrag å starta arbeidet med å etablere områdefunksjonar innan rusbehandling og psykisk helsevern, og at dette vil føre til at helsepersonell frå spesialisthelsetenesta skal vere til stades inne i fengsla. Desse medlemene viser vidare til at Helsedirektoratet og Kriminalomsorga samarbeider om å revidere nasjonal rettleiar for helse- og omsorgstenester for innsette, og at dette arbeidet vil danne eit viktig grunnlag for korleis helsetenesta og kriminalomsorga mellom anna skal møte innsette som av ulike grunnar er isolerte.

Desse medlemene vil også framheve at erfaringane med straffereaksjonen Narkotikaprogram med domstolskontroll (ND), som no har blitt gjort landsdekkande, kan syne til gode resultat. ND er straffegjen-

nomføring i samfunnet og eit alternativ til soning i fengsel. Ordninga er for rusavhengige som vert dømde for kriminalitet utført i ruspåverka tilstand, eller for å finansiere rus. Desse medlemene viser til at ND er eit individuelt tilrettelagt program som mellom anna inneheld rusbehandling, utdanning, opplæring, arbeid, fysisk helse, psykisk helse, kriminalitetsforebygging, nettverk, økonomi, fritid. Programmet er meint å vere rehabiliterande og kriminalitetsforebyggjande.

Desse medlemene viser vidare til at gjennomføringa av ND-programmet krev felles innsats og eit forpliktande samarbeid mellom fleire sektorar og forvaltningsnivå, mellom anna mellom kriminalomsorga, spesialisthelsetenesta, kommunale tenester og opplæringssektoren. Desse medlemene merkar seg at til forskjell frå andre straffereaksjonar følgjer domstolen opp den domfelte gjennom straffegjennomføringa med hyppige møter, kontroll med at vilkåra blir overhaldne og at det er progresjon i rehabiliteringa.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til gjentatte høringar og høringsinnspill som har kommet til komiteen i forbindelse med behandling av statsbudsjettet. Det kan ikke være noen tvil om at disse tilbakemeldingene viser til at selv om det under regjeringen Solbergs styringstid kanskje har kommet noen «nye ideer», så har de ikke ført til «bedre løsninger» for etaten. Snarere tvert imot viser innspillene, demonstrasjonene og vardebrenningen til at kriminalomsorgen nå står i fare for ikke å kunne løse sitt samfunnsoppdrag på grunn av kutt i bevilgninger og sulteføring av etaten. Flertallet vil derfor holde fast ved at det som pekes på av komiteens medlemmer fra Høyre, hva gjelder «å møte samfunnsutfordringar med nye idear og betre løysingar», faller på sin egen urimelighet.

Flertallet viser til at mange domfelte har ulike utfordringer med hensyn til rusavhengighet. Flertallet viser til tall fra Actis – Rusfeltets samarbeidsorgan – som viser at 35 pst. av de innsatte har brukt rusmidler i fengsel, og at overdose er årsak til 85 pst. av dødsfall første uke etter løslatelse. Flertallet mener kriminalomsorgen må innrettes på at flere hjelpes ut av rusavhengighet. Dette vil øke sjansen for at de klarer å starte et liv i frihet uten å vende tilbake til kriminalitet. Rusmestringenheter har vist seg å være et sentralt tiltak i flere fengsler. Flertallet viser til at slike enheter kun finnes i 13 fengsler i dag. Flertallet mener tilbudet må utvides.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis representantforslag Dokument 8:227 S (2017–2018), om håndtering av psykisk syke i fengsel. Flere personer so-

ner i dag i norske fengsler på tross av at de er så alvorlig psykisk syke at de egentlig er soningsudyktige. Praksisen har pågått i mange år. Sivilombudsmannen viser til, i en besøksrapport fra Ila fengsel fra august 2017, at det er personer med store psykiske lidelser som har blitt forverret under fengselsoppholdet. Fengselsledelsen ved gjeldende fengsel har selv satt spørsmålsteget ved om det regimet som i dag kan tilbys, kan klassifiseres som umenneskelig eller nedverdiggende behandling. Tilsvarende har Nasjonal institusjon for menneskerettigheter i Norge (NIM) i rapport til Stortinget påpekt at å isolere psykisk syke innsatte gir risiko for brudd på menneskerettighetene.

Dette medlem viser til at regjeringen foreslår 11 mill. kroner for å motvirke isolasjon i Norge. Dette medlem mener dette ikke er tilstrekkelig for å forebygge og hindre langvarig isolasjon av alvorlig psykisk syke innsatte. Dette medlem foreslår derfor ytterligere 10 mill. kroner til å bedre helsetilbudet for psykisk syke i fengsel i sitt alternativt budsjett.

BARN AV INNSATTE

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til at kriminalomsorgen skal legge til rette for pårørende av innsatte og domfelte, og at kriminalomsorgen har et særskilt ansvar overfor barn. Flertallet vil understreke at alle fengsel og friomsorgskontor skal ha en egen barneansvarlig medarbeider. Den barneansvarliges oppgave er blant annet å gi råd og veiledning til barn og pårørende. Flertallet understreker at fengslene og friomsorgen skal følge FNs barnekonvensjon og annet lovverk som gjelder foreldre og barn.

Flertallet vil understreke behovet for god oppfølging av innsatte som står i nær relasjon til barn. Dessverre har regjeringen Solbergs kutt over år til etaten medført at programvirksomhet også på dette feltet er svekket. Programmer knyttet til foreldrerollen er en viktig medvirkning til hvordan den enkelte innsatte makter å opprettholde kontakt med familie og rehabiliterer og styrke ødelagte relasjoner til egne barn.

Flertallet vil i tillegg påpeke at «barneansvarlig» er en viktig oppgave i kriminalomsorgen. Det er av stor betydning at kriminalomsorgen på dette området kan dra nytte av flere fagfelt.

TILBAKEFØRING

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, understreker at formålet med straffegjennomføring har flere aspekter. Straff er samfunnets reaksjon på lovbrudd og er ment å ha en sanksjonerende effekt overfor den aktuelle lovbrøyer. I tillegg til det individualpreventive er også straff ment å ha

en allmennpreventiv eller en avskrekkende effekt for å forhindre nye lovbrudd. Dermed kan straff med sine ulike sanksjonsformer også bidra til et samfunnsvern for innbyggerne. Målet med kriminalomsorgen er at innsatte skal vende tilbake som gode naboer i sine lokalsamfunn, dermed er god rehabilitering i kriminalomsorgen et viktig tiltak for samfunnssikkerheten. For å nå dette målet må det sikres nok ressurser til kriminalomsorgen, og innholdet i soningen må styrkes med tanke på det rehabiliterende arbeidet. I tillegg må de frivillige organisasjonene knyttet til tilbakeføringsarbeidet sikres forutsigbare rammer, og kommunene med sitt tjenestetilbud må være rustet til å bidra både under og etter straffegjennomføring.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå gjennom erfaringene fra forsøk med exit-programmer for gjengkriminelle i Norge og andre land, og bygge opp et exit-program i samarbeid med frivillige, som starter under soningen og blir en vei ut av gjengmiljøene etter endt soning.»

OVERGANGSBOLIGER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke at overgangsboliger i regi av friomsorgen er et tilbud som styrker nærhetsprinsippet og bedrer rehabilitering til et liv uten kriminalitet. Flertallet vil påpeke at det pr. i dag ikke er tilstrekkelig kapasitet hva gjelder overgangsboliger. Flertallet viser til arbeidet som er gjort for å prosjektere overgangsboliger på Notodden med til sammen 20 plasser. Flertallet viser til dokumentet «Redusert tilbakefall til ny kriminalitet – Nasjonal strategi for samordnet tilbakeføring etter gjennomført straff – 2017–2021» fra regjeringen, hvor en gradvis overgang fra fengsel til straff utenfor fengsel trekkes frem.

Flertallet gjentar flertallsmerknaden fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i justiskomiteens innstilling til statsbudsjettet for 2018, Innst. 6 S (2017–2018):

«Flertallet viser til det arbeidet som er gjort for etablering av en overgangsbolig med et sterkt tverrfaglig kompetansemiljø på Notodden, den såkalte Notoddenmodellen. Modellen bygger på en prosess fra soning til arbeid og bolig, med særlig vekt på å styrke mulighetene for å lykkes i arbeidsmarkedet.»

Flertallet viser til at det i Granavolden-erklæringen står følgende:

«Regjeringen vil styrke rehabiliteringen av straffedømte. En overgangsbolig er en meget viktig rehabiliteringsinstitusjon for å oppnå denne politiske målsettingen.»

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en helhetlig plan for å utvide tilbudet om overgangsboliger i kriminalomsorgen, og samtidig gå videre i prosessen for å videreutvikle arbeidet som allerede er lagt ned knyttet til Notodden-modellen.»

VELFERDSOBLIGASJONER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til merknader vedrørende de frivillige organisasjonene tilknyttet kriminalomsorgen. Og påpeker at en forutsigbar og transparent løsning for tildeling vil være til det beste for disse organisasjonene og deres daglige drift. Flertallet er kritiske til regjeringens innføring av de såkalte «velferdsobligasjonene» og mener at prosjektet bør stanses og at midlene isteden direkte overføres til de frivillige organisasjonene etter søknad.

OPPTRAPPINGSPLAN

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener regjeringen Solbergs kutt til kriminalomsorgen over flere år, samt nedleggelsene av de åpne fengselsplassene, har ført norsk kriminalomsorg inn i en svært vanskelig situasjon. Disse medlemmer mener det nå vil ta flere år å få kriminalomsorgen tilbake til en akseptabel ressursituasjon. I tillegg til forslaget om en NOU, ber derfor disse medlemmer regjeringen ta initiativ til en konkret og forpliktende opptrappingsplan for sektoren, der regjeringen legger frem en plan for Stortinget med sikte på å føre etaten til en slik standard at kriminalomsorgen og friomsorgen over hele landet har kapasitet til å gjennomføre straff som virker. Målet er en styrket og fremtidsrettet straffegjennomføring i Norge. Opptrappingsplanen skal sørge for en moderne kriminalomsorg i tråd med kunnskapsbaserte løsninger, teknologiske muligheter og med det mål å nå en straffegjennomføring som fører til rehabilitering og atferdsendring for den enkelte innsatte, som tar høyde for pårørende- og offerperspektivet, samt hensynet til de ansatte.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en økonomisk opptrappingsplan for kriminalomsorgen, som tar sikte på å tilføre kriminalomsorgen og friomsorgen de nødvendige ressursene for å kunne gjennomføre straff som virker blant innsatte i hele landet. Opptrappingsplanen skal utarbeides i et tett samarbeid med de ansattes organisasjoner, kriminalomsorgen, relevante fagmiljøer og aktuelle frivillige organisasjoner tilknyttet etaten.»

POST 70 TILSKUDD TIL FRIVILLIGE ORGANISASJONER I KRIMINALOMSORGEN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at frivillige organisasjoner representerer et viktig supplement for å få en god overgang fra kriminalomsorgen til frihet. Flertallet er derfor opptatt av at de totale bevilgningene til organisasjonene ikke går ned slik regjeringen Solberg har foreslått. Flertallet vil peke på at de frivillige gjør en svært viktig jobb for å gi personer hjelp til overgangen mellom soning og et liv i frihet. De tilbyr ofte hjelp til dem som faller mellom to stoler i det offentlige. Eksempler er Nettverk etter soning i Røde Kors, som blant annet tilbyr gjeldsrådgivning, Kirkens Bymisjon, Fri, Wayback og Steg for steg i Blå Kors.

Flertallet mener målsettingen for kriminalomsorgen må være at folk vender tilbake til samfunnet som aktive deltakere og gode naboer. Dette bidrar de frivillige organisasjoner til. De bidrar til å sikre god tilbakeføring av den domfelte til samfunnet. Flertallet mener derfor det er viktig at slike organisasjoner får mest mulig forutsigbare rammevilkår og understreker at dagens ordning med tildeling ikke gir frivilligheten den forutsigbarheten som er nødvendig for at de skal kunne gjennomføre sitt virke på en mest mulig optimal måte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det foreslås å øke støtte til frivillige organisasjoner med 17 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til tabell over Arbeiderpartiets forslag til øremerkede midler til organisasjonene i kriminalomsorgen i tillegg til 7,975 mill. kroner i søkbare midler. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor post 70 er foreslått styrket med 17 mill. kroner.

Fordeling av tilskudd til frivillig virksomhet (2021) – tilskuddsmottakere:

Tilskudd til frivillige organisasjoner 2021

Tilskotsmottakar	(Beløp i 1 000 kr)
For Fangers Pårørende	3 000 000
Frelsesarmeens fengselsarbeid	2 800 000
Kirkens bymisjon – FRI	6 000 000
CRUX (tidl. Kirkens Sosialtjeneste)	1 700 000

Tilskudd til frivillige organisasjoner 2021	
Musikk i fengsel og frihet	1 900 000
Retretten	1 500 000
Røde Kors – Nettverk etter soning	4 500 000
Wayback sentralt	6 500 000
Blues Factory	600 000
Steg for Steg	4 500 000
Fotballstiftelsen	2 500 000
Røde Kors – Visitortjeneste	1 000 000
Foreningen Røverhuset	2 500 000
Straffedes organisasjon i Norge (SON)	100 000
IOGT Norge	1 500 000
Sammen for livet	2 325 000
Søkbare midler	7 975 000
Totalt	50 900 000

Disse medlemmer vil understreke at arbeid som bryter grensene og skaper forståelse mellom «livet bak murene» og samfunnet for øvrig, er av svært stor betydning. Disse medlemmer peker på at Røverhuset med RøverRadion er et godt eksempel på hvordan man på en god måte kan sette agendaen for diskusjonen angående soning og tilbakeføring. RøverRadion skaper et rom i samfunnsdebatten, der folk på utsiden av hverdagen i fengsel kan få en innsikt i utfordringer og muligheter hos innsatte. Disse medlemmer merker seg at Foreningen Røverhuset lager fengselsradio av, med og for innsatte, og at de ønsker å utvide driften sin og produksjon av programmet RøverRadion til enda et fengsel. Romerike fengsel, avdeling Ullersmo, vil i så fall bli det syvende fengselet. Disse medlemmer viser til at RøverRadion har vært en viktig informasjonsspreder i norske fengsler i forbindelse med covid-19, og registrerer at de ønsker å utvikle en teknisk løsning for å kringkaste til samtlige celler i lukkede norske fengsler for å drive aktivt informasjonsarbeid rettet mot innsatte.

Disse medlemmer peker på at tiltak gjennom Miff (Musikk i fengsel og frihet), Blues Factory og Varde-teatret tar tak i kvalitetene hos enkeltmennesket og gjennom sitt uttrykk og sin aktivitet bidrar til livskvalitet hos både deltakere og publikum. Disse medlemmer peker på viktigheten av å ivareta denne type rehabiliterende og skapende arbeid. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett og forslaget til bevilgninger til disse tiltakene.

Disse medlemmer er opptatte av at hele mennesket ses i en rehabiliteringssituasjon gjennom soning. Disse medlemmer viser til at dersom den enkelte skal ha mulighet til på ny å integreres i en normalhverdag med familie og lokalmiljø, er arbeidet til organisasjoner som Straffedes organisasjon (SON) og For Fangers Pårørende (FFP) viktig. Disse medlemmer vi-

ser til Arbeiderpartiets alternative budsjett og forslaget til bevilgninger til disse organisasjonene.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet slutter seg til omtalen av frivillige organisasjoners svært viktige bidrag for et meningsfullt innhold og bidrag til soningshverdagen. Organisasjoner som RøverRadion og Fotballstiftelsen m.fl. gjør en uvurderlig stor innsats både for fysisk aktivitet, sosialt nettverk og arbeidsrettet aktivitet for domfelte. Disse medlemmer foreslår derfor å sette av 5 mill. kroner til frivillige kriminalitetsforebyggende organisasjoner.

PRIVATISERING AV KRIMINALOMSORGEN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er bekymret over at regjeringen Solbergs kutt i kriminalomsorgen og nedprioritering av offentlig sektor vil åpne opp for privatisering i etaten. Flertallet vil vise til Meld. St. 29 (2019–2020), Politimeldingen, som ble lansert i juni 2020. Et av tiltakene for å frigjøre ressurser til politiet er å åpne for at andre etater eller private kan bistå politiet i større grad enn i dag, for eksempel ved igjen å åpne for at andre kan utføre transport av varetektsinnsatte. Stortingsrepresentant Peter Christian Frølich fra justiskomiteen og Høyre uttalte i denne anledning til NRK at de kan tenke seg å sette politiets transport og fremstilling av varetektsinnsatte ut til private aktører. Flertallet vil vise til at et liknende prosjekt var gjennomført i perioden 2004–2006, der konklusjonen i ettertid var at det var utfordrende å la private interesser forvalte statsmakten da det blant annet vil være å utfordre rettssikkerheten til den enkelte. I tillegg viste prosjektet seg å ikke være innsparende rent økonomisk og ble avsluttet. Flertallet viser til høringsuttalelser fra tillitsvalgte i både politiet og krimi-

nalomsorgen som viser motstand mot igjen å begi seg ut på et slik privatiseringsprosjekt.

Flertallet vil også vise til at kriminalomsorgen i forbindelse med den alvorlige situasjonen vedrørende isolasjon av innsatte i fengslene nå gjør en rekke tiltak for å forbedre situasjonen i tråd med anbefalingene fra Sivilombudsmannen. I første omgang er det et mål å nå 8-timers utlåsningstid av cella, der den innsatte kan ha fellesskap med andre innsatte, og minimum to timers meningsfullt samvær for isolerte innsatte. Flertallet vil vise til at flere av forslagene omhandler behov for investeringer i bygg- og bemanningssituasjonen, men grunnet knappe ressurser og kriminalomsorgens behov for å løse problemstillingen innen dagens budsjettramme, viser flertallet til en inngått avtale mellom KDI og Oslo Economics om å utarbeide en økonomisk analyse knyttet til kostnader for 8-timers utlåsninger på hverdager og i helg. Av vurderinger som bes gjort i kartleggingen, kommer det frem av oppdragsbrev sendt til fengselslederne at et av flere konkrete tiltak som bes vurdert er outsourcing av praktiske gjøremål. Flertallet vil markere en sterk uro og bekymring dersom dette viser seg å være et forsøk på å privatisere deler av tjenestene som i dag utføres av kvalifiserte og utdannede betjenter i kriminalomsorgen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til Arbeiderpartiets alternative budsjett der kriminalomsorgen styrkes og med det sørger for en helhetlig, trygg og forsvarlig forvaltning av etaten som utøver frihetsberøvelse og straffegjennomføring av straffedømte. Disse medlemmer vil også vise til Representantforslag 134 S (2019–2020) vedrørende vask og renhold i kriminalomsorgen. Forslagsstillerne fremmer her forslag om at Stortinget skal be regjeringen å etablere vask og renhold som egen avdeling tilknyttet enhetene i kriminalomsorgen. Forslaget er fremmet av Arbeiderpartiet og er utarbeidet i samarbeid med Norsk Fengsel og Friomsorgsforbund, samt øvrige aktuelle forbund og vil være et bidrag til å styrke den offentlige forvaltningen i kriminalomsorgen.

Disse medlemmer vil understreke at Arbeiderpartiet vil gå imot ethvert forslag om å privatisere tjenester innen kriminalomsorgen.

NY NOU OM KRIMINALOMSORGEN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener regjeringen Solbergs uverdige kutt overfor kriminalomsorgen og friomsorgen svekker samfunnsikkerheten ved at den enkeltes soningsforløp ikke har et tilstrekkelig rehabiliterende innhold. Flertallet mener kriminalomsorgen må sikres nok ressurser til å sørge for en straffegjennomføring

som forebygger kriminalitet og øker samfunnsikkerheten.

Flertallet vil understreke at landets fengsler er våre viktigste institusjoner for samfunnsikkerhet.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om at det utarbeides en ny NOU for kriminalomsorgen. Utvalget skal foreslå en konkret og helhetlig plan for videreutvikling av alle sider av kriminalomsorgen og friomsorgen, og vurdere det fremtidige behovet for ulike former for straffegjennomføring, herunder plasser på både lavere og høyere sikkerhetsnivå, friomsorgen og alternative soningsformer som omfatter elektronisk kontroll. Kvinner som soner, skal vises særskilt oppmerksomhet i utvalgets arbeid. Utvalget skal også vurdere behovet for å styrke innholdet i soningen for at straffen skal virke, og tiltak som reduserer bruk av isolasjon og avviker all ulovlig isolasjon. NOU-en skal utarbeides i et tett samarbeid med de ansattes organisasjoner, kriminalomsorgen og aktuelle frivillige organisasjoner tilknyttet etaten.»

Kap. 3430 Kriminalomsorgen

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 432 Kriminalomsorgens høyskole og utdanningssenter (KRUS)

Komiteen viser til at det er en forutsetning for å få god kvalitet i straffegjennomføringen å ha fengselsbetjenter med høy og riktig kompetanse. I 2019 gjennomførte 260 aspiranter utdanning ved KRUS.

Komiteen har merket seg at i 2018 ble et nytt bachelorstudium godkjent ved høyskolen. Dette vil styrke kompetansen i kriminalomsorgen.

Komiteen viser til at bevilgningen på kap. 432 post 1 skal dekke lønnsutgifter til personale ved Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS), lønn til aspiranter og drifts- og husleieutgifter vedrørende skolebygningen. Komiteen vil vise til at det foreslås en bevilgning på posten på 179,2 mill. kroner for 2021.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke viktigheten av godt utviklede programmer for rehabilitering utviklet av KRUS. I Sivilombudsmannens særskilte melding til Stortinget påpekes det at fengselsbetjenter har manglende kunnskap om innsattes psykiske helse og traumeerfaringer, samt manglende kunnskap om alternative konflikt-dempende tilnærminger for å forebygge og håndtere vanskelige situasjoner.

Flertallet vil påpeke at ansattes skjønnsutøvelse er vid og at det er et tomrom av manglende kunnskap

mellom henholdsvis programvirksomhet på den ene siden og fysisk maktanvendelse på den andre. Når levekårsundersøkelsen til SSB (2014) viste at hele 92 pst. av innsatte har én eller flere psykiske lidelser, og at dette antallet har økt de siste årene, er det et stort behov for at ansattes kunnskap tilpasses klientellet i fengslet.

Flertallet vil understreke at mange innsatte derfor ikke vil kunne dra nytte av programvirksomheten. Kriminalomsorgen har store utfordringer med å skape progresjon for disse innsatte. De sitter ofte lenge i restriktive avdelinger og pådrar seg stadig rapporter for uønsket atferd, som lett resulterer i isolasjon, i de verste tilfellene også i sikkerhetscelle eller på sikkerhetsseng. Det er derfor etter flertallets mening svært viktig med et styrket fokus på forebygging av uønsket atferd blant innsatte, også gjennom utdannelsen på KRUS.

Etter flertallets erfaring har KRUS tatt Sivilombudsmannens kritikk på alvor og ønsker å tilegne seg kunnskap for å fylle kunnskapshullene. En ny utfordring er likevel å gjøre denne kunnskapen tilgjengelig for alle i et så stort omfang som er nødvendig.

Flertallet viser til at det derfor etterspørres midler til å utvikle digitale læringsverktøy, som blir tilgjengelige for alle enheter. Denne kunnskapen vil bidra til å forebygge isolasjon ilagt av fengslene, samt avhjelpe skadevirkninger av isolasjon. Den vil ivareta innsatte med psykiske lidelser og traumeerfaringer på en bedre måte, samt bidra til generell forebygging av uønskede hendelser. I tillegg vil den gi nødvendig traumeinformert kunnskap til alle som jobber med unge innsatte, en kunnskap Kriminalomsorgen er pålagt å jobbe etter. Et digitalt læringsverktøy vil være lett tilgjengelig, effektivt og kostnadsbesparende. I tillegg vil den forsikre at alle får samme kompetanseheving, forståelse og grunnplattform.

Flertallet forventer at regjeringen i samarbeid med KRUS prioriterer dette arbeidet.

Flertallet viser til tilbakemeldinger fra tillitsvalgte og ansatte i kriminalomsorgen som nå peker på at de ikke lenger får nytte godt av tilbud om videreutdanning og kursing som tilbys ved KRUS på grunn av kutt i driftsbudsjettet til kriminalomsorgen. Flertallet mener det er av stor viktighet at kompetansen til de ansatte i kriminalomsorgen utvikles, og er bekymret for denne utviklingen.

Kap. 3432 Kriminalomsorgens høgskole og utdanningssenter (KRUS)

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 433 Konfliktråd

Komiteen meiner at konfliktråda utgjør ein viktig del av rettspleia som tilbyr mekling, tilrettelagde møte og stormøte mellom paratar i konflikt som følgje av straff-

bare forhold eller sivile usemjer av rettsleg eller utanomrettsleg art. Komiteen meiner også at konfliktrådet sitt arbeid og ansvar for straffereaksjonane ungdomsstraff og ungdomsoppfølging er svært viktig. Komiteen viser til at sekretariatet for konfliktråda har ansvar for drift og utvikling av 22 konfliktråd.

Komiteen meiner konfliktråda si rolle i rettspleia er viktig i det å løyse konflikt mellom paratar på eit lågt nivå. Komiteen registrerer at talet på saker som blir handsama i konfliktråda, har vore relativt stabilt dei seinare åra, men at det er ei dreining frå enkle til meir komplekse, alvorlege og meir arbeidskrevjande saker.

Komiteen merker seg at det er sett i verk eit digitaliseringsprosjekt i konfliktråda. Prosjektet vil bli fullført i 2021.

Komiteen viser til at det blir foreslått ei løyving på 138,0 mill. kroner på post 1.

Komiteens medlemmer frå Høgre er glade for at den særskilte løyvinga i 2019 har bidrege til å styrke konfliktråda si satsing mot ungdomskriminalitet og kriminelle miljø både gjennom betre bemanning, men ikkje minst i form av raskare igangsetjing av straffereaksjonar og kortare sakshandsamingstid. Desse medlemene merkar seg at Nordlandsforskning si følgjevaluering av straffereaksjonane ungdomsstraff og ungdomsoppfølging viser at ordningane har mange positive sider, men også nokre utfordringsområde som bør forbetrast. Desse medlemene er positive til at Justis- og beredskapsdepartementet har starta opp eit arbeid med å forbetre reaksjonsformene og vurdere alternative verkemiddel for å forebyggje at ungdom utøver nye kriminelle handlingar.

Kap. 3433 Konfliktråd

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten

Komiteen viser til at politiets oppgave er å avdekke, etterforske og forebygge kriminalitet. Det er viktig at politiet utrustes med de nødvendige midler for at samfunnsoppdraget kan utføres på en forsvarlig måte.

Komiteen viser vidare til de store endringene som skjer i norsk politi. Siden nærpolitireformen ble vedtatt i Stortinget i 2015, har politiet jobbet med implementeringen av reformen parallelt med å utføre sitt samfunnsoppdrag.

Komiteen viser til at kriminalitetsbildet er i stadig endring, og at det er viktig at politiet tilpasses dette. Nedgangen i registrert kriminalitet flater ut, og innen enkelte alvorlige kriminalitetstyper, som for eksempel seksuallovbrudd, øker den. I de senere år er det registrert en stor økning i internettrelaterte saker der fornærmede er under 16 år.

Komiteen viser også til at en stadig større andel av kriminaliteten har et digitalt element. Dette gjelder både at kriminaliteten oftere rammer IKT-systemer, at den blir utført ved hjelp av digitale kanaler, og at straffesaker har digitale bevis. Komiteen er derfor opptatt av at politiet og påtalemyndigheten har kompetanse og kapasitet til å møte denne utviklingen.

Komiteen viser også til at virusutbruddet har satt politiet i en krevende situasjon som påvirker behovet for polititjenester og kapasiteten i politiet til drift og utvikling på kort sikt. Samtidig er den videre utviklingen av virusutbruddet usikker. Politiet er en viktig bidragsyter i arbeidet med å hindre smittespredning. Det er antatt at virusutbruddet vil påvirke kriminalitetsutviklingen på flere områder.

Komiteen viser til at regjeringen har lagt frem Meld. St. 29 (2019–2020) Politimeldingen – et politi for fremtiden.

Komiteen viser til at post 1 dekker alle ordinære driftsutgifter i POD, politidistriktene, de lokale PST-enhetene og politiets særorgan unntatt Politihøgskolen. Dette inkluderer også våpen, kjøretøy, verneutstyr, uniformer og IKT m.m. Komiteen viser til at regjeringen foreslår at det bevilges 19 535,5 mill. kroner på denne posten. I tillegg er det en rekke andre poster med ulike tilskudd og utgifter som medfører at det foreslås bevilget 20 361,3 mill. kroner på kapitlet totalt. Komiteen viser til proposisjonen for nærmere omtale av disse postene.

POLITIETS DRIFTSBUDSJETT

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til budsjettforliket der det også har blitt enighet mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet om følgende:

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å styrke politi- og lensmannsetaten med 100 mill. kroner ut over regjeringens opprinnelige forslag til styrking av politidistriktene, økt tilstedeværelse og flere patruljer.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å bevilge 60 mill. kroner ut over regjeringens opprinnelige forslag til ulike tiltak for å bekjempe gjengkriminalitet.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å styrke dyrepolitiet med en bevilgning på 12 mill. kroner innenfor dette rammeområdet. Den totale styrkingen av dyrepolitiet i alle politidistrikt som en følge av enigheten beløper seg til 18 mill. kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, viser til at det etter budsjettenigheten mellom regjeringen og Fremskrittspartiet blir foreslått en bevilgning på 10 mill. kroner til et forprosjekt for bygging av en felles norsk-svensk grensestasjon på Magnormoen.

Flertallet viser til budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet. Det ble i denne forbindelse enighet om et verbalforslag som lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ overfor svenske myndigheter første halvår 2021 med sikte på å inngå avtale om felles norsk-svensk grensestasjon på Magnormoen med svenske myndigheter før RNB. Stortinget ber regjeringen komme tilbake i RNB med en rapportering, slik at en realisering av politistasjon på grensen/Magnormoen kan gjennomføres når finansiering av hele prosjektet er avklart.»

Forslaget er behandlet i finansinnstillingen.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener politiets driftsbudsjett over flere år med regjeringen Solberg og Fremskrittspartiet har blitt sterkt nedprioritert og at situasjonen i våre politidistrikt viser store problemer knyttet til en effektiv og sammenhengende straffesakskjede. Dette flertallet mener det er positivt at regjeringen har fått på plass nødvendige investeringer som nytt beredskaps-senter, cybersenter og nye politihelikoptre, men konstaterer at driften av politiet er prioritert ned. Dette flertallet merker seg at etter flere år med for trange driftsbudsjetter, vokser merforbruket i politidistriktene, noe dette flertallet er sterkt bekymret over.

Dette flertallet vil påpeke at selv om forslaget for 2021 innebærer en god omprioritering fra investeringsprosjekter som nå er avsluttet, slik at det kan bevilges penger blant annet til de midlertidige stillingene politiet har fått i forbindelse med covid-19 pandemien, så er det betydelig usikkerhet knyttet til når disse stillingene kan tilfalle politidistriktene. Dette flertallet vil vise til at de om lag 400 stillingene først kan innlemmes i politidistriktene når det ekstraordinære behovet knyttet til koronapandemien, er over. Dette flertallet vil påpeke at det er umulig å tidfeste når det blir. Dette flertallet mener derfor politidistriktene kan gå starten av 2021 i møte med å måtte kutte i bemanning slik utsiktene lå an til før statsbudsjettet ble lagt frem.

Dette flertallet foreslo senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2020 at de midlertidige koronastillingene gjøres permanente. Dette flertallet er glade for at regjeringspartiene til slutt var enige, og støtter dette. Dette flertallet har i flere år fremmet forslag gjennom alle våre alternative statsbudsjetter i inneværende stortingsperiode om å styrke politidistriktene, gjennomføre etterforskningsløftet og ikke minst at regjeringen må levere på løfter og vedtak fattet i Stortinget om å styrke nærpolitiet. En utfordring knyttet til de stillingene som skal innlemmes i politidistriktene, er at det først kan skje når det ekstraordinære behovet knyttet til koronapandemien er over. Dette flertallet vil påpeke det åpenbare at det er høyst usik-

kert når dette blir. Dette flertallet mener derfor at regjeringen i tillegg burde ha foreslått økte bevilgninger til politidistriktenes frie drift. Dette flertallet fremhever derfor at regjeringens forslag til budsjett for politiet fortsatt ikke tar høyde for de store utfordringene i landets politidistrikt dersom det skulle vise seg at koronapandemien vedvarer godt ut over 2021.

Dette flertallet mener det trenges mer penger til politidistriktene og et eget løft for påtale i politiet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til at Arbeiderpartiet har foreslått betydelige økninger av driftsmidlene til politidistriktene i inneværende stortingsperiode. Disse medlemmer mener at dersom Arbeiderpartiets forslag til politibudsjett for 2020 hadde blitt vedtatt, ville situasjonen i både det lokale politiet og i straffesakskjeden vært betydelig bedre.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke kap. 440 Politi og lensmannsetaten med 225 mill. kroner ut over regjeringens forslag. Disse medlemmer foreslår følgende fordeling av disse midlene på kap. 440:

- 140 mill. kroner mer til å styrke politidistriktene og sikre flere folk i det lokale politiet
- 61 mill. kroner mer øremerket til et reelt påtaleløft
- 10 mill. kroner til en samlet pakke mot arbeidslivskriminalitet (5 mill. til Økokrim, 5 mill. til A-krim-senter)
- 4 mill. kroner til styrking av krisesentersekretariatet (post 70).
- 1,8 mill. kroner for å styrke hatkriminalitetsarbeidet, øremerkes Rosa kompetanse justis (post 70)
- 10 mill. kroner til svensk-norsk politistasjon på Magnormoen.

Disse medlemmer vil særlig fremheve behovet for å gi arbeidet i straffesakskjeden prioritet og sørge for en effektiv straffesakskjede. Disse medlemmer vil vise til at forslaget fra Arbeiderpartiet om å styrke påtale i politidistriktene ytterligere med 61 mill. kroner ut over regjeringens forslag, ville gitt påtale i politiet et samlet løft på 100 mill. kroner. Ifølge Politijuristene ville et slikt løft omtrent fjernet straffesaksrestansene i politidistriktene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det er nødvendig å sikre at en større del av politiets budsjett faktisk går til politidistriktene. For 2020 ble det holdt tilbake 40,1 mill. kroner sentralt som ikke ble tilført politidistriktene, og for 2019 38,1 mill. kroner, viser svar flertallet har fått fra Justis- og beredskapsdepartementet. Disse midlene er ifølge departementet brukt til å dekke utgifter til utred-

ninger, enkelte prosjekt, handlingsplaner mv. som omhandler politiets virksomhet.

Flertallet viser til at et eventuelt mindreforbruk tildeles politidistriktene ved årets slutt eller på slutten av året, uten at det vites om et slikt mindreforbruk har funnet sted. Flertallet vil påpeke at dette fører til at midlene politidistriktene får, er vesentlig mindre enn hva det gis inntrykk av i budsjettinnstillingene for 2019 og 2020.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at mest mulig av de budsjettmidlene som Stortinget bevilger til politiet, blir tilført driftsrammene til politidistriktene, og at pengebruken i Politidirektoratet begrenses.»

Flertallet peker på at Stortinget ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2020 bevilget 5 mill. kroner til planlegging av felles norsk-svensk politistasjon på Morokulien. Stortingets forventning var at regjeringen skulle prioritere dette arbeidet slik at stasjonen står ferdig i løpet av et par år. Flertallet vil vise til at det etter dette har vært lite framdrift i planleggingsarbeidet fra regjeringen. Flertallet vil vise til at svensk politi har fattet nødvendige vedtak, og Sveriges innenriksminister Mikael Damberg (S) har uttalt at de ønsker felles politienhet så raskt som mulig. Flertallet vil videre vise til at Eidskog kommune har investert i en aktuell tomt for å kunne realisere felles politistasjon, og Edda kommune i Sverige er også klare for å realisere politistasjonen.

Flertallet peker på at det er avgjørende at lensmannskontoret på Magnormoen blir et reelt tjenestested med tilstedeværelse og ikke et tomt tjenestested uten politikraft.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det er positivt at regjeringens budsjettforlik med Fremskrittspartiet foreslår å bevilge 10 mill. kroner til en svensk-norsk politistasjon på Magnormoen, og støtter dette. Disse medlemmer vil vise til inndekning i Arbeiderpartiets alternative budsjett og vil omdisponere 10 mill. kroner til dette av eget forslag til satsing på politidistriktene. Disse medlemmer vil da vise til at justert forslag fra Arbeiderpartiet er å styrke politidistriktene med 140 mill. kroner ut over regjeringens forslag i Prop. 1 S (2020–2021) og 10 mill. kroner til forprosjekt for bygging av felles norsk-svensk grensestasjon på Magnormoen. Disse medlemmer vil justere våre satsinger i tråd med dette i innstillingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til politiets driftsbudsjett som er 4 mrd. kroner høyere enn da den borgerlige regjeringen overtok etter åtte år med rød-grønn regjering. Det er også gjort konkrete investe-

ringer på om lag 5 mrd. kroner i samme periode. Politiet nærmer seg 3 200 flere årsverk enn tidligere, beredskapstroppen er utvidet med 50 pst., vi har bygget et nytt beredskapssenter på Taralrud der de skarpe polititressursene er samlet og der politiet fra hele landet skal trene. Det er kjøpt inn nye politihelikoptre og et landsdekkende nødnett er på plass. Disse medlemmer viser til at den nasjonale grunnberedskapen er styrket i hele landet, og at politiet har blitt mer moderne og tilpasset dagens kriminalitetsbilde med politireformen.

Disse medlemmer viser videre til at det er foreslått en satsing på 40 mill. kroner til personell som skal styrke grensesamarbeidet Frontex. Det foreslås også 26 mill. kroner til at politi fra hele landet kan trene mer ved politiets nasjonale beredskapssenter. Dette bidrar til å styrke politiets beredskapsevne i alle landets politidistrikt.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener sentraliseringsreformene i justissektoren har ført til større avstand mellom folk og sentrale, statlige tjenester. Disse medlemmer er sterkt kritiske til at folks behov for nærhet til tjenester som pass, våpentillatelse og utlendingsforvaltning er fjernet og vanskeliggjort over hele landet. Disse medlemmer viser til at politiet har en viktig oppgave knyttet til både forvaltningsoppgaver og veiledning for vanlige folk.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet ønsker å kutte i sentralt politibyråkrati og heller fordele mer midler til politidistriktene. Disse midlene er foreslått brukt til kjøretøyinvesteringer, ansettelse av ferdigutdannede politifolk, øke opptaket av studenter til Politihøgskolen fra 400 til 550, styrking av grensekontrollen, etterforskning, påtalemyndigheten og organisert kriminalitet i politidistriktene.

Disse medlemmer viser til at 19 lensmannskontor, ifølge SSBs statistikk per 2019, ikke hadde fast bemanning. Disse medlemmer viser til at det ifølge SSB har forsvunnet over 1 100 politiansatte fra nær 200 kommuner i perioden 2016–2019. Disse medlemmer understreker at mye av bemanningsveksten har kommet ved politidistriktenes hovedseter og i sentral administrasjon og byråkrati. De 12 nye hovedsetene har fått over 1 500 nye ansatte i perioden 2016–2019 ifølge SSB.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har tilrettelagt for en ekstrem vekst i sentralt politibyråkrati. Siden 2013 har antall politibyråkrater i POD, PIT og PFT vokst med over 700 årsverk. Disse medlemmer viser til at antall politifolk i POD har nær blitt doblet siden 2013. Disse medlemmer viser til at målet om 2 politifolk per 1 000 innbyggere slår svært skjevt ut i de ulike politidistriktene. Disse medlemmer viser til at Sør-Vest politidistrikt har hatt en netto nedgang på 135 politiårsverk fra juli 2019 til oktober 2020. Disse

medlemmer viser til at Sør-Øst politidistrikt har økt med totalt 50 politifolk siden 2013. Disse medlemmer viser videre til at Sør-Øst politidistrikt har hatt en netto nedgang på 13 politifolk siden stortingsvalget i 2017 til oktober 2020.

Disse medlemmer viser til at det var 762 uteksaminerte politifolk 2017–2020 som per 30. september 2020 stod uten jobb i politiet. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår 540 mill. kroner mer enn regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) til politiet i kap. 440, og foreslår følgende fordeling av midlene:

- 115 mill. kroner til flere politifolk i politidistriktene
- 100 mill. kroner til påtalemyndigheten
- 50 mill. kroner til nye patruljekjøretøy
- 40 mill. kroner til grensekontroll
- 30 mill. kroner til nye lensmannskontor og politiposter
- 30 mill. kroner til innsats mot organisert kriminalitet i politidistriktene
- 100 mill. kroner til dedikert gjengenhet mot organisert kriminalitet ved Kripos
- 30 mill. kroner til å etablere politihelikopterbase i Nord-Norge
- 15 mill. kroner til å styrke politiet på steder med områdeløft
- 20 mill. kroner for å styrke politiets arbeid mot arbeidslivskriminalitet
- 10 mill. kroner til barnehusene, inkl. satellitt i Kristiansund.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har lagt ned over 120 lensmannskontor og nå tilrettelegger for nedleggelse av politistasjoner også i byene, herunder den planlagte sammenslåing av politistasjonene Manglerud og Stovner til ett felles bygg i Oslo. Disse medlemmer er sterkt kritiske til denne utviklingen og vil ha politiet ut blant folk både i by og bygd.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet øremerker 30 mill. kroner for flere lensmannskontor og politiposter i alternativt budsjett. Disse medlemmer viser til at den samlede kostnaden for leie av de 60 lensmannskontorene som ble lagt ned i Vest, Innlandet, Trøndelag, Troms og Finnmark politidistrikt kostet under 10 mill. kroner til sammen i 2016. Disse medlemmer mener at 30 mill. kroner vil medføre at flere titalls lensmannskontor og politiposter kan opprettes i både distriktene og byene.

Disse medlemmer understreker at de 30 mill. kronene er foreslått til husleie, men at bemanning og innhold skal bestå både av nyansatte og flytting av ansatte som har blitt sentralisert på grunn av nærpolitireformen. Det foreslås 400 mill. kroner til styrking av politiet i distriktene, herunder politifolk, politijurister, kjø-

retøy, innsats mot gjenger og organisert kriminalitet, områdeløft mv.

Disse medlemmer viser til at den teknologiske utviklingen også gjør at politifolk, i likhet med mange arbeidsgrupper, kan utføre mange arbeidsoppgaver via nettet og er derfor ikke avhengig av å sitte stuet sammen på svindyre kontorer i storbyene. Disse medlemmer viser til at det ikke er noe hinder for at politifolk på lensmannskontor eller politiposter med dagens teknologiske løsninger kan løse politioppgaver som blant annet patruljering på Internett, avdekke og bekjempe vold i nære relasjoner, dyrepoliti, utøve grensekontroll, avdekke og etterforske fiskerikriminalitet, arbeide mot ekstremisme osv. – og samtidig være tilgjengelige for utrykning – være en beredskapsressurs og bygge relasjoner med lokalbefolkning rundt omkring i hele Norge.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i tillegg foreslår en styrking av Statens barnehus på 10 mill. kroner, inkludert oppretting av en «satellitt» av denne tjenesten i Kristiansund. Barnehusene har en viktig rolle i etterforskningen av alvorlig kriminalitet, og disse medlemmer viser til at Senterpartiet er opptatt av at barn skal få like god hjelp uavhengig av hvor i landet de bor. I tillegg foreslår Senterpartiet en pakke for å styrke innsatsen mot økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet.

Disse medlemmer viser til at frivillige organisasjoner er viktige bidragsytere til kriminalitetsforebygging og foreslår å sette av 5 mill. kroner til dette viktige arbeidet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti henviser til at Norge har blitt bedt om av FN om å straffeforfølge egne krigsforbrytere fra Irak og Syria. Seksjon for internasjonale forbrytelser (SIF) i Kripos er seksjonen i norsk politi som blant annet har ansvaret for å etterforske eventuelle krigsforbrytelser begått av norske fremmedkrigere i Syria og Irak.

På denne bakgrunn viser dette medlem til at Sosialistisk Venstreparti vil, i sitt alternative budsjett, øremerke 10 mill. kroner for å styrke politiets arbeid med etterforskning av internasjonale krigsforbrytelser.

ANALYSE AV DNA

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser til at Stortinget i 2008, som en del av arbeidet med DNA-reformen, besluttet at den nasjonale DNA-kapasiteten skal utvides ved å etablere et nytt analyselaboratorium ved UiT Norges arktiske universitet (UiT). Et slikt laboratorium skal sikre god nok framtidig kapasitet, et bredere nasjonalt kompetansemiljø og økt rettssikkerhet i form av «second opinion». Det er siden det første stortingsvedtaket brukt 81 mill. kroner på å bygge opp Rettsgenetisk senter (RGS)

ved UiT med fullverdig infrastruktur, laboratorier, akkreditering og fagkompetanse.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet legger til grunn at når analysevirksomheten ved RGS er i full drift fra 2022, er den estimerte kostnad 14,650 mill. kroner i året (2021 kroner), som skal bevilges til senteret over statsbudsjettet. I det første ordinære driftsåret vil produksjonen gradvis trappes opp, og det bevilges 7 mill. kroner til driften av RGS ved UiT i 2021.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, konstaterer samtidig, tross en rekke merknader og føringer fra Stortinget, senest i forbindelse med vedtak i Innst. 390 S (2017–2018), at det fortsatt ikke er øremerket penger til driften av analysevirksomhet ved RGS. Mens OUS HF mottar en fast og forutsigbar rammefinansiering for DNA-analyser over HODs budsjett, øremerkes det ikke midler til analysevirksomhet til RGS. I henhold til Politidirektoratets tall, er den årlige kostnaden for å utføre 15 pst. av de nasjonale DNA-analysene for rettsapparatet 14,650 mill. kroner ved helårsdrift.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er tilfredse med at det bevilges midler til driften av RGS ved UiT i 2021 slik at arbeidet kan settes i gang som forutsatt av Stortinget. Disse medlemmer vil peke på at Arbeiderpartiet gjentatte ganger har tatt opp behovet for satsing på dette viktige prosjektet, blant annet i representantforslagene Dokument 8:67 S (2013–2014) og Dokument 8:191 S (2017–2018), der Stortinget vedtok at Rettsgenetisk senter (RGS) ved UiT Norges arktiske universitet kan utføre DNA-analyser for bruk i strafferettspleien, og ba regjeringen legge til rette for at RGS kan levere fra 10 til 25 pst. av de analysene det er behov for. Disse medlemmer mener det er på sin plass at RGS får bevilget de rammer som er nødvendig for at Stortingets vedtak kan følges opp.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet ønsker å utnytte kapasiteten ved Rettsgenetisk senter i Tromsø og setter av 4 mill. kroner ut over regjeringens forslag til dette formålet i 2021.

BEMANNING I POLITIET

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det er positivt at de midlertidige stillingene politiet er tilført som en følge av koronapandemien, gjøres permanente. Flertallet vil vise til at nærpoltiet ikke er styrket under regjeringen Solberg og at forliket om nærpoltireformen er brutt. Flertallet mener det er helt nødvendig å sørge for

bedre politibemanning i de geografiske driftsenhetene (GDE) og på høy tid å levere på Stortingets vedtak om å styrke alle gjenværende lensmannskontor. Flertallet er likevel bekymret for at det kan ta tid før de midlertidige stillingene kan tilfalle politidistriktene ettersom den naturlige forutsetningen er at behovene knyttet til koronapandemien avtar. Flertallet vil vise til at flere politidistrikt går 2021 i møte med svært trange budsjetter og noen steder behov for å kutte i bemanningen uten økte driftsbudsjetter. Flertallet mener derfor at regjeringens forslag til driftsbudsjett er for dårlig og at det må tas høyde for at koronapandemiens ekstraordinære behov vil kunne være godt ut over våren 2021.

Flertallet mener det er beklagelig at regjeringen Solberg ikke har evnet å prioritere helheten i straffesakskjeden. Ofre for kriminalitet står i lange køer på grunn av store kapasitetsproblemer i både etterforskningsleddet og i påtale. Flertallet vil også vise til at kriminelle i større utstrekning får strafferabatter som følge av at saker ikke behandles for domstolene innen rimelig tid.

Flertallet vil vise til den alarmerende beskrivelsen politijuristene også gav justiskomiteen under budsjettøringen både i fjor og i år. Flertallet mener det rettes for lite oppmerksomhet mot at kapasiteten i påtale i politiet er sprengt. I tillegg til et for svakt etterforskningsløft mangler det et påtaleløft, og det vises til merknader tidligere i innstillingen og til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett.

Flertallet vil vise til innspill fra LO, NTL, PARAT og Politijuristene som peker på behovet for flere sivile stillinger. Flertallet mener det er et problem at regjeringen ikke har hatt oppmerksomhet rundt behov for de sivile stillingene. Gjennom en rigid målstyring for å nå målet om 2 politibetjenter pr. 1 000 innbyggere, reagerer også flertallet på at flere politiutdannede er ansatt i sivile stillinger i politidistriktene for å tilfredsstille måltallene. Flertallet vil vise til at dette bryter med både intensjonen og bakgrunnen for målet om 2 pr. 1 000 fra 2008. Flertallet vil vise til at det var en klar forutsetning at det også skulle være en vekst i de sivile stillingene.

Flertallet mener det er behov for en ny grundig analyse av politiets fremtidige oppgaver og behov, slik flertallet har foreslått gjennom hele stortingsperioden. Flertallet vil vise til at da rapporten «Politiet mot år 2020» kom i 2008, der målet om 2 politifolk per 1 000 innbyggere innen 2020 ble lansert, het det at dette var et minimum for å «sikre en forsvarlig polititjeneste». Siden 2008 har det skjedd store endringer i politiets oppgaveportefølje, og flertallet mener det trengs en ny grundig bemanningsanalyse. Flertallet mener det er behov for å fortsette å styrke den samlede politikraften også etter 2020.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg som skal gjennomføre en grundig analyse av politiets bemannings- og ressursbehov ut ifra oppgaveutviklingen i de senere år og politiets forventede framtidige oppgaver. Analysen bør kunne ut i en anbefaling om bemanningsbehov for sivile stillinger og mål for politidekningen i Norge i tiårene framover.»

Flertallet mener hovedårsaken til at flere av politidistriktene våre har stort merforbruk, ikke klarer å holde responstider flere steder og at det er en propp i straffesakskjeden, er fordi regjeringen Solberg har underfinansiert «nærpolitireformen». Flertallet vil vise til at reformen ikke skulle bli en sparerreform. Til tross for inngåtte forlik og vedtak i Stortinget har regjeringen Solberg levert altfor stramme driftsbudsjett til politiet i flere år. Flertallet vil vise til at konsekvensen av dette sammen med regjeringens feilslåtte ABE-reform, er store kapasitetsproblemer.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det er foreslått en økning på politibudsjettet med over 500 mill. kroner. Dette innebærer blant annet at de 400 stillingene som ble midlertidig opprettet i forbindelse med koronapandemien, nå blir permanente og fordelt ut i politidistriktene. Disse medlemmer viser til at det foreslås bevilget 477,8 mill. kroner til dette formålet. Disse medlemmer viser til at det nasjonale målet om 2 politifolk per 1 000 innbygger blir nådd i 2021. Disse medlemmer viser til at det måtte en borgerlig regjering til for å nå dette målet, og i perioden 2013–2020 har politibemanningen økt med 24 pst. mot den rød-grønne regjeringens 4 pst. i perioden 2005–2013.

Disse medlemmer viser til at den historiske satsingen med 400 nye stillinger i politiet i 2021 skal overføres til de geografiske driftsenhetene i hvert politidistrikt når det ekstraordinære bemanningsbehovet som oppstod i forbindelse med virusutbruddet er borte. Inn til situasjonen er mer avklart, er stillingene fordelt der det er størst behov med tanke på koronasituasjonen. På sikt er denne satsingen et viktig ledd i å styrke politidistriktene og styrke den delen av politiet som er nærest folk.

PÅTALEJURISTENE – RESSURSER OG PLASSERING I BUDSJETTET

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til at en samlet komité skrev følgende merknad om påtalejuristenes plassering i budsjettet i 2019:

«Komiteen vil understreke at finansieringen av påtalemyndigheten er viktig for å sikre balanse, rettssik-

kerhet og kvalitet i straffesakskjeden. Det har lenge vært en ulempe at bevilgningene til denne delen av påtalemyndigheten ikke fremkommer tydelig av statsbudsjettet. Komiteen er av den oppfatning at det å synliggjøre finanseringen av påtalemyndigheten i politiet i en egen sum i fremtidige statsbudsjett kan være nyttig og hensiktsmessig, samtidig som politimestrenes handlefrihet til å prioritere ressursene innenfor sitt distrikt opprettholdes.»

Flertallet mener det er positivt at regjeringen synliggjør sitt forslag til bevilgning for påtale i politiet i budsjettproposisjonens tekstdel, men mener dette ikke er godt nok. Flertallet mener det er avgjørende viktig å sørge for at bevilgningen til påtalejurister i politiet synliggjøres i et eget kapittel eller egen postplassering under kap. 440. Flertallet merker seg at statssekretær i Justis- og beredskapsdepartementet Thor Kleppen Sættem uttalte på NRK-programmet Dagsnytt 18 den 25. november at departementet og justiskomiteen hadde respondert positivt på innspillet fra Politijuristene om å ha midlene til påtale i politiet på et eget budsjettkapittel. Flertallet vil bemerke at det ikke ligger et forslag om det i årets forslag til justisbudsjett. Flertallet har også i forbindelse med statsbudsjettet sendt spørsmål til Justis- og beredskapsdepartementet for å finne ut hvor mange jurister som er ansatt i påtale i politidistriktene. Dette får ikke flertallet svar på, og er kjent med at heller ikke Politijuristene får en slik oversikt.

Flertallet vil vise til at situasjonen for påtale i politiet er svært kritisk i flere politidistrikter. Straffesakskjeden henger ikke sammen, og det er en stor flaskehals i påtaleseksjonen i politidistriktene. Flertallet vil understreke at bekymringer og beskjeder om kriselignende tilstander ikke er nye. Flertallet har helt siden 2015 fått bekymringsmeldinger fra landets påtalejurister, som særlig har økt i styrke de 3 siste årene. Flertallet mener vi står i en varslet krise og at formelle varsel som nå leveres fra politijuristene kunne og burde vært unngått. Allerede i 2018 kartla NRK situasjonen i alle de 12 politidistriktene, og tillitsvalgte i 11 av distriktene fortalte NRK den gangen om kriselignende tilstander. Flertallet mener situasjonen er alvorlig.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil også vise til Arbeiderpartiets merknad om situasjonen fra budsjettinnstillingen i 2019:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er glade for at regjeringspartiene er enig med opposisjonen i at påtalemyndigheten i politiet trenger en egen post under kapittel 440. Disse medlemmene mener man allerede i budsjettet for 2020 må øremerke midler til en påtaleseksjon som har sprengt kapasitet i politidistriktene. Disse medlemmene vil vise til at det i tillegg til at mangelfullt gjennomført etterforsklingsløft er krise blant påtalejuristene våre. Verst av alt er det for ofrene for kriminalitet som står i lange køer som følge av kapasitetsproblemene. Disse medlemmene lytter til Polit-

juristene som gav klart uttrykk på Justiskomiteens høring av det var behov for en kraftig styrking av påtale i politidistriktene dersom man skal kunne få ned de store straffesaksrestansene.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til oversikten NRK har kartlagt over utvalgte politidistrikt med oversikt over straffesaker i kø i politidistriktene:

Antall ubehandlede saker per november 2020:

Antall urørte saker i mer enn tre måneder i utvalgte politidistrikter i Norge:

- Sør-Øst politidistrikt: 4320
- Øst politidistrikt: 6000
- Innlandet politidistrikt: 2400
- Nordland politidistrikt: 862
- Oslo politidistrikt: 3429
- Troms politidistrikt: 700
- Vest politidistrikt: 2748
- Trøndelag politidistrikt: 1993

Antall urørte saker i mer enn tolv måneder i utvalgte politidistrikter i Norge:

- Sør-Øst politidistrikt: 780
- Øst politidistrikt: 1100
- Innlandet politidistrikt: 550
- Nordland politidistrikt: 199
- Oslo politidistrikt: 996
- Troms politidistrikt: 110
- Vest politidistrikt: 652
- Trøndelag politidistrikt: 349

Flertallet vil også peke på at denne oversikten viser at det er totalt 22 452 urørte saker som har ligget i mer enn 3 måneder, og 4 736 saker som har ligget i mer enn 1 år. Flertallet vil minne om at det bak hver sak er et offer, en gjerningsperson og involverte berørte parter i straffesaker.

Flertallet vil vise til at det i november 2020 ble levert inn et formelt varsel til POD fra Øst politidistrikt. De slår alarm om kritisk høy arbeidsbelastning. Flertallet merker seg at tillitsvalgte i politiet uttaler i mediene at varselet kunne kommet i mange andre politidistrikt. Pr. november 2020 ligger over 6 000 saker ubehandlet bare i Øst politidistrikt i mer enn tre måneder. 1 100 av dem har ligget i mer enn 12 måneder. Flertallet er sterkt bekymret over tilstanden som beskrives fra flere ansatte og tillitsvalgte, og er helt enig med politijuristene som sier at situasjonen utgjør en fare for folks rettssikkerhet. Flertallet vil vise til at enkelte påtalejurister sitter med så mye som 400 saker hver. Dette er et klart brudd etter flertallets syn på straffesaksinstruksjonen som sier at arbeidsgiver skal sørge for at juristene har en forsvarlig portefølje.

Flertallet mener bekymringene som kommer fra påtalejuristene i politidistriktene snart må gjøre inntrykk. Flertallet vil vise til ansatte som forteller om et kritisk arbeidspress, at ansatte tar til tårene på jobb og er svært frustrerte over egen hverdag. Ansatte blir anmeldt til Spesialenheten for politisaker for manglende kontroll på forhold i sakene, ansatte søker seg bort fra juriststillinger i politiet, og ufrivillig fleksitid bygges opp blant ansatte som er problematisk å få tatt ut på grunn av mye arbeidspress. Flertallet mener dette ikke kan fortsette. Flertallet vil vise til uttalelser fra en tillitsvalgt gitt til NRKs sak 24. november 2020 hvor vedkommende sier:

«Jeg ligger på 400 saker som jeg skal ha kontroll på. Det er ingen god følelse å kjenne at du ikke har kontroll på det du holder på med.»

Flertallet mener denne krisen nærmest er ignorert av regjeringen Solberg og Fremskrittspartiet. Flertallet vil minne om at Fremskrittspartiet har vært en del av Erna Solbergs regjering helt siden 2013 og frem til januar 2020, og muligens satt Norges-rekord i antall justisministere. Flertallet vil vise til at flere justisministere fra Fremskrittspartiet har vært klar over situasjonen i påtale i politidistriktene uten å gjøre noe for å møte utfordringene. Flertallet mener derfor det ikke er særlig troverdig at Fremskrittspartiet nå 11 måneder etter sin egen regjerings-exit mener dette er en krise som må rettes opp i. Flertallet vil peke på at Fremskrittspartiet har et stort ansvar for situasjonen og synes ansvarsfraskrivelse er svært lite kledelig.

Flertallet vil vise til at regjeringens forslag på 39 mill. kroner mer til påtale i politiet for 2021 på langt nær er tilstrekkelig for å løse problemene og de store restansene i straffesakskjeden. Flertallet mener Stortinget burde sørge for et påtaleløft som ville fjernet straffesaksrestansene og viser med det til Arbeiderpartiets statsbudsjett hvor det foreslås 61 mill. kroner ut over regjeringens forslag, noe som ville gitt påtale i politiet 100 mill. kroner. Flertallet vil vise til at Politijuristene har uttalt både i komiteens budsjettføring og i mediene at 100 mill. kroner ville ført til at straffesaksrestansene ville blitt fjernet. Flertallet vil understreke at det er ofre for kriminalitet som står i uverdige køer mens mange opplever at den kriminelle får strafferabatt på grunn av lang saksbehandlingstid. Flertallet vil understreke at for å sørge for et reelt løft må midlene styres dit de skal gjennom en egen post eller budsjettkapittel.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti registrerer at forliket mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet ikke førte til et løft for påtale i politiet. Disse medlemmer er skuffet over at forliket heller ikke sørget for at påtale i politidistriktene fikk

synliggjort bevilgningen til påtalejuristene i en egen post eller budsjettkapittel. Disse medlemmer registrerer at Fremskrittspartiet har vært raske med å kritisere regjeringen de selv var en del av i syv år så raskt de kom ut av regjeringskontorene, men når alt kommer til alt er Fremskrittspartiet regjeringen Solbergs støttehjul. Disse medlemmer mener det sier mye om prioriteringene til regjeringspartiene og Fremskrittspartiet at de velger å la være å følge opp justiskomiteens klare oppfordring om å synliggjøre bevilgningen til påtale i politiet, og heller ikke foreslår et løft som ville sørget for å få ned de lange køene av ofre for kriminalitet i straffesakskjeden.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser videre til at det er viktig å oppnå en god balanse i straffesakskjeden. Disse medlemmer viser til at det foreslås å styrke kapasitet i påtalemakten. Det er foreslått bevilget 39 mill. kroner til flere påtalejurister i politiet og 20 mill. kroner til Den høyere påtalemyndighet. Disse medlemmer merker seg at det er behov for flere påtalejurister for å kunne fordele arbeidsmengden bedre og lette arbeidspresset i påtalemyndigheten. 42,2 mill. kroner er også foreslått økt til midlertidige stillinger hos namsmannen for å kunne håndtere flere utleggsforretninger.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet understreker at påtalemyndigheten er navet i straffesakskjeden, og vil understreke behovet for at påtalemyndigheten settes i stand til å sikre hurtig saksangang for straffesakene. Det er behov for en kraftig satsing til påtalejuristene i politidistriktene, og Senterpartiet foreslår 100 mill. kroner mer enn regjeringen i sitt alternative budsjett. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet vil skille ut budsjettet til påtalejuristene i egen budsjettpost i politiet for å synliggjøre omfang samt sørge for at påtale ikke tappes for ressurser for å finansiere andre satsinger i politiet.

NÆRPOLITIREFORMEN

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti konstaterer at høyregjeringen har forlatt forliket om nærpolitireformen for lengst, og at situasjonen i politidistriktene står i nå er helt annerledes enn både mål og intensjoner i reformen hva gjelder et styrket nærpolti, et etterforskningsløft og tiltak for bedre kultur og ledelse tilsa. Disse medlemmer mener den reformen regjeringen Solberg gjennomfører, ikke er den reformen Stortinget faktisk vedtok, og disse medlemmer stiller seg derfor ikke bak gjennomføringen. Disse medlemmer konstaterer at regjeringen Solberg gjennomfører en «fjernpolitireform» stikk i strid med både forlik og vedtak i Stortinget. Disse medlemmer mener dette er

alvorlig og mener regjeringen Solberg ikke har vist evne eller vilje til justeringer eller å lytte til verken opposisjonen eller politiets egne tillitsvalgte. Disse medlemmer vil vise til Politiets Fellesforbund, som selv støttet reformen og intensjonene i den, flere ganger det siste året har uttalt at folk er holdt for narr. Disse medlemmer vil understreke at gjennomføringen av nærpolitireformen har brutt forliket som lå til grunn for reformen.

Disse medlemmer viser til merknader fra budsjettinnstillingene for 2019 og 2020, og som regjeringspartiene åpenbart trenger at står eksplisitt også i budsjettinnstillingen for 2021:

«Disse medlemmer vil vise til avtalen om politireformen inngått mellom regjeringspartiene, Venstre, Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet ga et klart løfte til innbyggerne. Disse medlemmer vil vise til forlikets del hvor dette fremkommer eksplisitt:

‘Et løfte til innbyggerne:

Innbyggerne skal vite hva de får og hva et «nærpoliti» vil bety i praksis for deres lokalsamfunn.

Disse medlemmer viser til kriteriene for ny tjenestedsstruktur som fremgår av Prop. 61 (2014–2015) punkt 5.3 og mener at det i tillegg skal legges til følgende kriterier for gjennomføring av endringer i tjenestedsstrukturen:

Hva innbyggerne skal få av tjenester etter endringene, og hvordan, skal legges frem skriftlig for kommunestyrene, dersom kommunen ønsker det. Politimesteren skal utarbeide dokumentet

Dokumentet skal være realistisk og tydelig, med vekt på hvordan det forebyggende arbeidet skal ivaretas, hvilken beredskap innbyggerne kan forvente og hvordan politiet vil sikre tett kontakt med bl.a. lokale, frivillige beredskapsorganisasjoner

Dokumentet må være utformet presist nok til at det er mulig å evaluere sluttresultatet

Alle berørte kommuner skal gis mulighet til å komme med en uttalelse om dokumentet. Uttalelsen skal tillegges vekt ved en eventuell klage»

Disse medlemmer understreker at kriteriene er minimumskriterier. Det er rom for lokale tilpasninger ut over dette. Prosessen skal gi politiet og innbyggerne forutsigbarhet og sikre et best mulig sluttresultat.

Disse medlemmer vil understreke følgende punkt:

‘Disse medlemmer viser til kriteriene for ny tjenestedsstruktur som fremgår av Prop. 61 (2014–2015) punkt 5.3 og mener at det i tillegg skal legges til følgende kriterier for gjennomføring av endringer i tjenestedsstrukturen.’

Disse medlemmer mener dette ikke kan forstås som at slike avtaler skal gjennomføres etter strukturendringene er gjennomført. Disse medlemmer har i flere år etterspurt oppfølging av dette løftet, konkret til flere justisministre. I 2019 kjenner disse medlemmer til at enkelte politidistrikt kom i gang med avtaler som kan minne om denne klare bestillingen. Disse medlemmer kjenner også til at flere ordførere ikke ville signere på avtalene da de ikke oppfylte innholdet fra forliket, ikke var konkrete nok og slik sett ikke etterprøvbare slik det ble formulert tydelig at det skulle være.

Disse medlemmer vil vise til kulepunkt 1 i ‘Et løfte til innbyggerne’. Der står det ‘dersom kommunen ønsker det’. For at en kommune skal vite om man ønsker en slik

avtale, må kommunen bli gjort oppmerksom på dette. Disse medlemmer kjenner ikke til at kommunene i tidlig fase ble gjort kjent med dette, tvert imot kjenner disse medlemmer til at flere kommuner aldri hadde hørt om denne muligheten. Disse medlemmer mener at det tyder på at kommunene ikke har hatt en reell mulighet til å be om en slik avtale de ble lovet å få. Disse medlemmer mener det er et politisk ansvar å sørge for at gjennomføringen av strukturen blir fulgt opp i tråd med forliket og konstaterer at så ikke skjedde, jf. «Et løfte til innbyggerne». Disse medlemmer mener at dette bruddet er en av årsakene til at vi nå i 2020 kan konstatere at nærpolitiet ikke er styrket slik lovet, at de gjenværende tjenestestedene ikke er styrket. Disse medlemmer vil påpeke at hele poenget med i gi et løfte til innbyggerne slik forliket gjorde, var for å sikre involvering og at polititjenesten lokalt skulle reformeres – det betyr blir bedre – etter endringene. Disse medlemmer vil vise til at begrepet «reform» betyr en forandring av de bestående forhold som er eller er ment å være til det bedre. Disse medlemmer konstaterer at så ikke har skjedd i vårt lokale politi hva gjelder et mer synlig og tilstedeværende politi.»

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til vedtak 579 og vedtak 580 i Innst. 143 S (2017–2018) som lyder:

‘Vedtak 579

Stortinget ber regjeringen sørge for en reell styrking av de lensmannskontorene som står igjen etter gjennomføringen av politireformen.

Vedtak 580

Stortinget ber regjeringen sikre at Stortingets føringer følges opp, og sikre at politiets tjenestesteder er tilstrekkelig bemannet til å kunne være aktivt til stede der folk er.

Disse medlemmer vil vise til vedtak fattet i Stortinget om at alle gjenværende tjenestesteder skulle styrkes. Disse medlemmer har svært mange eksempler på at det motsatte skjer ute. Flere steder i landet opplever man at tjenestesteder som står igjen etter strukturendringene, tappes for ressurser, folk og åpningstider begrenses. Disse medlemmer vil vise til eksempelvis politistasjoner og lensmannskontor som er forespeilet et tjenestested uten operativt politi. Selbu og Tydal, Midtre Haldingdal, Herøy og Dønna, Karasjok, Seljord, Vardø, Hardanger m.fl., er kommuner som disse medlemmer kjenner til at melder om et svekket tjenestetilbud til tross for at lensmannskontor/tjenestested står igjen etter strukturendringene i reformens strukturdelt. Kommunene etterlyser den styrkingen av tjenestene lensmannskontorene ga som også ble vedtatt av Stortinget. Kommunene opplever at de har fått færre eller ingen faste ansatte, svært reduserte åpningstider, samt at de har mistet tjenester som passutstedelse og sivile gjøremål. Avstander for å få ordnet slike gjøremål er nå svært lang mange steder. Spesielt er det vanskelig for kommunene at åpningstider ikke blir overholdt etter avtalen, på grunn av for lav bemanning. Heller ikke ordning med ambulerende møtepunkter som er blitt forespeilet har de fått flere steder.

Disse medlemmer mener at gjennomføringen av politireformen til nå ikke styrker vårt lokale politi, tvert imot så skjer det motsatte mange steder i landet. Disse medlemmer mener dette bør bekymre regjeringen.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener regjeringen ikke gjennomfører en nærpolitireform slik hovedintensjonen i reformen faktisk var.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til at eksemplene på lokale tjenestesteder og lensmannskontor som beviselig er ytterligere svekket siden i fjor, er flere. Flertallet vil vise til eksempelvis store steder som Lørenskog og Lier, men også steder som Vang, Måsøy, Ibestad, Florø, Åseral og Årdal for å nevne noen. Flertallet vil vise til at Arbeiderpartiets egne ordførere melder tilbake at det er stor frustrasjon lokalt over det de også klart oppfatter som løftebrudd og manglende oppfølging av Stortingets vilje.

Flertallet vil vise til at det tidvis i debatten om mindre tjenestesteder blir argumentert fra høyresiden at det er vanskelig å rekruttere til de minste stedene. I den forbindelse vil flertallet vise til eksempelvis Førde og Naustdal lensmannskontor som lyste ut en politibetjentstilling i fjor og fikk 288 søkere. Det samme kan vises til ved Rjukan politistasjon som lyste ut en fulltidsstilling og ett vikariat ved juletider i 2019 og mottok 312 søkere. Flertallet mener dette også viser at regjeringen ikke har sørget for å styrke politikraften tilstrekkelig og at mange politistudenter derfor står uten jobb.

Flertallet vil vise til at situasjonen i landets 12 politidistrikt er svært forskjellig. Felles for alle er at det er stort press på etterforskningsfeltet og påtalesiden, og at nærpolitiet ikke er styrket i nærheten av hva Stortinget har vedtatt eller i nærheten av målene i «Nærpolitireformen». Kapasiteten står ikke i stil til mengden og omfanget av straffesakene. De robuste enhetene nærpolitireformen skulle bygge, har ikke vist seg å ha god nok kapasitet. Flertallet vil påpeke at det var en grunnleggende forutsetning for gjennomføringen av nærpolitireformen at den ikke skulle gjennomføres som en sparereform. Situasjonen har blitt prekær gjennom en kraftig underfinansiering, slik at implementeringen av reformen har spist opp ressursene i distriktene. Flertallet mener det er positivt at regjeringen Solberg selv har innsett at gevinster av reformen ikke har vært mulig å høste, og at man derfor utsatte gevinstrealisering i revidert nasjonalbudsjett for 2020. Flertallet registrerer at regjeringen nå ser ut til å ville hente ut 53 mill. kroner i gevinstrealisering for 2021

Flertallet har i lang tid etterspurt den ventede stortingsmeldingen eller løypemeldingen som tidligere justisminister Kallmyr omtalte det som. Flertallet mener at de hyppige statsrådsskiftene i regjeringen Solberg har vært negativt for styringen av reformen, og ikke minst regjeringens evne til å levere en slik løypemelding. Flertallet viser til merknad fra budsjettinnstillingen for 2020 hvor det står:

«Disse medlemmene merker seg at statsråden svarte på justiskomiteens leders spørsmål 25. april 2019 at regjeringen ville legge frem en stortingsmelding i vårsesjonen. Disse medlemmer vil vise til at Stortinget nå er godt i gang med høstsesjonen og ingen melding er levert til Stortinget. Disse medlemmene er bekymret over at arbeidet med en melding og eventuelle justeringer drar svært lang ut i tid samtidig som vi stadig nærmer oss 2020. Disse medlemmene vil påpeke at statsråden selv skriver i sitt svar at: 'Politireformen er den høyest prioriterte utviklingsoppgaven i politiet frem til 2020'. Disse medlemmene mener det er svært lite sannsynlig at regjeringen kan nå målene i 'Nærpolitireformen' i 2020 og mener det viser mangel på gjennomføringsevne og handlekraft at både resultatene i politiet står målvis fra intensjonene i reformen, samt at regjeringen fremdeles ikke har levert denne viktige «løypemeldingen» til Stortinget.»

Flertallet vil vise til at den åttende justisministeren i regjeringen, Monica Mæland, la frem meldingen «Et politi for fremtiden» 22. juni 2020 og som Stortinget fikk overbrakt 30. september 2020. Flertallet vil vise til at meldingen er til behandling i justiskomiteen med planlagt avgivelse 16. februar 2021. Flertallet vil kort bemerke at det er lite i meldingen som er lagt frem som tilsier at dette er en melding som legger opp til verken nødvendige justeringer eller grep som kan imøtekomme behovene og kritikken reist mot regjeringens gjennomføring av nærpolitireformen slik tidligere statsråd Jøran Kallmyr fra Fremskrittspartiet bebudet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til forskning utført av Rune Glomseth ved Politihøgskolen i 2020 hvor det fremkommer at politiet i Norge, ifølge de fleste topplederne, er blitt mer sentralisert. Politiorganisasjonen er blitt mer hierarkisk, og etaten har på mange måter fått en sterkere sentral styring enn tidligere. Dette gjelder både mellom distrikt og Politidirektoratet, og innad i distriktene som har blitt vesentlig større i geografisk omfang, innbyggertall og antall ansatte. Reformen innebærer også at topplederne har fått flere ansatte å lede. Politimesterne er fjernere fra medarbeiderne og den politifaglige aktiviteten.

Disse medlemmer mener at den sentraliserende nærpolitireformen har ført til en kraftig svekking av politiets arbeid mot organisert kriminalitet. Gjenger og kriminelle grupper basert på Østlandsområdet driver med utstrakt kriminell virksomhet innenfor en rekke bransjer, står for storstilt smugling og omsetning av blant annet narkotika, våpen og varer. Disse gruppene er også involvert i både menneskehandel og hvitvasking.

Disse medlemmer viser til at nærpolitireformen har ført til en nedbygging av tilstedeværende lokalt politi i en rekke lokalsamfunn i både byer, tettsteder og bygder. Disse medlemmer viser til at Manglerud politistasjon stengte for publikum fra januar 2020, i tillegg har over 80 lensmannskontor per nå åpent 3 eller færre dager i uka. Flere lensmannskontor har verken åp-

ningstid eller ansatte. I tillegg er en rekke lensmannskontor nedlagt og tappet for personell. Ifølge SSB har over 1100 politiansatte blitt sentralisert bort fra nær 200 kommuner i perioden 2016–2019.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet registrerer at regjeringen ikke har fulgt opp vedtaket fra Stortinget med å styrke de gjenværende lensmannskontorene som ble foreslått og vedtatt i forbindelse med Dokument 8:10 S (2017–2018).

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at politiet er en av de høyest prioriterte etatene etter 7 år med borgerlig regjering. Etter terrorangrepet 22. juli 2011 har politiet blitt analysert og gått etter i sømmene av fagfolk som har levert sine rapporter. Alle anbefalingene fra Gjørv-kommisjonen er fulgt opp, det er gjennomført en politireform etter anbefalingene fra Politianalysen og det er ansatt 3 000 flere i politi- og lensmannsetaten, hvor rundt 2 000 er operative polititjenestemenn og -kvinner. Det er bygget et nytt beredskapssenter der politiet skal trene, det er kjøpt nytt teknisk utstyr og nye biler i alle politidistrikt, beredskapstroppen er utvidet, det ryddes opp i utdaterte IT-systemer i politiet og nødnettet er gjort landsdekkende. Disse medlemmer viser til at dette bare er noe av det som har skjedd i politietaten de siste årene.

Disse medlemmer viser til at politiet ikke var i nærheten av å være så opprustet under rød-grønt styre som de er nå. Disse medlemmer mener det er uklart hva slags politi Arbeiderpartiet og Senterpartiet ønsker seg. Det er ikke annet enn kritikk å spore når det kommer til regjeringens politisatsing og gjennomføringen av politireformen som Arbeiderpartiet selv var med på å vedta. Frem til nå har politidistriktene brukt mye ressurser på å kjøpe inn nytt utstyr og nye biler. Disse medlemmer viser til at regjeringen har konsekvent styrket politidistriktene hvert eneste år i statsbudsjettene. Hvis det er slik at Arbeiderpartiet er så uenig i regjeringens prioriteringer og satsinger i politietaten, får de heller begynne å snakke om hva de selv ønsker å gjøre med norsk politi. Disse medlemmer mener regjeringen har hatt en tydelig retning for hva den ønsker med politiet – både når det gjelder den skarpe beredskapen og den mer hverdagslige beredskapen. Disse medlemmer viser til at politiet etter politireformen er bedre rustet til å håndtere ny kriminalitet – særlig på nett når det gjelder overgrep mot barn. Disse medlemmer viser til at det har vært en viktig målsetting med politireformen å styrke fagmiljøene og kompetansen i politiet slik at de er bedre i stand til å håndtere ny kriminalitet. Disse medlemmer mener politireformen har vært viktig og står ved reformen og dens innhold.

GJENKriminalitet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener mer må gjøres i kampen mot kriminelle gjenger og nettverk. Disse medlemmer har fremmet en rekke forslag til tiltak de senere årene i for eksempel Dokument 8:39 S (2018–2019) om kriminelle gjenger og i Dokument 8:172 S (2018–2019) om en forpliktende handlingsplan mot vold og trusler med kniv. Disse medlemmer vil vise til Dokument 8:115 S (2020–2021) som er til behandling i Justiskomiteen høsten 2020 hvor disse medlemmer også har fremmet flere forslag på nytt med håp om større tilslutning til forslagene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener regjeringen er passiv og treg i arbeidet med å få på plass en modell for sivilrettslig inndragning. Flertallet viser til merknad fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i budsjettinnstillingen for 2020 hvor det sto:

«Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil framheve at hvis kriminalitet ikke skal lønne seg, må arbeidet med inndragning av midler fra kriminelle og straffedømte forbedres kraftig. I 2018 var det ca. 100 mill. kroner som ble inndratt, noe som bare er en promille av de flere milliardene vi vet er utbytte av kriminelle handlinger i Norge. I utredningen 'Fratakelse av utbytte fra økonomisk kriminalitet' fra 12. desember 2014 ble det blant annet foreslått en ny enhet for strafferettslig inndragning lagt under Økokrim.

Flertallet viser også til en annen utredning om sivilrettslig inndragning som ble sendt på høring med frist 15. februar 2017, der det foreslås nye lovhjemler for å gjennomføre inndragning utenfor strafferettssystemet. Det vil si at 'de begrenses til å inndra den berikelse som er oppnådd ved et lovbrudd' og ikke er en straff i lovens betydning. På denne måten ville en som har tjent en million på narkotikasalg kunne få inndratt denne vinningen, som en nullstilling av sin økonomiske situasjon slik den var før lovbruddet. Flertallet etterlyser regjeringens oppfølging av disse utredningene som vil kunne gi oss viktige og nødvendige nye redskaper i arbeidet med inndragning av kriminelle midler.

Flertallet har dessuten merket seg at justis- og beredskapsministeren og regjeringenspartiene i NRK Dagsrevyen tidligere i høst har hatt utspill om den modellen for sivilrettslig inndragning som brukes i Irland. Likevel varsles det ikke noe annet i statsbudsjettet for 2020 enn at Politidirektoratet 'arbeider med å forbedre statistikkene for inndragning'.

Flertallet merker seg at det i STRASAK-rapporten T1-T2 2020 står blant annet at samlet inndragningsbeløp er redusert i forhold til 2019. Samlet inndragningsbeløp var per andre tertial 2020 på 109,7 mill. kroner, mens det var på 145,2 mill. kroner i samme periode i 2019. Enkelt saker har stor påvirkning for resultatet i det enkelte år.

Flertallet merker seg at regjeringen har sendt et forslag på høring om straffelovens bestemmelser om inndragning, men mener dette fremstår som kosmetiske grep i § 67, i stedet for faktisk å gjøre det flertallet har foreslått i Dokument 8:115 S (2019–2020) om å øke bruken av § 68.

Flertallet vil også understreke viktigheten av å endre straffeloven slik flertallet igjen har foreslått, denne gangen i Dokument 8:115 S (2019–2020), om en ny aktsomhetsplikt i straffelovens regler om inndragning. En slik endring vil innebære at en passiv tredjeperson som gjemmer ulovlige verdier, for eksempel gjengledere, ikke skal kunne gå straffri. Flertallet vil også vise til merknad fra budsjettinnstillingen for 2020 hvor flertallet påpeker følgende:

«Flertallet mener videre det er viktig at lovene om inndragning oppdateres og forbedres, slik at de kan være effektive redskap for å møte de kriminelles stadig mer avanserte metoder for å skjule sine verdier. Dette gjelder både straffeloven § 68 om utvidet inndragning som er knyttet til en høy strafferamme, og reglene om foreldelse av inndragningskrav, som kan bety at pengene venter på straffedømte etter soning.»

Flertallet er svært bekymret over krisen blant påtalejuristene i politiet og at kapasiteten er sprengt. Flertallet vil vise til Politijuristene som tydelig uttrykker bekymring særlig knyttet til kampen mot organisert kriminalitet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til at Arbeiderpartiet foreslår et eget påtaleløft i sitt alternative statsbudsjett.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at det etter budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet er satt av 60 mill. kroner til ulike tiltak for bekjempelse av gjengkriminalitet.

Disse medlemmer viser til at regjeringspartiene sammen med Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag i innstillingen til Dokument 8:115 S (2020–2021) om tiltak mot gjengkriminalitet. Det opprettes egnede institusjoner i barnevernet etter barnevernloven § 4-24 om plassering uten eget samtykke blant annet for barn under kriminell lavalder, forslag om hvordan foreldre i større grad kan involveres og ansvarliggjøres for gjentatte lovbrudd som er begått av deres barn under kriminell lavalder, at det legges fram tiltak og forslag til lovendringer for å øke omfanget av og gjøre det enklere for politiet å inndra verdier som er tilegnet gjennom kriminelle handlinger, både gjennom sivilrettslig inndragning og i straffesaker, at det utredes et forslag om tillegg til straffelovens bestemmelser om inndragning av økonomisk utbytte, slik at det kan innføres en aktsomhetsplikt med straffeansvar for dem som lar gjengkriminal-

les verdier, biler, leiligheter m.m. stå i sitt navn, at det innføres oppholdsforbud i bestemte områder for de som begår kriminalitet der, at det innføres et forbud mot deltakelse i kriminelle gjenger og rekruttering til disse, at det opprettes exit-program og at knivvold registreres i STRASAK-rapporten.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det i det siste har vært en negativ utvikling knyttet til ungdomsvold og kriminelle gjenger, spesielt i de største byene. Dette medlem er bekymret for denne utviklingen og mener den bør tas på alvor. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett 2021 hvor det foreslås å styrke politiets arbeid med dette med 10 mill. kroner. Dette medlem vil påpeke at tiltakene som settes inn mot ungdomskriminalitet må være knyttet både til omfang og årsaker. Tverretattlig kunnskapsbasert tilnærming og helhetlige forebyggende reaksjoner og rehabiliteringstilbud for unge som begår kriminalitet er løsningen.

VOLD OG OVERGREP I NÆRE RELASJONER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke at overgrep og vold i nære relasjoner er et samfunnsproblem, og er grov kriminalitet som må forebygges langt bedre enn i dag. Det er også et folkehelseproblem. Overgrep og vold gjør barn og voksne syke og har alvorlige konsekvenser for livskvaliteten til de som rammes. Flertallet er bekymret for at mange faller ut av skole og arbeidsliv på grunn av vold. Kostnaden for den enkelte og for samfunnet er betydelig. Det finnes en rekke politiske grep for å bekjempe vold og overgrep. Det øker behovet for hjelpetiltak i skolen, psykisk og fysisk helsehjelp, barnevernstiltak, bistand fra krisesenter og økt behov for politiressurser.

Videre vil flertallet påpeke at ikke alle barn opplever at hjemmet er trygt. En rapport fra Folkehelseinstituttet viser at ett av fem barn blir lugget, kløpet, ristet eller slått med flat hånd. Om lag ett av tyve barn opplever alvorlig vold. Blant jenter rapporterer 10–20 pst. om seksuelle overgrep.

Flertallet mener at samfunnet må stille opp i tilfeller der hvor volden eller overgrepene skjer i familien, slik at ingen skal måtte stå alene. De som er utsatt for vold og overgrep skal få hjelp til å leve livet videre, også der hvor det er krevende på grunn av dårlig økonomi, manglende bolig eller et svakt nettverk.

Flertallet viser til at politiet i Oslo og andre har rapportert at vold i nære relasjoner ofte kan henge sammen med sosial kontroll og æresvold. Når voldsutøverene gjør det etter press og forventninger fra et større miljø eller en storfamilie, er det viktig også å etterforske

og avdekke dette slik at ansvarlige kan dømmes for medvirkning. Flertallet mener at politiets kompetanse og ressurser når det gjelder æresvold, må bygges opp slik at denne meget alvorlige formen for kriminalitet kan bekjempes bedre.

Flertallet mener at tiltaket mot vold og overgrep i nære relasjoner trenger ytterligere styrking. Vold og voldtekt i nære relasjoner er et av de mest utbredte lovbrudd i Norge. Nærmere én av ti kvinner i Norge rapporterer at de er blitt utsatt for vold eller voldtekt. På tross av norsk lovgivning og norske internasjonale forpliktelser blir svært mange av disse sakene henlagt, og kun et lite fåtall fører til domfellelse. Flertallet understreker derfor at norske myndigheter ikke i tilstrekkelig grad evner å beskytte mot vold og voldtekt i nære relasjoner. Dette rammer flere tusen ofre i Norge, men forhindrer i tillegg Norge i å ta en lederrolle i dette arbeidet internasjonalt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det foreslås at de som har blitt utsatt for vold og overgrep, skal få styrket hjelp innenfor helse, Nav, kommunale tilbud, barnevern og på justisfeltet. I tillegg trengs det et krafttak i det forebyggende arbeidet, for å hindre nye overgrep.

Disse medlemmer viser videre til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det i helsebudsjettet tillegges 25 mill. kroner til arbeid mot vold og overgrep, inkludert overgrepsmottak til fordeling i regionale helseforetak.

Disse medlemmer viser til at det i 2019 bodde 1 800 voksne og 1 450 barn på krisesentrene, og at de i forbindelse med covid-19-utbruddet er regnet som samfunnskritisk funksjon. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet ser på krisesentrene og krisesentersekretariatet som viktige samfunnsfunksjoner, og foreslår i sitt alternative budsjett å bevilge 4,8 mill. kroner til deres vold- og overgrepstelefon og chattelinje, som er gratis, døgnåpen og anonym. Hjelpetelefonen 116 006 er nasjonal, og for folk som opplever vold og overgrep i nære relasjoner. Bevilgningen gis over kap. 840 Tiltak mot vold og overgrep, post 70 Tilskudd til voldsforebyggende tiltak mm.

I tillegg vil disse medlemmer vise til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det foreslås å øke kommunesektorens handlingsrom med 3,45 mrd. kroner, noe som vil sette kommunene i bedre stand til å bistå dem som er utsatt for vold og overgrep. De økte overføringene til kommunene legger for eksempel til rette for et bedre krisesentertilbud, barnevern og lavterskel helsetilbud.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det også er lagt inn 4 mill. kroner til krisesentersekretariatet i tillegg til at budsjettet til

politidistriktene er styrket med 150 mill. kroner. Disse medlemmer vil også vise til sin merknad under politikapitlet hvor påtale i politiet styrkes med 61 mill. kroner. Et påtaleløft i politiet som disse medlemmer foreslår, vil være av avgjørende betydning for å bekjempe vold i nære relasjoner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at tiltak mot vold og overgrep i nære relasjoner trenger ytterligere styrking. Vold og voldtekt i nære relasjoner er en av de mest utbredte lovbrudd i Norge. Nærmere en av ti kvinner i Norge rapporterer at de er blitt utsatt for vold eller voldtekt. På tross av norsk lovgivning og norske internasjonale forpliktelser blir svært mange av disse sakene henlagt, og kun et lite fåtall fører til domfellelse. Dette medlem understreker derfor at norske myndigheter ikke i tilstrekkelig grad evner å beskytte mot vold og voldtekt i nære relasjoner. Dette rammer flere tusen ofre i Norge, men forhindrer i tillegg Norge fra å ta en lederrolle i dette arbeidet internasjonalt. Dette medlem foreslår at disse midlene øremerkes etterforskning på vold i nære relasjoner og voldtekt. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett hvor det også foreslås en ytterligere styrking hentet fra ulike sektorer på totalt på 319,8. mill. kroner til formålet, hvor 15 mill. kroner øremerkes til etterforskning av vold og overgrep i nære relasjoner herunder digital etterforskning av anmeldte seksuallovbrudd, og til satsing på Barnehus.

VÅPEN I POLITIET

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at under programkategori 6.40 kommer det ikke fram hvor mye midler det er foreslått avsatt til våpenkjøp til politiet. Dette har dette medlem etterlyst både ved budsjett og egne skriftlige spørsmål både til budsjettet for 2020 og ved dette budsjettet. Dette medlem viser til at det er opp til Politidirektoratet å disponere midlene i tråd med fastsatte mål og resultatkrav. Det framgår likevel at ca. 209 mill. kroner er avsatt til politiutstyr, hvorav våpenkjøp inngår i denne kategorien.

Dette medlem reagerer på manglende vilje til å skaffe Stortinget presis informasjon om politiets våpenbudsjett. Dette forhindrer Stortinget i å drive god budsjettering. På et prinsipielt nivå mener dette medlem at saken er mer alvorlig, fordi politiets tilgang til våpen handler om hvilken maktbruk som er tillatt at staten benytter mot sine innbyggere. Politiets tilgang og bruk av våpen skal derfor være underlagt effektiv kontroll. Dette er understreket i NOU 81:35, og i NOU 2017:9 (Om politi og bevæpning). En måte å kontrollere mengden av politiets maktmidler på er gjennom budsjettkontroll. Derfor er dette medlem, i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet, opptatt av at

både regjering og storting har oversikt og kontroll med politiets innkjøp av våpen. Dette medlem viser til at det er spesielt viktig nå, fordi storting og regjering de siste årene har gitt politiet flere utvidede fullmakter til bruk av våpen.

Dette medlem peker på at det er nødvendig å omstille energiproduksjonen på Svalbard, og finne en annen og mer stabil energikilde enn kull. Dette medlem vil derfor sette av 20 mill. kroner til å bygge opp lagringskapasitet og en batteriløsning for Svalbard.

ARBEIDSLIVSKRIMINALITET

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, ønsker en stor satsing og prioritet for et trygt og rettferdig arbeidsliv. Disse medlemmer påpeker at Riksrevisjonen har kritisert regjeringen for en svak og lite avskrekkende innsats mot arbeidslivskriminalitet, og slår fast at regjeringen må gjøre mer for å styrke Arbeidstilsynets kontroller og politiets etterforskning av denne typen saker. Til tross for dette, og til tross for en stadig økende oppgavemengde for kontrollmyndighetene, er antall ansatte i Arbeidstilsynet fortsatt under nivået for 2016–2017. Det er også kjent at offentlige kontrolltater ofte unnlater å politianmelde overtredelser fordi de vet at sakene uansett vil bli henlagt av politiet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett samlet foreslår å styrke Arbeidstilsynets, politiets og Skatteetatens innsats mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping med 101,15 mill. kroner ut over regjeringens forslag, samt å øke overtredelsesgebyrene i Arbeidstilsynet og Petroleumsstilsynet. Disse medlemmer vil vise til at 10 mill. kroner av denne satsingen er en del av Arbeiderpartiets alternative justisbudsjett, med hhv. 5 mill. kroner til A-krimisenter og 5 mill. kroner til Økokrim ut over regjeringens forslag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, ønsker å gjøre A-krimisentrene sterkere og mer operative, legge grunnlaget for bedre samarbeid mellom etatene og gi sentrene økte ressurser og virkemidler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett prioriterer opprettelse av et nytt A-krimisenter, lokalisert til Gjøvik i innlandet, for å nå Arbeiderpartiets mål om at hele landet skal dekkes av slike sentre.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke at et organisert

arbeidsliv er førstelinjeforsvaret mot useriøse arbeidsgivere, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Derfor mener flertallet det er kritikkverdig at regjeringen har ført en politikk de siste årene som svekker fagbevegelsen ved blant annet å gjøre det dyrere å være medlem i en fagforening.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å doble fradraget for fagforeningskontingenten. Sammen med andre forslag fremmet i Stortinget om blant annet kollektiv søksmålsrett, innstramminger i innleieregelverket og bruk av gjennomsnittsberegning av arbeidstid, vil dette gjøre det mer attraktivt å være fagorganisert og styrke fagforeningenes posisjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener innsatsen mot arbeidslivskriminalitet må styrkes også for å stanse farlige vogntog på norske veier. Bedre lønns- og arbeidsvilkår til sjåførene øker trafikksikkerheten.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet foreslår å bevilge 50 mill. kroner på utekontroll av kjøretøyer for å stanse farlige lastebiler med underbetalte sjåførere.

LØNNSTYVERI

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, anser kampen mot arbeidslivskriminalitet som sterkt svekket under regjeringen Solberg. Tall fra Arbeidstilsynet viser at det gis stadig færre pålegg, og at antallet anmeldte saker faller som en stein, fra 128 saker i 2017 til bare 72 saker i 2019. Flertallet har undersøkt hva som skjer med sakene hvor Arbeidstilsynet tilrår straffeforfølgning. Riksadvokaten beskriver i sin årsrapport en nedslående innsats på området:

«For så vidt gjelder arbeidslivskriminalitet, rapporterer de regionale statsadvokatembetene om svært få iretteføringer av store straffesaker i 2019, og flere embeter er ikke kjent med at det pågår etterforskning av store saker nå. Det stilles flere steder spørsmål ved politiets kapasitet til å etterforske straffesaker som avdekkes ved de regionale tverretatlige A-krimisentrene.»

Flertallet fremhever at til tross for at Riksadvokaten har pålagt påtalemyndigheten å prioritere arbeidslivskriminalitet, er det lite som tyder på at dette skjer i særlig utstrekning. Henleggelsesprosenten av arbeidsmiljø-saker var i 2019 mellom 50–80 pst., ifølge en utspørring Fagbladet hadde i politidistriktene sommeren 2019.

Flertallet peker på at dersom alvorlige saker henlegges, sender man et signal om at det i realiteten ikke er

noen risiko knyttet til å utføre alvorlig arbeidslivskriminalitet, da verken tilsynsmyndigheter eller domsmyndighet er satt i stand til å gjennomføre effektive sanksjoner.

Flertallet vil vise til at regjeringen har sendt ut et forslag om å kriminalisere lønnstyveri etter krav fra fagbevegelsen. Flertallet er tydelige på at forslaget er altfor svakt utformet. For virkelig å ta tak i problemet, må man anerkjenne at dette er kriminalitet. Først når bestemmelser innlemmes som egen paragraf i straffeloven, vil lovverket også omfatte de overtredelser som ikke kommer under arbeidsmiljølovens virkeområde. Flertallet fremhever at lønnstyveri også er tyveri, og reaksjonene mot dette må gjenspeile alvorlighetsgraden ved slik kriminalitet.

Flertallet vil påpeke at med et sulteføret Arbeids-tilsyn som gjennom de siste stortingsperiodene er blitt pålagt årlige avbyråkratiseringskutt, og som har stadig færre kontrollører og påfølgende kontroller, mener flertallet det ikke ser lyst ut. Når alvorlige saker henlegges, hjelper det heller ikke med strammere lovgivning. Dette er verktøy som må virke sammen, og som ikke kan behandles hver for seg. Flertallet påpeker at regjeringen Solberg har hatt to regjeringsperioder på seg til å vise at kampen mot arbeidslivskriminalitet er mer enn prat, men registrerer at det ikke virker som om man er villig til å omsette ord til handling.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til ny bestemmelse i straffeloven som omhandler de ulike formene for lønnstyveri. Strafferammen for den nye bestemmelsen må harmoniseres med straffeloven §§ 324 og 325 (underslag og grovt underslag).»

«Stortinget ber regjeringen utrede og legge frem for Stortinget en gjennomgang av antall anmeldelser og straffereaksjoner knyttet til saker som kan anses som lønnstyveri de siste fem årene.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag tilsvarende den svenske 'Lag (2016:774) om oppgiftsskyldighet ved samverkan mot viss organiserad brottslighet', som sørger for at regler for deling av ellers taushetsbelagt informasjon blir tilsi-desatt eller innskrenket når forskjellige etater/myndigheter jobber sammen med kontroll og etterforskning av spesielle kriminalitetsområder.»

HATKRIMINALITET

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil vise til partienes alternative statsbudsjett hvor vi foreslår å om-disponere 1,8 mill. kroner fra Human Rights Service (kap. 400 post 70) til Rosa kompetanse justis sitt arbeid

med opplysningsarbeid om hatkriminalitet under kap. 440 post 70.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet foreslår å styrke kap. 440 post 70, herunder Rosa kompetanse justis, med fem millioner kroner, i tillegg omdisponeres 1,8 mill. kroner fra Human Rights Service (kap. 400 post 70).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til at flertallet i lang tid har jobbet for å bekjempe hatkriminalitet og viser til at Arbeiderpartiet i januar 2018 fremmet følgende forslag som fikk flertall og ble vedtatt:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å utvide straffelovens bestemmelser om hatefulle ytringer, hatkriminalitet og diskriminering slik at de også omfatter hatefulle ytringer som fremsettes, eller diskriminering som utøves på grunn av en persons kjønnsuttrykk eller kjønnsidentitet.»

Flertallet vil vise til at bakgrunnen var at forslagsstillerne mente straffeloven måtte utvides og styrkes, at det var nødvendig å slå hardere ned på vold som utøves bare fordi du lever og er den du er. Sammen med Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet skrev forslagsstillerne fra Arbeiderpartiet i innstillingen følgende:

«Hatkriminalitet skaper ofre på mange nivåer. I tillegg til å ramme dem som direkte utsettes for vold, diskriminering eller trusler, skaper hatkriminalitet utrygghet for store grupper av befolkningen. I tillegg rammes demokratiske kjerneverdier som likeverd, trygghet, ytringsfrihet og retten til å være seg selv. Et samfunn som hviler på prinsippet om at alle mennesker er likeverdige, må ta hatmotivert vold og diskriminering alvorlig.»

Flertallet er glade for at regjeringen fulgte opp anmodningsvedtaket som ble fattet etter forslaget fremmet fra Arbeiderpartiet. Flertallet vil vise til behandlingen av Prop. 66 S (2019–2020) hvor flertallet har understreket at slik det er i dag, har homofile, men ikke transpersoner, et strafferettslig vern dersom de blir utsatt for diskriminering, hatefulle ytringer eller annen hatkriminalitet, herunder vold. Moderne forståelse av forholdet mellom kjønn, identitet og seksualitet, kombinert med faktiske opplevelser fra gruppen som utfordrer den tradisjonelle kjønnsnormen, tilsier at det ikke bør skilles mellom disse diskrimineringsgrunnlagene. Personer med kjønnsuttrykk og kjønnsidentitet som utfordrer samfunnets normer, trenger et spesielt vern.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at innsatsen mot hatkriminalitet også styrkes i forslaget til statsbudsjett for 2021. Det foreslås til sammen 10

mill. kroner der 7 mill. kroner skal gå til stillinger til et nasjonalt kompetansemiljø som skal være til støtte for alle politidistrikt. Kompetansemiljøet skal bygge på og forsterke allerede eksisterende miljøer som har kunnskap om feltet i politiet. Det foreslås videre 3 mill. kroner til forskning på feltet som skal bidra til å øke forståelsen av fenomenet. Et nasjonalt kompetansemiljø vil være et verdifullt bidrag til å løfte politiets arbeid med forebygging og bekjempelse av hatkriminalitet.

Kap. 3440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 442 Politihøgskolen

Komiteen viser til at Politihøgskolen (PHS) er den sentrale utdanningsinstitusjonen for politi- og lensmannsetaten i Norge og har som hovedoppgave å drive utdanning, forskning og formidling. Den skal være en profesjonsrettet utdanningsinstitusjon på høyt nivå, som utvikler og formidler de kunnskaper, ferdigheter og holdninger som politiet må ha for å bidra til å sikre trygghet, lovlighet og orden i samfunnet.

Komiteen viser til at bemanningen ved PHS per 31. mars 2020 utgjorde 418 årsverk. Det blir foreslått en bevilgning på post 1 på 631,9 mill. kroner.

Komiteen understreker at et godt utdannet politikorps er en grunnpilar i en rettsstat. Norge har som ett av få land i verden en treårig bachelorutdannelse som sikrer et enhetlig og kompetent politi som rustes til å løse politiets komplekse oppgaver i å forebygge, avdekke og etterforske kriminalitet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at den rød-grønne regjeringen satset kraftig på Politihøgskolen og økte opptaket til 720 studenter årlig. Flertallet understreker at uten denne satsingen hadde ikke målsettingen om å nå 2 politifolk per 1 000 innbygger vært mulig.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen foreslår å opprettholde opptaket på Politihøgskolen på lave 400 studenter årlig. Disse medlemmer mener dette er en for defensiv tilnærming og foreslår derfor å øke opptaket til 550 studenter årlig. Disse medlemmer viser til at 550 studenter årlig gjør det mulig å øke bemanningen i politiet fremfor 400 som kun holder til å erstatte naturlig avgang og opprettholde dagens nivå.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til at flere storting har uttalt at man ønsker etablering av en ny Politihøgskole (PHS), i

Osloregionen men utenfor Oslo. Disse medlemmer er klar over at en ny PHS vil kunne endre strukturen av dagens organisering, men ser at et nytt bygg tilrettelagt og designet for dette formålet vil oppveie slike forhold. Disse medlemmer kan ikke se at det eksisterer grunnlag for å hevde at det er nødvendig å bygge det som et såkalt «formålsbygg» og mener derfor at et nytt bygg skal etableres gjennom vanlig konkurranse.

En åpen konkurranse vil gi best samfunnsøkonomi, og disse medlemmer forutsetter videre at dagens kostnadsramme til husleie skal kunne videreføres. For disse medlemmer er tiden inne for å initiere en oppstart med målsetting om at bygget skal stå ferdig til skolestart høsten 2024.

Kap. 3442 Politihøgskolen

Komiteen viser til at Politihøgskolens (PHS) inntekter kommer fra kursvirksomhet, utleie, kantinesalg og salg av bøker, samt mulige inntekter fra oppdragsvirksomhet. Komiteen viser til proposisjonen og har for øvrig ingen merknader.

Kap. 444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

Komiteen legger til grunn at PSTs primære ansvar er å forebygge og etterforske straffbare handlinger mot rikets sikkerhet gjennom ulike metoder og arbeidsmåter. Sentralt står innsamling av informasjon om personer og grupper som kan utgjøre en trussel, utarbeidelse av ulike analyser og trusselvurderinger, etterforskning og andre operative tiltak og rådgivning. PST har også det nasjonale ansvaret for å utføre livvaktjeneste på norsk jord for norske og utenlandske myndighetspersoner. PST er både en etterretningstjeneste, en trygghetstjeneste og en polititjeneste.

Komiteen viser til at trusselbildet er krevende, og at PST skal ivareta mange funksjoner for å forebygge og avverge trusler mot rikets sikkerhet. Komiteen forventer at PSTs arbeidsoppgaver trolig vil øke ytterligere i årene som kommer, som følge av den internasjonale sikkerhetssituasjonen.

Komiteen vil understreke viktigheten av at PST og Forsvarets etterretningstjeneste fortsetter samarbeidet og samhandlingen, og komiteen legger stor vekt på etableringen av det felles kontraterrorsenteret.

Komiteen merker seg at bemanningen i PST per 31. mars 2020 utgjorde 565 årsverk. Det blir totalt foreslått en bevilgning på post 1 på 968,0 mill. kroner.

Kap. 3444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 445 Den høyere påtalemyndighet

Komiteen viser til at det er påtalemakta sitt ansvar å leie etterforskinga, førebu og føre saker for retten.

Komiteen viser til den viktige tilsynsoppgåva statsadvokatembeta har overfor politidistrikta, som inneber å kontrollere om kvaliteten, oppnådde mål og prioriteringar, er i tråd med føringane frå Stortinget og Riksadvokaten.

Komiteen merker seg at påtalemakta sitt arbeid med NAV-sakene har krevd særskilte ressursar. Påtalemakta har vore styrkt for å sikre ein sentralisert og ein-skapleg behandling av sakene.

Komiteen vil peike på at det er ein føresetnad for ei effektiv straffesakskjede at den høgare påtalemakta har tilstrekkelege ressursar til rådvælde. Sakene som dei handsamar, aukar i kompleksitet og omfang og krev store ressursar. Rask og korrekt sakshandsaming er ein viktig garanti for rettstryggleiken.

Komiteen viser til at det blir foreslått å løyve 301,0 mill. kroner på post 1.

Kap. 3445 Den høgere påtalemyndighet

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 446 Den militære påtalemyndighet

Komiteen viser til at den militære påtalemakta ligg administrativt under Justis- og beredskapsdepartementet, men på påtaleområdet ligg ho under Riksadvokaten. Komiteen viser vidare til at det blir foreslått løyvd 9,1 mill. kroner på post 1.

Komiteen vil understreke at det er viktig å sørgje for god kompetanse i den militære påtalemakta. Dette er avgjerande for ei effektiv og korrekt sakshandsaming, og for at den militære påtalemakta skal inneha særleg kompetanse innan folkerett og irettføring av krigsbrottsverk.

Kap. 448 Grensekommisæreren

Komiteen viser til omtalen i budsjettforslaget av Grensekommisæreren hovudoppgaver og understreker nødvendigheten av å møte russiske grensemyndigheter for å løse og forebygge eventuelle konflikter. Bemanningen ved Grensekommisariatet utgjorde fem årsverk per 31. mars 2020. Komiteen viser til at det foreslås bevilget 5,8 mill. kroner på kap. 448 post 1.

Kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)

Komiteen viser til at Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) har ei sentral rolle i samfunnstryggleikskjeda og er på vegner av Justis- og beredskapsdepartementet fag- og tilsynsorgan på det sivile samfunnstryggleiksområdet. Sivilforsvaret, Nasjonalt utdanningssenter for samfunnstryggleik og beredskap og Noregs brannskule ligg under DSB. Komiteen viser til at DSB i tillegg er nasjonal brann- og eltryggleiksmyndighet og er ansvarleg for nød- og beredskapskommu-

nikasjon. DSB er og ansvarleg for staten sin eigarskap til Nødnett.

Komiteen viser vidare til at Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) har ei viktig rolle med omsyn til oversikt over risiko og sårbarheit i samfunnet og i å vere pådrivar i arbeidet med å førebygge ulykker, kriser og andre uønskete hendingar. DSB skal sørge for god beredskap og effektiv ulykkes- og krisehandtering.

Komiteen viser til at løyvingane på kapitlet skal dekke alle ordinære utgifter og investeringar for DSB med underliggende driftseiningar, medreikna sivilforsvaret. Komiteen viser vidare til at bemanninga per 31. desember 2019 utgjorde 568 årsverk, og at dette ikkje inkluderer dei tenestepliktige styrkane i Sivilforsvaret.

Komiteen viser til at det blir foreslått ei løyving på post 1 på 924,6 mill. kroner.

Komiteen viser til at løyvinga på post 22 Spesielle driftsutgifter – Nødnett dekker kostnader til drift og vedlikehald av sentral infrastruktur i Nødnett. Det blir foreslått å løyve 500,1 mill. kroner på denne posten.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til budsjettforliket der det også har blitt enighet mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet om følgende:

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å øke bevilgningen til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap med 25 mill. kroner, som skal benyttes til regional styrking av landets 20 sivilforsvarsdistrikter. Midlene øremerkes dels til økning av antall ansatte på distriktsnivå og dels til innsatsmaterieell for å sikre etatens operative evne, herunder ved supplerende innkjøp av flere mobile forsterkningsenheter (MFE) betjent av tjenestepliktige sivilforsvarsmannskaper.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er opptatte av at det bygges en sterk beredskap mot kriser, naturkatastrofer, ulykker, pandemi og terrorhendelser i hele landet. Beredskap er i sin natur lokal, og forebygging og krisehåndtering må skje lokalt, der krisene inntreffer. Flertallet mener et av områdene beredskapen ikke strekker til er innen lokal beredskap og sivil beskyttelse. Det har de siste årene blitt stilt en rekke krav og forventninger til kommunalt og regionalt nivå som ikke er fulgt opp med god nok koordinering eller støtte fra nasjonalt hold. DSBs kommuneundersøkelse fra 2019 viser at 43 pst. av kommunene som har beredskapsplaner, bryter med minst ett av minimumskravene som forskriften stiller til en slik plan.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett der det foreslås å bevilge 30 mill. kroner til å styrke DSB

og den sivile beredskapen, som et ledd i å øke koordinering mellom aktørene, støtte kommuner i utarbeidelse av ROS-analyser og beredskapsplaner og øke øvelser lokalt.

Disse medlemmer viser til at nødnett er et svært viktig verktøy for nødnettene i Norge, og har styrket samhandlingen mellom alle beredskapsaktørene. Det er i dag en utfordring for de frivillige organisasjonene at utgiftene for å ha tilgang til nødnett utgjør en betydelig kostnad som tar ressurser bort fra annet arbeid. Det er kritisk viktig at redningstjenesten deltar i nødnett, og disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett der det foreslås å bevilge 21 mill. kroner for å sikre kostnadsfri tilgang til nødnett for den frivillige redningstjenesten.

Disse medlemmer viser til at brann er et samfunnsproblem som hvert år påfører samfunn og enkeltmennesker lidelser, og samfunnsøkonomisk fører branner til store kostnader i form av beredskap, helseutgifter og skadeutbetalinger, og betydelige negative ringvirkninger. Disse medlemmer mener det bør opprettes en fast offentlig undersøkelseskommisjon etter modell av SHK Statens havarikommisjon, eller svenske Statens Haverikommisjon som har utvidet mandat (transport, brann, ras, utslipp, m.m.). Målet med en fast offentlig undersøkelseskommisjon må være å utrede forhold som antas å ha betydning for forebygging av alvorlige branner eller branntilløp, ikke ta stilling til sivilrettslig eller strafferettslig skyld og ansvar.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i inneværende periode starte en utredning om etablering av en fast statlig undersøkelseskommisjon for storbranner eller utvide mandatet til Statens havarikommisjon til å omfatte store bygningsbranner.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, har etterlyst gjennomføring og prioritering av fagskolen for brann- og redningspersonell ved Norges brannskole i Tjeldsund i lang tid, og mener det er på høy tid at det endelig bevilges midler til byggeprosjekt og etablering for fagskolen.

Flertallet mener det er svært viktig at det blir satset på ledelsesutdanning i brann- og redningstjenesten, der det mangler kompetanse både på mellom- og toppledernivå. På toppledernivå har det lenge vært etterspurt en masterbasert lederutdanning for brann og redning. Situasjonen er enda mer prekær på mellomledernivå hvor det, med de tilbud som foreligger regionalt og nasjonalt, varierer i for stor grad på innhold og kvalitet. Også deltidsutdanningen har utfordringer, blant annet med å få drevet praktisk opplæring og utsjekk på

kjernekompetanseområder som for eksempel røykdykking.

Komiteens medlemmer fra Høgre og Framstegspartiet viser til satsinga på ei ny 2-årig fagskuleutdanning for brann og redningspersonell ved Norges brannskole i Tjeldsund. Desse medlemmene har med forventning følgd utviklinga i arbeidet med å få på plass det faglege innhaldet i utdanninga og planlegginga av ny infrastruktur knytt til denne. Desse medlemmene har merka seg ei betydeleg involvering av ulike aktørar på ulike nivå i brann- og redningsvesenet for å utvikle ei moderne utdanning som møter nye utfordringar og framtidige behov i etaten på best mogeleg vis. Desse medlemmene gler seg over at prosessen no er kommen så langt at regjeringa i budsjettet for 2021 foreslår ei løyving på 139,1 mill. kroner for å sette spaden i jorda og starte arbeidet med ny infrastruktur. Desse medlemmene ser fram til at dei første studentane kan ta plass ved den nye toårige fagskulen i 2023.

Desse medlemmene vil framheve styrkinga av skogbrannhelikoptertenesta, og er positive til at regjeringa i budsjettet foreslår ei permanent auke i løyvinga på 16 mill. kroner.

Desse medlemmene merkar seg at den årlege løyvinga på 13,3 mill. kroner til utstyrsanskaffingar i Sivilforsvaret vert vidareført. Desse medlemmene viser til at Sivilforsvaret inngår som ein del av totalforsvaret og har som si primære oppgåve å verne sivilbefolkninga i krig. Desse medlemmene vil likevel framheve Sivilforsvaret si betydelege rolle i dei mange ulike sivile samfunnskritiske situasjonane som med jamne mellomrom oppstår rundt omkring i landet. Desse medlemmene har spesielt merka seg Sivilforsvaret sin innsats under covid-19-pandemien i år og er glade for at denne viktige forsterkningsressursen vert prioritert også i budsjettet for 2021.

Desse medlemmene registrerer at EU har som ambisjon å styrke det europeiske samfunnsstryggleiks- og beredskapsarbeidet, og at det i samanheng med dette blir foreslått å auka løyvinga til DSB med 37,2 mill. kroner i 2021. Desse medlemmene viser til at løyvinga skal dekke Noreg sin auka kontingent til eventuell deltaking i ny programperiode. Desse medlemmene viser vidare til at det blir tatt atterhald om at endeleg avgjerd om norsk deltaking i EU sine nye program i perioden 2021–2027 vert tatt etter at langtidsbudsjett til EU er vedteke.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet styrker kapittelet ut over regjeringens forslag. Senterpartiet ønsker å styrke den sivile beredskapen gjennom målrettede satsinger på tjenester og utstyr nær folk i hele landet. Disse medlemmer viser til at Sivilforsvaret har vært kraftig

underfinansiert i en årrekke og foreslår derfor å styrke Sivilforsvaret med 30 mill. kroner til både økt øvelsesaktivitet og kjøp av utstyr.

Disse medlemmer viser til at nødnett er et viktig redskap også for kommuner og frivillige organisasjoner. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet foreslår å redusere egenandelen for disse brukerne med 20 mill. kroner, samt foreslår 3 mill. kroner for å øke nødstrømkapasiteten til 30 basestasjoner i nødnettet.

Disse medlemmer viser til at frivillige organisasjoner også har en viktig rolle innenfor redningstjenesten og foreslår derfor å øke støtten til disse med 2,5 mill. kroner.

Disse medlemmer viser videre til den svært viktige jobben Redningsselskapet utfører når det gjelder sikkerhet til sjøs og foreslår å øke støtten til Redningsselskapet med 2,5 mill. kroner.

Kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 452 Sentral krisehåndtering

Komiteen viser til at Justis- og beredskapsdepartementet er fast leiardepartement ved sivile nasjonale kriser med mindre noko anna blir bestemt. Krisestøtteeininga (KSE) skal støtte departementet i denne rolla. KSE har ansvar for det sivile situasjonscenteret (som er døgnbemanna) som del av regjeringa sitt ansvar for samfunnstryggleik.

Komiteen merkar seg at forslaget til løyving på kap. 452 post 1 skal dekke løns- og driftsutgifter ved Krisestøtteeininga (KSE) og eininga sine utgifter knytte til sentral krisehåndtering. Løyvinga skal òg dekke KSE sine utgifter som sekretariat for Kriserådet.

Komiteen registrerer at det er foreslått ei løyving på post 1 på 26,9 mill. kroner.

Kap. 453 Sivil klareringsmyndighet

Komiteen viser til at Sivil klareringsmyndighet (SKM) er den sentrale myndighet for sikkerhetsklaring på sivil side. Den primære oppgaven til etaten er å vurdere saker om sikkerhetsklaring.

Komiteen merker seg at bevilgningen på post 1 dekker kostnader til drift av den sivile klareringsmyndigheten, medregnet blant annet lønns- og andre personalkostnader i tillegg til kostnader til leie av lokaler i Moss og drift av IKT-løsninger.

Komiteen merker seg at klareringsprosessen i stor grad har vært basert på manuelle og papirbaserte løsninger. I 2020 er det satt i gang et digitaliseringsarbeid for å bedre kvaliteten og effektiviteten i arbeidet.

Komiteen registrerer at det foreslås en bevilgning på post 1 på 47,1 mill. kroner.

Komiteens medlemmer frå Høgre registrerer at Sivil klareringsmyndighet (SKM) har fått ei auke i oppdragsmengda i samband med den nye tryggingsslova. Disse medlemmene er positive til regjeringa sitt forslag om å auke løyvinga til SKM med 14,6 mill. kroner for å gjere verksemda i stand til å handtere veksten i saksmengd.

Kap. 454 Redningshelikoptertjenesten

Komiteen viser til at bevilgningen på kapitlet skal dekke kostnader til drift av den offentlige redningshelikoptertjenesten og prosjektet for kjøp av nye redningshelikoptre. Bevilgningen dekker også en tiltaksplan for dagens Sea King-redningshelikopterflåte som skal bidra til å opprettholde drift og god beredskap til de nye redningshelikoptrene er tatt i bruk. Det blir foreslått en bevilgning på post 1 på 681,9 mill. kroner.

Komiteen viser videre til at regjeringa har inngått en kontrakt for kjøp av 16 nye redningshelikoptre. Forslaget til bevilgning på post 45 skal dekke investeringer knyttet til kjøp av nye redningshelikoptre, og det blir foreslått en bevilgning på 1 977,4 mill. kroner på denne posten. Komiteen merker seg at departementet varsler at det planlegger å fremme forslag om ny kostnadsramme for kjøpet av nye helikoptre og vil komme tilbake til dette på egnet måte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er glade for at innfasingen av de nye redningshelikoptrene AW101 SAR Queen er i gang. SAR Queen-helikoptrene er større, raskere og bedre enn de gamle Sea King-redningshelikoptrene, og vil være et løft for beredskapen. Flertallet mener imidlertid det er bekymringsverdig at det ikke er avklart ved hvilke akuttstusykehus SAR Queen skal lande eller at regjeringa har en klar plan for utbedring, selv om det har gått ni år siden Stortinget vedtok anskaffelsen og syv år siden regjeringa inngikk kontrakt for anskaffelse. Behov for utbedring av landingsplasser ved innkjøp av tyngre helikopter var kjent allerede i 2011, og denne utfordringen har blitt påpekt flere ganger de siste årene. Flertallet viser til at Justis- og beredskapsministeren i ordinær spørretime 18. november 2020 på spørsmål fra Arbeiderpartiet sa at:

«(...) målet er at SAR Queen skal lande på samme måte som Sea King gjør i dag.»

Flertallet forventer at regjeringa snarest mulig avklarar behovene ved de 21 akuttstusykehusene SEA King i dag kan lande ved og iverksetter utbedringer, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa sørge for å klargjøre behov og kostnader for hvordan de nye SAR Queen-red-

ningshelikoptrene kan lande ved de samme sykehusene som Sea King gjør i dag, og at en plan for utbedring er klar senest innen 1. mars, og i god tid før innføring av helikoptrene i de ulike regionene.»

Komiteens medlemmer fra Høyre er positive til regjeringa si satsing på 16 nye redningshelikopter. Disse medlemmene vil framheve at denne satsinga vil bety ei vesentleg styrking av redningshelikopterberedskapen på sjøen, langs kysten og i avsidesliggende område over heile landet. Disse medlemmene merkar seg at dei nye redningshelikoptra har ei langt betre rekkevidde, har større fart og har større evne til å operere under dårlegare vêrforhold enn dagens Sea King. Disse medlemmene registrerer at det har vore utfordringar med å utvikle og sertifisere dei nye helikoptra, og at den pågåande pandemien også har medverka til å forseinke arbeidet med programmet for innføring i Forsvaret. Disse medlemmene merker seg at dei første helikoptra er komme på plass og at dei resterande vil vere i drift innan 2022. Disse medlemmene merker seg vidare at det har blitt – og må i det vidare bli utført – tiltak på bygningar ved basane, og at det i tillegg vil vere behov for å utbetre landingsplassar ved enkelte sjukehus. Disse medlemmene meiner at det er positivt at dei erfaringane som så langt er gjort med dei nye redningshelikoptra, har vist at operasjonsevna er styrkt, og at denne vil bli ytterlegare forbetra når Forsvaret får hausta meir erfaring med den nye maskina. Disse medlemmene registrerer at det er inngått avtale mellom politiet og privat selskap som sikrar politiet tilgang til helikopterberedskap i Nord-Noreg, og at det er henta inn anbod på oppretting av ny redningshelikopterbase i Tromsø basert på sivil innleige. Disse medlemmene merkar seg at redningshelikopterbasen i Tromsø etter planen skal stå ferdig i 2022, og at det vert foreslått at basen også vil dekke politiet sitt behov for helikopterberedskap.

Kap. 3454 Redningshelikoptertjenesten

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 455 Redningstjenesten

Komiteen vil understreke det viktige arbeidet som redningstjenesten i dag gjør for å sikre god beredskap over hele landet. Justis- og beredskapsdepartementet har koordineringsansvar for redningstjenesten som omfatter land-, sjø- og luftredningstjeneste. De to Hovedredningssentralene (HRS) leder og koordinerer alle typer redningsaksjoner enten direkte eller ved å gi oppdrag til underliggende lokale redningssentraler. Redningstjenesten er organisert som et samvirke mellom offentlige, frivillige og private aktører. Komiteen

viser til at det foreslås en bevilgning på 113,5 mill. kroner på post 1.

Komiteen viser til at de frivillige organisasjonene er en viktig del av redningstjenesten i Norge. De frivillige er en ressurs som benyttes stadig oftere. Staten legger til rette for innsatsen gjennom årlige økonomiske tilskudd og ved å dekke en del faktiske utgifter som ved søke- eller redningsaksjoner. Det foreslås bevilget 58,6 mill. kroner på post 71 Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten.

Komiteen viser til at det totalt på kap. 455 foreslås bevilget 454,0 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til budsjettforliket der det også har blitt enighet mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet om følgende:

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å øke tilskuddet til Norske redningshunder med 0,724 mill. kroner for å dekke kostnader knyttet til Nødnett.

Disse medlemmer viser til at det blir foreslått å øke bevilgningen til Redningsselskapet med 2 mill. kroner, forbeholdt holdningsskapende arbeid for å forhindre drukningsulykker.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener innsatsen som legges ned i den frivillige redningstjenesten er en uunnværlig del av vår lokale og nasjonale beredskap, og de mange frivillige gir trygghet for folk både til fjells og til havs. Denne delen av totalberedskapen bør styrkes i de kommende årene, og disse medlemmer viser til finansinnstillingen der Arbeiderpartiet foreslår å styrke den frivillige redningstjenesten gjennom ved blant annet å sikre kostnadsfri tilgang til nødnett, full momskompensasjon og vurdering av de økonomiske rammevilkårene.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett der det på kulturdepartementets budsjett foreslås 350 mill. kroner til en reell styrking av organisasjonenes frie midler gjennom å innfri frivillighetens viktigste krav, å fjerne moms på frivillighet. Med pandemien mener disse medlemmer det er viktigere enn noen gang å sørge for tilbud til alle, å lette hverdagen for organisasjonene og å sikre at det finnes aktiviteter. Full momskompensasjon vil bety økte rammer for blant annet Norges Røde Kors med 12,9 mill. kroner, Stiftelsen Norsk Luftambulans med 2,67 mill. kroner, Redningsselskapet med 1,99 mill. kroner og Norske redningshunder med 0,3 mill. kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at tildelingskriteriene for frivillige organisasjoner i redningstjenesten bør oppdateres for å støtte det viktige arbeidet som gjøres på en bedre måte, at det tas høyde for hvilke krav og forventninger

som stilles til redningstjenesten, sikre forutsigbarhet over flere år, og slik at reelle beredskapsorganisasjoner som i dag ikke tilfredsstillers kriteriene, kan bli vurdert for tildeling.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan de økonomiske rammevilkårene kan bedres for de frivillige organisasjonene i redningstjenesten, herunder hvordan tilskuddene er innrettet, hvordan håndtere økte kostnader som følge av nye krav og reguleringer, samt hvordan sikre forutsigbarhet over flere år.»

Eit anna fleirtall, medlemene frå Arbeidarpartiet, Høgre og Senterpartiet, er stolt over den felles nasjonale dugnaden som inngår i den norske redningstenesta. Dette fleirtalet merker seg den omfattande innsatsen som vert lagt ned av offentlege, frivillige og private aktørar når hendingar oppstår og situasjonen krev felles innsats. Samvirkeprinsippet er etter dette fleirtalet sitt syn ein berande styrke for tryggleiken i landet – ein styrke som vi må ta godt vare på og vidareutvikle i takt med nye utfordringar og trugslar som oppstår i samfunnet. Dette fleirtalet vil særleg framheve kor verdifull den frivillige innsatsen i samvirke er – ein innsats som alltid er nær og som kan mobiliserast raskt ved behov.

Dette fleirtalet meiner at etableringa av ei ny redningsskøyte i Vardø vil bety eit stort løft for sjøredningstenesta og slepebåtberedskapen i Aust-Finnmark og er glade for at regjeringa foreslår ei løyving på ytterlegare 15 mill. kroner til Redningsselskapet for å få denne på plass. Dette fleirtalet ser også med forventning fram til at høgfrekvensdekninga (HF-dekninga) etter planen vil vere på plass i dei nordlegaste havområda innan utgangen av 2020 – ei etablering som vil gjere ferdseilen for skipstrafikken tryggare og bety ei meir effektiv handtering av kritiske situasjonar som kan oppstå i desse ugjestmilde områda.

Kap. 457 Nasjonal sikkerhetsmyndighet

Komiteen viser til at Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) administrativt er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet. Forsvarsdepartementet har fortsatt instruksjonsmyndighet overfor NSM i saker på sitt ansvarsområde.

Komiteen viser videre til at NSM har det sektorovergripende ansvaret for at det forebyggende sikkerhetsarbeidet blir utført i samsvar med den nye sikkerhetsloven. Komiteen merker seg at implementering av den nye sikkerhetsloven vil være en prioritert oppgave for NSM også i 2021.

Komiteen viser til at NSM følger virusutbruddet i Norge og utlandet tett for til enhver tid å ha et oppdatert bilde av sikkerhetssituasjonen. NSM har hver uke under

virusutbruddet gitt risikovurderinger og fremmet konkrete og detaljerte anbefalinger til aktuelle aktører.

Komiteen viser til at det er foreslått å bevilge 343,8 mill. kroner på post 1. Bevilgningen skal dekke alle ordinære driftsutgifter og investeringer for NSM. Bemanningen utgjorde 276 årsverk ved utgangen av 2019.

Kap. 3476 Nasjonal sikkerhetsmyndighet

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 460 Spesialenheten for politisaker

Komiteen viser til at Spesialenheten for politisaker har som sin oppgave å etterforske, avgjøre påtale-spørsmål og føre for retten saker der ansatte i politiet eller påtalemyndigheten er anmeldt for å ha gjort noe straffbart i tjenesten. Det blir foreslått en bevilgning på 54,3 mill. kroner på post 1.

Komiteen påpeker at det er av stor betydning for innbyggernes tillit til politiet at Spesialenheten for politisaker er godt rustet til å etterforske saker hvor tjenestemenn i politiet eller påtalemyndigheten er anmeldt for straffbare hendelser begått i tjenesten.

Komiteen merker seg at enheten i de senere år har hatt flere saker under etterforskning som har krevd mye ressurser. I revidert nasjonalbudsjett ble det gitt en ekstra bevilgning på 6 mill. kroner for at enheten skulle holde oppe høy kvalitet og effektivitet i saksbehandlingen. Denne bevilgningen blir foreslått videreført.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at forslaget til statsbudsjett foreslår å styrke enheten med 6 mill. kroner. Enheten har til enhver tid mange saker til behandling, og noen av de alvorligste sakene føres i retten. Pengene som bevilges vil sikre at enheten tilfredsstillende kan etterforske alle tiltaler mot politiet.

Kap. 466 Særskilte straffesaksutgifter m.m.

Komiteen merker seg at bevilgningen på dette kapitlet post 1 hovedsakelig dekker utgifter til juridisk bistand i straffesaker til personer som har rett til advokatbistand i medhold av straffeprosessloven kap. 9 og 9a. Dette er personer som har status som siktet eller tiltalt, fornærmet, fornærmedes pårørende eller etterlatte.

Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 1 224,9 mill. kroner på post 1. De totale utgiftene på posten vil avhenge av mengde og omfang av straffesaker.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at advokatsalæret øker fra 1 060 kroner i timen til 1 085 kroner timen i det foreslåtte budsjettet, i tråd med prisøkningen. Disse medlemmer mener det er viktig at kompetente forsvarere velger å være offentlig oppnevnte forsvarere, slik at tiltalte i straffesaker får ivaretatt sin rettssikkerhet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at regjeringen har halvert reisefraværsgodtgjørelsen til advokater og sakkyndige. Disse medlemmer viser til at Senterpartiet mener dette er et distriktsfiendtlig kutt som slår uforholdsmessig dårlig ut for dem som bor i distriktene og som er avhengige av å kjøre bil over lange strekninger.

Disse medlemmer viser til at Vista Analyse høsten 2019 evaluerte konsekvensene av halvingen av reisesalæret og kom blant annet frem til følgende:

«Over tid kan det få betydning for advokattilbudet i distriktene. Områder med lav advokattetthet vil også være mer sårbare for endringer i advokatenes tilbøyelighet til å ta oppdrag med reisefravær som følge av at det er færre å overføre oppdragene til innenfor rettskretsen eller naborettskretsen.»

Disse medlemmer peker på at Senterpartiet mener at folk skal ha god tilgang til rettshjelp uavhengig av hvor de bor i landet, og har derfor foreslått en økning av reisefraværsgodtgjørelsen med 7,7 mill. kroner.

FORHANDLINGER MELLOM STATEN OG ADVOKATFORENINGEN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, gir ikke opp gjentatte forsøk på å få vedtatt at regjeringen må fremme forslag til ulike modeller for årlige drøftinger eller forhandlinger mellom staten og Advokatforeningen slik flertallet har foreslått i flere år. Flertallet vil vise til at særlig partiet Venstre tidligere har støttet dette, og er skuffet over manglende gjennomslag i regjering.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til ulike modeller for årlige drøftinger eller forhandlinger mellom staten og Advokatforeningen ved fastsettelsen av den offentlige salærsatsen.»

Kap. 467 Norsk Lovtidend

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 468 Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker

Komiteen mener at Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker er et viktig supplement for å styrke rettssikkerheten i Norge og gi domfelte adgang til å prøve sin sak på nytt i retten i de tilfeller det er grunnlag for dette.

Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke godtgjørelser til kommisjonens medlemmer, lønn til sekretariatets medarbeidere samt andre driftsutgifter knyttet til arbeidet disse utøver. Sekretariatet hadde 10,3 årsverk per 31. desember 2019. Det blir foreslått å redusere bevilgningen på post 1 med 2,8 mill. kroner

som følge av at digitaliseringsprosjektet av kommisjonen er ferdigstilt.

Komiteen merker seg at det foreslås bevilget 17,5 mill. kroner på post 1 for 2020.

Kap. 469 Vergemålsordningen

Komiteen viser til at oppgaven til vergemålsforvaltningen er å ivareta interessene til mindreårige og voksne som ikke er i stand til å ivareta sine egne interesser. Førstelinjen i vergemålsforvaltningen er Fylkesmannen, mens Statens sivilrettsforvaltning er klage- og tilsynsorgan. Forslaget til bevilgning på post 1 på 259,8 mill. kroner skal blant annet dekke deres driftsutgifter.

Komiteen viser videre til at forslaget til bevilgning på post 21 på 115,1 mill. kroner skal dekke godtgjøring og utgiftsdekning for verger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, understreker viktigheten av at vergemålsordningen må være rettssikker og at fylkesmannsembetene får de rammer som er nødvendige for at ordningen blir fulgt opp overfor den enkelte.

Kap. 3469 Vergemålsordningen

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 470 Fri rettshjelp

Komiteen viser til at dagens samfunn blir stadig mer komplekst, og det kan være vanskelig å orientere seg om hvilke rettigheter man har både i private saker og saker mot det offentlige. Utfordringene er sannsynligvis størst hos de grupper som i minst grad kan tale sin egen sak.

Komiteen viser til at fri rettshjelp derfor er en viktig rettssikkerhetsgaranti. Rettshjelploven med forskrifter gir regler om offentlig stønad til rettshjelp. Etter loven kan stønaden bli gitt i form av fritt rettsråd, fri sakførsel eller fritak for rettsgebyr. For noen sakstyper har søkeren krav på rettshjelp uten hensyn til inntekt eller formue. Det offentlige dekker alle kostnadene i disse sakene. For andre typer utvalgte saker er det bare søkere med inntekt og formue opp til et visst nivå som kan få støtte til rettshjelp.

Komiteen merker seg at regjeringen i oktober 2018 satte ned et offentlig utvalg som skal gjennomgå rettshjelpsordningen. Utvalget leverte sin utredning 30. april 2020 til departementet, og den er nå sendt på høring. Komiteen ser frem til å se resultatet av dette arbeidet.

Komiteen viser til at det blir foreslått en bevilgning på post 1 på 608,5 mill. kroner. På post 72 Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak blir det foreslått bevilget

59,8 mill. kroner. Hele posten blir fordelt av Statens sivilrettsforvaltning etter søknad fra organisasjonene.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen i 2018 satte ned et offentlig utvalg som skulle gjennomgå rettshjelpsordningen. Denne utredningen ble lagt frem i april 2020 og er nå til oppfølging i departementet. Disse medlemmer mener rettshjelpsordningen er moden for revisjon. Disse medlemmer viser også til at Justis- og beredskapsdepartementet gir tilskudd til spesielle rettshjelptiltak som er et viktig supplement til fri rettshjelp. Dette er en ordning som forvaltes av SRF (Statens sivilrettsforvaltning) som fordeler tilskuddene. Disse medlemmer viser til at det foreslås 59,8 mill. kroner til fordeling til spesielle rettshjelptiltak i budsjettet for 2021. Dette er en økning fra saldert budsjett i 2020 der bevilgningen var på 57,9 mill. kroner.

Komiteens flertall, medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til NOU 2020:5, Likhetsloven – lov om å støtte til fri rettshjelp. For å oppnå rettsikkerhet, er det nødvendig at den enkelte har mulighet til å ivareta sine rettigheter og plikter. Ordningen med fri rettshjelp er viktig for å ivareta borgernes grunnleggende rettsikkerhetsbehov i saker av stor velferdsmessig betydning. Behovet for rettshjelp er stort, særlig for de mest ressursvake gruppene i samfunnet. Økt rettsliggjøring og økte økonomiske og sosiale forskjeller i samfunnet understreker viktigheten av å utvikle rettshjelpsordningen i takt med samfunnsutviklingen og borgernes behov.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at rettsikkerheten i Norge er under press, noe som spesielt har kommet til synet i trygdeskandalen høsten 2019. Dette medlem viser til at fri rettshjelpsordningen er et av de få tiltakene som finnes for å bøte på dette problemet. Dette medlem viser videre til at inntektsgrensene for ordningen ikke er prisjustert siden 2009, og at dagens grense på 246 000 kroner gjør at nesten ingen oppfyller kriteriene. En enslig person som lever på minstesatsen for uføretrygd mottar i dag 247 000 kroner, og vil da ikke tilfredsstille kriteriene for fri rettshjelp. Dette medlem mener dette er svært uheldig, og at denne grensen trenger å økes år for år fremover. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det er satt av 120 mill. kroner øremerket til å oppjustere inntektsgrensen for fri rettshjelp med en dekningsgrad på 15 pst.

Dette medlem understreker at for at ordningen skal fungere er det nødvendig at det er advokater som vil påta seg jobben innenfor de salærrammene som blir satt. Regjeringen har i flere omganger svekket ordningen, og gjort den mindre attraktiv for gode advokater. Spesielt gjelder dette halvingen av reisegodtgjørelsen som kan gjøre at mange advokater i distriktene ikke øn-

sker å ta på seg oppdrag utenfor byen eller stedet de har sin virksomhet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett hvor det foreslås å styrke salærsatsen til advokatene med totalt 20 mill. kroner. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti vil øke salærsatsen til advokater med 40 kr/t til 1 100 kr/t, noe som er 15 kr/t mer en regjeringens forslag. Alle skal ha tilgang til rettssystemet og få hjelp når de trenger det for å ivareta sine rettigheter.

POST 72 TILSKUDD TIL SPESIELLE RETTSHJELPTILTAK

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett hvor det foreslås 10 mill. kroner ut over regjeringens forslag til tilskudd til spesielle rettshjelptiltak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen foreslår å videreføre ordningen med at Statens sivilrettsforvaltning skal ha ansvaret for å fordele midlene som er avsatt til rettshjelptiltak. Disse medlemmer ønsker å reversere denne ordningen som ble innført fra og med 2020. Disse medlemmer viser til at ordningen er avgjørende for rettsikkerheten. Disse medlemmer vil vise til innspill fra blant annet JURK som påpeker at det er vanskelig for rettshjelpsorganisasjonene å forutse neste års drift så lenge man ikke har noen forutsigbarhet og må vente på svar på søknad fra Statens sivilrettsforvaltning en gang på nyåret. Disse medlemmer støtter derfor at de spesielle rettshjelptiltakene settes tilbake som øremerkede midler og at en del holdes åpen som en søkbar pott.

Disse medlemmer vil vise til bekymring fra flere høringsinstanser om at bevilgningen på posten generelt er for lav tatt i betraktning at landet står i en pandemi. Disse medlemmer vil vise til Gatejuristen som skriver i sitt høringsinnspill at stadig flere mennesker er i en spesielt vanskelig situasjon, mange har store problemer med Nav, og stadig flere kan oppfatte terskelen for å oppsøke juridisk hjelp som høy.

Kap. 3470 Fri rettshjelp

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 471 Statens erstatningsansvar og Stortingets rettfædsvederlagsordning

Komiteen viser til at utgiftene på post 71 dekker statens utbetalinger etter de alminnelige erstatningsregler og erstatning i anledning av straffeforfølgning, og at bevilgningen på posten er regelstyrt og basert på overslag. Komiteen viser til at det foreslås en bevilgning på posten på 116,8 mill. kroner for 2021.

Komiteen viser videre til at bevilgningen på kap. 471 post 72 belastes ved dekning av erstatning i anledning

straffeforfølgning etter straffeprosessloven kapittel 31 og ved dekning av motpartens sakskostnader i anledning straffeprosessloven § 438. Bevilgningen på posten er regelstyrt, og bevilgningsforslaget er et overslag. Det foreslås en bevilgning på posten på 65,4 mill. kroner for 2021.

Komiteen viser til at post 73 dekker utbetalinger av rettferdsvederlag, som er Stortingets egen ordning. Det foreslås en bevilgning på posten på 23,7 mill. kroner for 2021.

Kap. 473 Statens sivilrettsforvaltning

Komiteen viser til at Statens sivilrettsforvaltning (SRF) etter delegasjon fatter vedtak på flere sivilrettslige felt, blant annet erstatning etter straffeforfølgning etter straffeprosessloven kapittel 31, klagesaker etter lov om fri rettshjelp, klager over fylkesmennenes vedtak i tomtefestsaker og oppgaven med fastsettelse av testament. SRF etatsstyre fylkesmennene på områdene versemål og rettshjelp, og har i tillegg som oppgave å etatsstyre Kontoret for voldsoffererstatning (KFV).

Komiteen viser til at det blir foreslått en bevilgning på 78,9 mill. kroner på post 1.

VOLDSOFFERERSTATNING

Komiteen viser til at det på post 70 blir foreslått en bevilgning på 324,6 mill. kroner til erstatning i saker etter voldsoffererstatningslova. Bevilgningen er regelstyrt, og forslaget er et overslag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at vold/voldtekter er alvorlige saker, som både rammer den enkelte voldsutsette hardt og er et alvorlig samfunnsproblem. Det er derfor avgjørende at Norge får på plass en rettferdig voldsoffererstatningsordning. Flertallet mener at ordningen har blitt dårligere de siste årene. Flere bistandsadvokater fra Oslo tingrett/Borgarting lagmannsrett mener at voldsoffererstatningsordningen har blitt betydelig svekket de siste årene for voldtektsofre og andre. Fagmiljøene selv mener dette trolig skyldes flere forhold, men at voldsoffererstatningsmyndighetene nå har en for streng bevisvurdering mht. om straffbar hendelse har funnet sted. Tall fra kontoret for voldsoffererstatning bekrefter at færre voldtatte får erstatning og viser at de siste fem årene har innvilgelsesprosenten i voldtektssaker som er henlagt av politiet, falt hvert år.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til kontor for voldsoffererstatning, som danner grunnlag for at færre og færre offer for voldtekt får voldsoffererstatning. I 2015 fikk nesten 40 pst. av de som søkte voldsoffererstatning etter voldtekt slik erstatning. I fjor var innvilgelsesprosenten under 10 pst. I tillegg viser tallene at trenden er konstant nedadgåen-

de, de siste fem årene har antallet som har fått erstatning etter voldtekt sunket år for år. Dette medlem fremmer forslag i sitt alternative budsjett å øke voldsoffererstatninga med 25 mill. kroner.

Dette medlem fremmer i sitt alternative budsjett et forslag om å øke bevilgningen til Kontoret for voldsoffererstatning med 3 mill. kroner.

Kap. 3473 Statens sivilrettsforvaltning

Komiteen viser til proposisjonen og har ingen merknader.

Kap. 475 Bobehandling

Komiteen viser til at bevilgningen på kapitlet skal dekke statens ansvar for utgifter til konkursbehandling i tilfeller der boet eller den som ber om konkurs, ikke dekker utgiftene. Dette er regelstyrte utgifter etter konkursloven § 73. Det blir foreslått en bevilgning på post 1 på 149,9 mill. kroner.

2.3 Likestilling

Komiteen viser til kapittel 5 i proposisjonen om likestilling.

2.4 Om anmodningsvedtak

Komiteen viser til omtalen av anmodningsvedtak i proposisjonens kapittel 1 punkt 1.10.

Komiteen har i denne innstillingen merknader til noen av anmodningsvedtakene under Justis- og beredskapsdepartementet som er tildelt komiteen under rammeområde 5.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det flere steder i budsjettproposisjon Prop. 1 S (2020–2021) er referert til Stortingets anmodningsvedtak. Flertallet vil understreke at komiteens merknader til disse ikke er å anse som Stortingets formelle kontroll av regjeringens oppfølging av vedtakene og således ikke kan erstatte kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling av den årlige stortingsmeldingen om anmodnings- og utredningsvedtak. Flertallet har likevel merknader til noen av vedtakene

Vedtak nr. 515, 6. juni 2013

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Stortinget i juni 2013, altså for mer enn seks år siden, vedtok at Sivilombudsmannen skal kunne opptre som hjelpeintervient ved søksmål overfor forvaltningen. Flertallet vil påpeke at det er spesielt at regjeringen ikke har sendt forslag til endringer på høring, og at dette er noe som kan styrke enkeltpersoner i de tilfellene hvor de står opp mot staten.

Flertallet mener det er svært kritikkverdig at regjeringen ennå ikke har fulgt opp dette, seks år etter vedtaket.

Vedtak nr. 645, 10. juni 2015

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det er kritikkverdig at regjeringen ikke har fulgt opp vedtaket snart mer enn fire år etter at det ble vedtatt.

Vedtak nr. 523, 23. mars 2017, Korrupsjonsføresegnene i straffelova

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at dokumentene som ligg til grunn for vedtaket, er Innst. 191 L (2016–2017) fra justiskomiteen om utvidet ansvar for selskapers ansvar for korrupsjonshandlinger. Regjeringen vil sende saken på høring i 2020. Flertallet mener dette er for sent.

Vedtak nr. 579, 5. april 2018, styrking av lensmannskontor

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener regjeringen ikke følger opp dette vedtaket og at det stikk motsatte skjer ute i landets kommuner. Flertallet vil vise til at politibudsjettet i 2018, 2019 og 2020 er underbudsjettet og at konsekvensen er sprengt kapasitet i politidistriktene. Flertallet vil også vise til at flere politidistrikt nå varsler nedbemanning som en følge av regjeringens manglende

satsing på politidistriktene. Flertallet mener dette anmodningsvedtaket ikke er fulgt opp av regjeringen.

Vedtak nr. 532, 8. mars 2018

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at departementet 26. juni 2018 sendte et forslag til endringer på høring og mener departementet har hatt tilstrekkelig med tid til å behandle lovforslaget.

Vedtak nr. 710, 22. mai 2018

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at vedtaket om å nedsette en totalberedskapskommisjon handlet om å se beredskap i et bredt perspektiv og dermed noe mer enn en totalforsvarskommisjon. Flertallet mener at arbeidet med en totalberedskapskommisjon burde vært igangsatt.

Vedtak nr. 276, 16. desember 2016

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at regjeringen ble bedt om å evaluere salærforskriften når det gjelder godtgjørelse ved reisefravær i løpet av tre år i desember 2016. Flertallet vil understreke at erfaringene med redusert fraværs godtgjørelse ved reise har vært tydelige en stund allerede. Flertallet viser til at det enkelte steder har vist seg å være vanskelig å få oppnevnt sakkyndige grunnet lange reiseveier.

3. Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 5

Tabellen viser budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, og de alternative budsjettene til Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Kap.	Post	Formål	Regjerings-				
			Prop. 1 S med Tillegg 1	fraksjon – enighet	A	Sp	SV
Utgifter (i tusen kroner)							
61		Høyesterett					
	1	Driftsutgifter	121 211	121 095 (-116)	121 211 (0)	121 211 (0)	121 211 (0)
400		Justis- og beredskaps- departementet					
	1	Driftsutgifter	481 123	480 646 (-477)	497 123 (+16 000)	457 123 (-24 000)	481 123 (0)
	23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinn- henting	38 521	38 486 (-35)	38 521 (0)	38 521 (0)	38 521 (0)
	50	Norges forskningsråd	55 469	55 413 (-56)	55 469 (0)	55 469 (0)	55 469 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	Regjerings- fraksjon – enighet			
				A	Sp	SV	
	70	Overføringer til private	12 651	12 651 (0)	10 851 (-1 800)	12 651 (0)	10 851 (-1 800)
410		Domstolene					
	1	Driftsutgifter	2 765 875	2 803 257 (+37 382)	2 790 875 (+25 000)	2 797 075 (+31 200)	2 775 875 (+10 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	86 393	86 309 (-84)	86 393 (0)	86 393 (0)	86 393 (0)
	22	Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler	2 724	2 721 (-3)	2 724 (0)	2 724 (0)	2 724 (0)
414		Forlikråd og andre domsutgifter					
	1	Driftsutgifter	248 433	248 202 (-231)	249 433 (+1 000)	248 433 (0)	248 433 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	38 591	38 554 (-37)	38 591 (0)	38 591 (0)	38 591 (0)
430		Kriminalomsorgen					
	1	Driftsutgifter	4 912 066	4 907 278 (-4 788)	5 017 066 (+105 000)	4 981 366 (+69 300)	4 959 066 (+47 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	96 384	96 292 (-92)	96 384 (0)	96 384 (0)	96 384 (0)
	70	Tilskudd	33 934	37 234 (+3 300)	50 934 (+17 000)	38 934 (+5 000)	30 934 (-3 000)
432		Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter					
	1	Driftsutgifter	179 972	179 781 (-191)	179 972 (0)	179 972 (0)	179 972 (0)
433		Konfliktråd					
	1	Driftsutgifter	138 593	138 454 (-139)	138 593 (0)	138 593 (0)	138 593 (0)
	60	Tilskudd til kommuner	13 611	13 611 (0)	13 611 (0)	13 611 (0)	18 611 (+5 000)
440		Politiet					
	1	Driftsutgifter	19 624 092	19 784 313 (+160 221)	19 845 092 (+221 000)	19 768 692 (+144 600)	19 643 882 (+19 790)
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag	9 689	9 680 (-9)	9 689 (0)	9 689 (0)	9 689 (0)
	23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	33 239	33 212 (-27)	33 239 (0)	33 239 (0)	33 239 (0)
	25	Variable utgifter ved ankomst, mottak og retur i politiets utlendingsforvaltning	130 255	130 159 (-96)	130 255 (0)	130 255 (0)	117 655 (-12 600)
	45	Større utstyrskaffelser og vedlikehold	214 549	224 549 (+10 000)	214 549 (0)	218 549 (+4 000)	214 549 (0)
	70	Tilskudd	66 156	66 156 (0)	71 956 (+5 800)	71 156 (+5 000)	66 156 (0)
442		Politihøgskolen					
	1	Driftsutgifter	633 778	633 144 (-634)	633 778 (0)	637 878 (+4 100)	643 778 (+10 000)
444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)					
	1	Driftsutgifter	1 023 388	1 022 405 (-983)	1 023 388 (0)	1 023 388 (0)	1 025 705 (+2 317)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	Regjerings- fraksjon – enighet	A	Sp	SV
445		Den høyere påtalemyndighet					
	1	Driftsutgifter	302 170	301 892 (-278)	302 170 (0)	302 170 (0)	302 170 (0)
446		Den militære påtalemyndighet					
	1	Driftsutgifter	9 108	9 099 (-9)	9 108 (0)	9 108 (0)	9 108 (0)
448		Grensekommisjonen					
	1	Driftsutgifter	5 781	5 775 (-6)	5 781 (0)	5 781 (0)	5 781 (0)
451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap					
	1	Driftsutgifter	927 373	951 465 (+24 092)	957 373 (+30 000)	938 973 (+11 600)	927 373 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	23 810	23 802 (-8)	23 810 (0)	23 810 (0)	23 810 (0)
	22	Spesielle driftsutgifter – Nødnett	500 137	499 659 (-478)	521 137 (+21 000)	523 137 (+23 000)	500 137 (0)
	70	Overføringer til private	6 898	6 898 (0)	6 898 (0)	9 398 (+2 500)	6 898 (0)
452		Sentral krisehåndtering					
	1	Driftsutgifter	27 009	26 982 (-27)	27 009 (0)	27 009 (0)	27 009 (0)
453		Sivil klareringsmyndighet					
	1	Driftsutgifter	47 245	47 212 (-33)	47 245 (0)	47 245 (0)	47 245 (0)
454		Redningshelikoptertjenesten					
	1	Driftsutgifter	682 922	682 222 (-700)	682 922 (0)	682 922 (0)	682 922 (0)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	1 977 470	1 977 470 (0)	1 977 470 (0)	1 977 470 (0)	2 002 470 (+25 000)
455		Redningstjenesten					
	1	Driftsutgifter	113 818	113 707 (-111)	113 818 (0)	113 818 (0)	113 818 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	29 736	29 707 (-29)	29 736 (0)	29 736 (0)	29 736 (0)
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	58 637	59 361 (+724)	58 637 (0)	58 637 (0)	58 637 (0)
	73	Tilskudd til Redningsselskapet	124 798	126 798 (+2 000)	124 798 (0)	127 298 (+2 500)	124 798 (0)
457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet					
	1	Driftsutgifter	344 961	344 590 (-371)	344 961 (0)	341 561 (-3 400)	344 961 (0)
460		Spesialenheten for politisaker					
	1	Driftsutgifter	54 502	54 454 (-48)	54 502 (0)	54 502 (0)	54 502 (0)
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.					
	1	Driftsutgifter	1 224 855	1 223 786 (-1 069)	1 224 855 (0)	1 230 555 (+5 700)	1 224 855 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	Regjerings- fraksjon – enighet	A	Sp	SV
467		Norsk Lovtidend					
	1	Driftsutgifter	4 492	4 488 (-4)	4 492 (0)	4 492 (0)	4 492 (0)
468		Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker					
	1	Driftsutgifter	17 560	17 540 (-20)	17 560 (0)	17 560 (0)	17 560 (0)
469		Vergemålsordningen					
	1	Driftsutgifter	260 816	260 556 (-260)	260 816 (0)	260 816 (0)	265 816 (+5 000)
	21	Spesielle driftsutgifter	115 105	114 966 (-139)	115 105 (0)	115 105 (0)	115 105 (0)
470		Fri rettshjelp					
	1	Driftsutgifter	608 561	607 942 (-619)	608 561 (0)	610 561 (+2 000)	758 561 (+150 000)
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptil- tak	59 810	59 810 (0)	69 810 (+10 000)	59 810 (0)	69 810 (+10 000)
473		Statens sivilrettsforvaltning					
	1	Driftsutgifter	79 235	79 158 (-77)	79 235 (0)	79 235 (0)	79 235 (0)
	70	Erstatning til voldsofre	324 562	324 562 (0)	324 562 (0)	324 562 (0)	352 562 (+28 000)
475		Bobehandling					
	1	Driftsutgifter	150 066	149 918 (-148)	150 066 (0)	150 066 (0)	150 066 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	8 035	8 027 (-8)	8 035 (0)	8 035 (0)	8 035 (0)
		Sum utgifter	40 197 898	40 423 177 (+225 279)	40 647 898 (+450 000)	40 480 998 (+283 100)	40 492 605 (+294 707)

Inntekter(i tusen kroner)

3400		Justis- og beredskaps- departementet					
	1	Diverse inntekter	5 782	5 776 (-6)	5 782 (0)	5 782 (0)	5 782 (0)
	2	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	1 027	1 026 (-1)	1 027 (0)	1 027 (0)	1 027 (0)
3410		Domstolene					
	1	Rettsgebyr	330 251	329 990 (-261)	248 151 (-82 100)	248 151 (-82 100)	330 251 (0)
	2	Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene	25 045	25 021 (-24)	25 045 (0)	25 045 (0)	25 045 (0)
	3	Diverse refusjoner	1 961	1 959 (-2)	1 961 (0)	1 961 (0)	1 961 (0)
	4	Vernesaker jordskiftedomstolene	2 440	2 438 (-2)	2 440 (0)	2 440 (0)	2 440 (0)
3430		Kriminalomsorgen					
	2	Arbeidsdriftens inntekter	96 268	96 175 (-93)	96 268 (0)	96 268 (0)	96 268 (0)
	3	Andre inntekter	21 713	21 687 (-26)	21 713 (0)	21 713 (0)	21 713 (0)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	Regjerings- fraksjon – enighet		
				A	Sp	SV
	4	Tilskudd	2 520	2 518 (-2)	2 520 (0)	2 520 (0)
3432		Kriminalomsorgens høyskole og utdanningssenter				
	3	Andre inntekter	1 117	1 116 (-1)	1 117 (0)	1 117 (0)
3440		Politiet				
	1	Gebyr – pass og våpen	630 950	630 499 (-451)	630 950 (0)	630 950 (0)
	3	Salgsinntekter	79 301	79 223 (-78)	79 301 (0)	79 301 (0)
	4	Gebyr – vaktelskap	4 354	4 350 (-4)	4 354 (0)	4 354 (0)
	6	Gebyr – utlendingssaker	285 178	284 882 (-296)	285 178 (0)	248 178 (-37 000)
	7	Gebyr – sivile gjøremål	1 076 406	1 075 285 (-1 121)	971 006 (-105 400)	970 706 (-105 700)
3442		Politihøgskolen				
	2	Diverse inntekter	17 549	17 532 (-17)	17 549 (0)	17 549 (0)
	3	Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvingssenter	19 513	19 494 (-19)	19 513 (0)	19 513 (0)
3451		Direktoratet for samfunns- sikkerhet og beredskap				
	1	Gebyr	127 658	127 503 (-155)	127 658 (0)	127 658 (0)
	2	Refusjoner driftsutgifter Nødnett	34 074	34 041 (-33)	34 074 (0)	34 074 (0)
	3	Diverse inntekter	28 206	28 179 (-27)	28 206 (0)	28 206 (0)
	4	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold Nødnett	75 118	75 045 (-73)	75 118 (0)	75 118 (0)
	5	Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett	470 012	469 556 (-456)	470 012 (0)	470 012 (0)
3457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet				
	1	Inntekter	29 723	29 689 (-34)	29 723 (0)	29 723 (0)
3469		Vergemålsordningen				
	1	Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter	4 411	4 407 (-4)	4 411 (0)	4 411 (0)
3470		Fri rettshjelp				
	2	Fri rettshjelp, ODA-godkjente utgifter	5 396	5 391 (-5)	5 396 (0)	5 396 (0)
		Sum inntekter	3 779 990	3 776 799 (-3 191)	3 592 490 (-187 500)	3 592 190 (-187 800)
		Sum netto	36 417 908	36 646 378 (+228 470)	37 055 408 (+637 500)	36 888 808 (+470 900)
						36 749 615 (+331 707)

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til en økonomisk opptrappingsplan for kriminalomsorgen, som tar sikte på å tilføre kriminalomsorgen og friomsorgen de nødvendige ressursene for å kunne gjennomføre straff som virker blant innsatte i hele landet. Opptrappingsplanen skal utarbeides i et tett samarbeid med de ansattes organisasjoner, kriminalomsorgen, relevante fagmiljøer og aktuelle frivillige organisasjoner tilknyttet etaten.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen i inneværende periode starte en utredning om etablering av en fast statlig undersøkelseskomisjon for storbranner eller utvide mandatet til Statens havarikommisjon til å omfatte store bygningsbranner.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding A fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Komiteens tilråding B fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 5

(Justis)

I

På statsbudsjettet for 2021 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
45		Norges institusjon for menneskerettigheter		
	1	Driftsutgifter	26 100 000	
61		Høyesterett		
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 410, post 1	121 095 000	
400		Justis- og beredskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	480 646 000	
	23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting, kan overføres	38 486 000	
	50	Norges forskningsråd	55 413 000	
	70	Overføringer til private	12 651 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	15 365 000	
410		Domstolene		
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 61, post 1	2 803 257 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	86 309 000	
	22	Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, kan overføres	2 721 000	
414		Forliksråd og andre domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	248 202 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	38 554 000	
430		Kriminalomsorgen		
	1	Driftsutgifter	4 907 278 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 430, post 1</i>	96 292 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	37 808 000	
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	86 200 000	
	70	Tilskudd	37 234 000	
432		Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter		
	1	Driftsutgifter	179 781 000	
433		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	138 454 000	
	60	Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	13 611 000	
	70	Tilskudd	22 622 000	
440		Politiet		
	1	Driftsutgifter	19 784 313 000	
	22	Søk etter omkomne på havet, i innsjøer og vassdrag, <i>kan overføres</i>	9 680 000	
	23	Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	33 212 000	
	25	Variable utgifter ved ankomst, mottak og retur i politiets utlendingsforvaltning	130 159 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	224 549 000	
	48	Tildeling fra EUs indre sikkerhetsfond (ISF), <i>kan overføres</i>	48 894 000	
	70	Tilskudd	66 156 000	
	71	Tilskudd Norsk rettsmuseum	7 215 000	
	73	Tilskudd til EUs grense- og visumfond	315 729 000	
442		Politihøgskolen		
	1	Driftsutgifter	633 144 000	
444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)		
	1	Driftsutgifter	1 022 405 000	
445		Den høyere påtalemyndighet		
	1	Driftsutgifter	301 892 000	
446		Den militære påtalemyndighet		
	1	Driftsutgifter	9 099 000	
448		Grensekommisæreren		
	1	Driftsutgifter	5 775 000	
451		Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap		
	1	Driftsutgifter	951 465 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	23 802 000	
	22	Spesielle driftsutgifter – Nødnett, <i>kan overføres</i>	499 659 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	114 552 000	
	60	Refusjoner til kommunene	120 000 000	
	70	Overføringer til private	6 898 000	
452		Sentral krisehåndtering		
	1	Driftsutgifter	26 982 000	
453		Sivil klareringsmyndighet		
	1	Driftsutgifter	47 212 000	
454		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	682 222 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 977 470 000	
455		Redningstjenesten		
	1	Driftsutgifter	113 707 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	29 707 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 244 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	59 361 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	121 106 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	73	Tilskudd til Redningselskapet	126 798 000	
457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Driftsutgifter	344 590 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 000 000	
460		Spesialenheten for politisaker		
	1	Driftsutgifter	54 454 000	
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	1 223 786 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	4 488 000	
468		Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker		
	1	Driftsutgifter	17 540 000	
469		Vergemålsordningen		
	1	Driftsutgifter	260 556 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	114 966 000	
470		Fri rettshjelp		
	1	Driftsutgifter	607 942 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	59 810 000	
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning		
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	116 762 000	
	72	Erstatning i anledning av straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	65 428 000	
	73	Stortingets rettferdsvederlagsordning	23 704 000	
473		Statens sivilrettsforvaltning		
	1	Driftsutgifter	79 158 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	324 562 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	149 918 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 027 000	
Totale utgifter			40 423 177 000	

Inntekter

3400		Justis- og beredskapsdepartementet		
	1	Diverse inntekter	5 776 000	
	2	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	1 026 000	
3410		Domstolene		
	1	Rettsgebyr	329 990 000	
	2	Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene	25 021 000	
	3	Diverse refusjoner	1 959 000	
	4	Vernesaker jordskiftedomstolene	2 438 000	
3430		Kriminalomsorgen		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	96 175 000	
	3	Andre inntekter	21 687 000	
	4	Tilskudd	2 518 000	
3432		Kriminalomsorgens høyskole og utdanningssenter		
	3	Andre inntekter	1 116 000	
3433		Konfliktråd		
	2	Refusjoner	746 000	
3440		Politiet		
	1	Gebyr – pass og våpen	630 499 000	
	2	Refusjoner mv.	278 210 000	
	3	Salgsinntekter	79 223 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	4	Gebyr – vaktelskap	4 350 000	
	6	Gebyr – utlendingssaker	284 882 000	
	7	Gebyr – sivile gjøremål	1 075 285 000	
	8	Refusjoner fra EUs grense- og visumfond	65 000 000	
3442		Politihøgskolen		
	2	Diverse inntekter	17 532 000	
	3	Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvingssenter	19 494 000	
3444		Politiets sikkerhetstjeneste (PST)		
	2	Refusjoner	18 204 000	
3445		Den høyere påtalemyndighet		
	2	Refusjoner	2 142 000	
3451		Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap		
	1	Gebyr	127 503 000	
	2	Refusjoner driftsutgifter Nødnett	34 041 000	
	3	Diverse inntekter	28 179 000	
	4	Refusjoner større utstyrskaffelser og vedlikehold Nødnett	75 045 000	
	5	Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett	469 556 000	
	6	Refusjoner	7 026 000	
3454		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Refusjoner	28 358 000	
3457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1	Inntekter	29 689 000	
3469		Vergemålsordningen		
	1	Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter	4 407 000	
3470		Fri rettshjelp		
	1	Tilkjente saksomkostninger m.m.	4 326 000	
	2	Fri rettshjelp, ODA-godkjente utgifter	5 391 000	
3473		Statens sivilrettsforvaltning		
	1	Diverse inntekter	5 000	
Totale inntekter			3 776 799 000	

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2021 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 61 post 1	kap. 3061 post 3
kap. 400 post 1	kap. 3400 post 1
kap. 410 post 1	kap. 3410 postene 2 og 3
kap. 410 post 22	kap. 3410 post 4
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 4
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 2
kap. 432 post 1	kap. 3432 post 3
kap. 433 post 1	kap. 3433 post 2
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3 og 4
kap. 442 post 1	kap. 3442 post 2 og 3
kap. 444 post 1	kap. 3444 post 2
kap. 451 post 1	kap. 3451 post 2, 3 og 6
kap. 451 post 22	kap. 3451 post 5
kap. 451 post 45	kap. 3451 post 4
kap. 454 post 1	kap. 3454 post 1

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 455 post 1	kap. 3455 post 1
kap. 457 post 1	kap. 3457 post 1
kap. 473 post 1	kap. 3473 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

- Overskride bevilgningen under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 1 Driftsutgifter med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg og fast eiendom. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2021 kan overskride bevilgningen under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 21 Spesielle driftsutgifter med inntil 34 mill. kroner dersom det oppstår en situasjon med ekstraordinær stor skogbrannfare og/eller mange skogbranner, og det i den forbindelse er nødvendig med innsats for sløkking og beredskap ut over det som må påregnes i et normalår. Fullmakten gjelder uten opphold og før Kongen kan gi slikt samtykke.

IV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2021 kan bestille varer ut over den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
440		Politiet	
	1	Driftsutgifter	150,0 mill. kroner

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2021 kan gi tilsagn som pådrar staten forpliktelser ut over budsjettåret for å gjennomføre forsøk med velferdsobligasjoner innenfor en samlet ramme på inntil 10 mill. kroner inkludert tidligere gitte tilsagn under kap. 430 Kriminalomsorgen, post 70 Tilskudd.

VI

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2021 under kap. 430 Kriminalomsorgen, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres, kan pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for å anskaffe brukerutstyr til rehabiliteringsprosjektet ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overskride kostnadsrammen for brukerutstyr på 40 mill. kroner.

Andre fullmakter

VII

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2021 kan bestemme at det under ordningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser ut over gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

VIII

Nettobudsjetteringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2021 kan:

- trekke politiets direkte utgifter til oppbevaring, tilsyn og salg av beslag fra salgsinntekten, før det overskytende inntektsføres under kap. 5309 Tilfeldige inntekter, post 29 Ymse.
- trekke salgsomkostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.
- nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 473 Statens sivilrettsforvaltning, post 1 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
- nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

IX

Stortingets rettferdsvederlagsordning

Stortingets utvalg for rettferdsvederlag får i 2021 fullmakt til å tilstå rettferdsvederlag av statskassen med inntil 250 000 kroner for hver enkelt søknad, men slik at grensen er 500 000 kroner for HIV-ofre og 300 000 kroner for tidligere barn i barnehjem, offentlige fosterhjem og spesialskoler. Søknader der utvalget anbefaler å innvilge erstatning som er høyere enn nevnte beløp, fremmes for Stortinget til avgjørelse. Det samme gjelder søknader som etter utvalgets vurdering reiser spørsmål av særlig prinsipiell art.

X

Avhending av sivilforsvarsanlegg

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2021 kan overdra sivilforsvarsanlegg til en verdi av inntil 500 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

XI

Innkvartering av utlendinger som søker beskyttelse

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2021 kan inngå avtaler med varighet ut over 2021 om midlertidig drift av innkvartering for utlendinger som søker beskyttelse i Norge. Dersom behovet for innkvartering av asylsøkere og flyktninger blir større enn forutsatt i statsbudsjettet for 2021 eller det oppstår behov for å gjennomføre tiltak for forsvarlig innkvartering ut over det som der er lagt til grunn, samtykker Stortinget i at Justis- og beredskapsdepartementet kan øke innkvarteringskapasiteten eller iverksette nødvendige tiltak, selv om dette medfører et bevilgningsmessig merbehov over kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, asylmottak, post 60 Tilskudd til vertskommuner for asylmottak eller post 70 Stønader til beboere i asylmottak. Summen av over-skridelser på postene kan ikke overstige 900 mill. kroner i 2021, og forpliktelsene ut over 2021 skal ikke overstige en samlet ramme på 1 mrd. kroner.

XII

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Domstoladministrasjonen i 2021 kan postere sideutgifter som forskutteres i henhold til rettsgebyrloven, mot mellomværendet med statskassen.

Andre vedtak

XIII

Oppheving av anmodningsvedtak

Vedtak nr. 529, 8. mars 2018 oppheves.

B.

Rammeuavhengige vedtak

I

Stortinget ber regjeringen sikre at prosesslovgivningen og forvaltningsloven er i tråd med FNs barnekonvensjons grunnleggende rettigheter til å få uttale seg fritt, informasjon, privatliv og at beslutninger tas til barnets beste.

II

Stortinget ber regjeringen gjennomgå hvordan potensialet som ligger i tvistelovens regler om mekling, bedre kan utnyttes, og hvilke tiltak som kan settes inn for å gjøre ordningen med utenrettslig mekling kjent og mer brukt.

III

Stortinget ber regjeringen sørge for at sikkerhets-skannere implementeres ved landets fengsler for å imøtekomme dom av Gulating lagmannsrett vedrørende kroppsvisitasjon, og ber regjeringen komme tilbake med dette i revidert nasjonalbudsjett for 2021.

IV

Stortinget ber regjeringen avvikle all praksis med at barn under 18 år soner i ordinære fengsler, og at det opprettes en overgangsavdeling fra barn til voksen i fengsel.

V

Stortinget ber regjeringen gå gjennom erfaringene fra forsøk med exit-programmer for gjengkriminelle i Norge og andre land, og bygge opp et exit-program i samarbeid med frivillige, som starter under soningen og blir en vei ut av gjengmiljøene etter endt soning.

VI

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en helhetlig plan for å utvide tilbudet om overgangsboliger i kriminalomsorgen, og samtidig gå videre i prosessen for å videreutvikle arbeidet som allerede er lagt ned knyttet til Notodden-modellen.

VII

Stortinget ber regjeringen om at det utarbeides en ny NOU for kriminalomsorgen. Utvalget skal foreslå en konkret og helhetlig plan for videreutvikling av alle sider av kriminalomsorgen og friomsorgen, og vurdere det fremtidige behovet for ulike former for straffegjennomføring, herunder plasser på både lavere og høyere sikkerhetsnivå, friomsorgen og alternative soningsformer som omfatter elektronisk kontroll. Kvinner som soner, skal vises særskilt oppmerksomhet i utvalgets ar-

beid. Utvalget skal også vurdere behovet for å styrke innholdet i soningen for at straffen skal virke, og tiltak som reduserer bruk av isolasjon og avviker all ulovlig isolasjon. NOU-en skal utarbeides i et tett samarbeid med de ansattes organisasjoner, kriminalomsorgen og aktuelle frivillige organisasjoner tilknyttet etaten.

VIII

Stortinget ber regjeringen sikre at mest mulig av de budsjettmidlene som Stortinget bevilger til politiet, blir tilført driftsrammene til politidistriktene, og at pengebruken i Politidirektoratet begrenses.

IX

Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg som skal gjennomføre en grundig analyse av politiets bemannings- og ressursbehov ut ifra oppgaveutviklingen i de senere år og politiets forventede framtidige oppgaver. Analysen bør munne ut i en anbefaling om bemanningsbehov for sivile stillinger og mål for politidekningen i Norge i tiårene framover.

X

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til ny bestemmelse i straffeloven som omhandler de ulike formene for lønnstyveri. Strafferammen for den nye bestemmelsen må harmoniseres med straffeloven §§ 324 og 325 (underslag og grovt underslag).

XI

Stortinget ber regjeringen utrede og legge frem for Stortinget en gjennomgang av antall anmeldelser og straffereaksjoner knyttet til saker som kan anses som lønnstyveri de siste fem årene.

XII

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag tilsvarende den svenske 'Lag (2016:774) om oppgiftsskyldighet ved samverkan mot viss organiserad brottslighet', som sørger for at regler for deling av ellers taushetsbelagt informasjon blir tilside-satt eller innskrenket når forskjellige etater/myndigheter jobber sammen med kontroll og etterforskning av spesielle kriminalitetsområder.

XIII

Stortinget ber regjeringen sørge for å klargjøre behov og kostnader for hvordan de nye SAR Queen-redningshelikoptrene kan lande ved de samme sykehuse- ne som Sea King gjør i dag, og at en plan for utbedring er klar senest innen 1. mars, og i god tid før innfasing av helikoptrene i de ulike regionene.

XIV

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan de økonomiske rammevilkårene kan bedres for de frivillige organisasjonene i redningstjenesten, herunder hvordan tilskuddene er innrettet, hvordan håndtere økte kostnader som følge av nye krav og reguleringer, samt hvordan sikre forutsigbarhet over flere år.

XV

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til ulike modeller for årlige drøftinger eller forhandlinger mellom staten og Advokatforeningen ved fastsettelsen av den offentlige salærsatsen.

Oslo, i justiskomiteen, den 11. desember 2020

Lene Vågslid

leder og ordf. for kap. 440, 457, 460, 466, 3440 og 3457

Per-Willy Amundsen

ordf. for kap. 61, 410 og 3410

Jan Bøhler

ordf. for kap. 469, 470, 3469 og 3470

Petter Eide

ordf. for kap. 430 og 3430

Ingunn Foss

ordf. for kap. 442, 444, 468, 3442 og 3444

Kjell-Børge Freiberg

ordf. for kap. 471, 473 og 3473

Peter Frølich

ordf. for kap. 400, 475 og 3400

Martin Henriksen

ordf. for kap. 453, 454, 455 og 3454

Jenny Klinge

ordf. for kap. 445, 446, 448 og 3445

Frida Melvær

ordf. for kap. 414, 433, 451, 452, 3433 og 3451

Maria Aasen-Svensrud

ordf. for kap. 45, 432, 467 og 3432

VEDLEGG

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
20/1019 - IKN

Dato
16.11.2020

Prop. 1 S (2020-2021) - rettebrev

Jeg viser til Prop. 1 S (2020-2021) for Justis- og beredskapsdepartementet, og vil gjøre oppmerksom på noen mindre feil i proposisjonen. Jeg presiserer at dette ikke har konsekvenser for forslag til bevilgningsvedtak.

På side 111, under overskriften «Truslar mot styresmaktspersonar» fremgår:

«Det er ei svært sentral oppgåve for PST å sikre at alle som tek på seg tillitsverv i politikken, kan vere trygge på ...».

Det riktige er:

«Det er ei svært sentral oppgåve for PST å sikre at alle som tek på seg slike sentrale tillitsverv i politikken, kan vere trygge på ...» [dvs. at ordet «slike sentrale» mangler].

På side 186, under overskriften «Post 72 Internasjonalt migrasjonsarbeid, og assistert retur og reintegrering i hjemlandet, kan overføres» fremgår:

«I budsjettforslaget er det tatt utgangspunkt i at det vil bli 250 assisterte returarar i 2021»

Det riktige er:

«I budsjettforslaget er det tatt utgangspunkt i at det vil bli 220 assisterte returar i 2021»

På side 190, under overskriften «Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 491 post 21 fremgår:

«Per 30. juni 2020 var bemanninga i UNE på 210 årsverk. Dette er om lag 17 færre årsverk enn i 2020, noko som bidrar til redusert løyvingsbehov på posten.»

Det riktige er:

«Per 30. juni 2020 var bemanninga i UNE på 210 årsverk. Dette er om lag 17 færre årsverk enn i 2019, noko som bidrar til redusert løyvingsbehov på posten.»

På side 222, under overskriften «Andre fullmakter», «VIII Nettobudsjetteringsfullmakter», fremgår:

«kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom».

Det riktige er:

«kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.» [dvs. at «mv.» mangler].

Med hilsen

Monica Mæland

Dokumentet er godkjent og sendes uten signatur

